

DE

DELAVSKA ENOTNOST

18. 12. 1976 - ŠT. 50 - L. XXXV - CENA 3 DIN
GLAVNI UREDNIK: VOJKO ČERNELČ
ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

PRED TEDNOM SOLIDARNOSTI Z OSVOBODILNIMI GIBANJI IN ŽRTVAMI IMPERIALISTIČNE AGRESIJE OD 20. DO 26. DECEMBRA

SOLIDARNOST JE SESTAVINA RAZREDNE ZAVESTI

Herojska tradicija in ideali našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije so temelj naše solidarnosti in vsestranske podpore osvobodilnim gibanjem v svetu. Kljub globokim spremembam v mednarodnih odnosih sile imperializma, kolonializma in rasizma nadaljujejo politiko agresije in rasizma, da bi zavrle težnje osamosvajanja posamičnih narodov in dežel. Za neokolonialističnimi posegi in metodami se skrivajo številni interesi mednarodno povezanega kapitala in hegemonističnih sil. Izhajajoč iz vrednosti naše družbe naša solidarnost ni le altruistično dejanje, ki nam tolaži vest, temveč je sestavni del tudi našega boja za lepšo prihodnost človeštva. Podpora — materialna in moralna — osvobodilnim gibanjem je eden od temeljev neuvrščene politike. To najbolje ponazarjajo besede tovariša Tita v Colombu, kjer je dejal:

»Moramo se še bolj odločno zavzeti, da bi se odpravila še zadnja oporišča kolonializma, rasizma in apartheida, katerega leglo je Južna Afrika. Vsekakor pa skupna akcija za osvoboditev Namibije in Zimbabve predstavlja našo prioritarno obveznost. To pomeni tako angažiranje v okvirih OZN in organizacije afriške enotnosti kot še bolj organizirano in učinkovito pomoč in podporo osvobodilnim gibanjem v njihovem boju proti kolonialističnim in rasističnim silam.«
Zato v tednu solidarnosti spet začnemo eno do številnih konkretnih akcij zbiranja materialne in finančne pomoči osvobodilnim gibanjem. Akcija, ki bo trajala vse do meseca marca in v kateri bodo sodelovali pionirji, mladina in delovni ljudje naše republike bo kot že velikokrat doslej potrdila našo pripravljenost in voljo pomagati vsem, ki se bore za svobodo, kajti njihov boj je tudi naš.

DARILO REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Knjižnica za šolo v Zgornjem Seniku

V okviru sodelovanja Zveze sindikatov Jugoslavije z madžarsko zvezo sindikatov (SZOT) je letos prišlo do dogovora o izmenjavi knjižnic med obema organizacijama. Tri knjižnice, ki so jih poklonili madžarski sindikati, so bile izročene delovnim organizacijam SAP Vojvodine in SR Hrvaške. Tri knjižnice, ki jih bodo prispevali republiški sveti sindikatov SR Slovenije, SAP Vojvodine in SR Slovenije, pa bodo te dni svečano izročene madžarskim sindikatom na

posebni slovesnosti v našem veleposlaništvu v Budimpešti.
Na naš predlog, ki ga je podprlo veleposlaništvo SFRJ v Budimpešti in ki so ga madžarski sindikati sprejeli, bo knjižnica, ki jo poklanja republiški svet Zveze sindikatov Slovenije v vrednosti 8.000,00 dinarjev, izročena šoli v Zgornjem Seniku pri St. Gothardu v Železni županiji, kjer živi večje število Slovencev. Izbor slovenskih knjig je prirejen predvsem za otroke in mladino.

Predsednik slovenskih sindikatov Janez Barborič je ob dnevu Jugoslovanske ljudske armade poslal poveljniku ljubljanskega armadnega območja, poveljniku štaba za splošni ljudski odpor SR Slovenije in republiškem sekretarju za ljudsko obrambo pozdravno čestitko, v kateri pripadnikom armade in enot splošnega ljudskega odpora čestita za njihov praznik. V čestitki pravi:

Ob vašem prazniku, 22. decembru vam v imenu slovenskih sindikatov in svojem imenu najtopleje čestitam. Letošnje leto, v katerem smo kar naj-slovesneje počastili 35-letnico začetka ljudske vstaje in oboroženega boja s tujimi zavojevalci in njihovimi domačimi pomagači, smo slovenski in jugoslovanski delavci obeležili s pomembnim

korakom naprej v našem družbenopolitičnem in gospodarskem življenju: sprejeli smo zakon o združenem delu. Slej ko prej ostaja vaša in naša trajna in temeljna naloga, da uresničujemo misel tovariša Tita, da je naloga braniti pridobitve naše socialistične revolucije stvar nas vseh. Ob prazniku, ki ga slavimo te dni, se spominjamo slavne prehojene poti, sprotno potrjujemo pravilnost zamisli vsesplošnega ljudskega odpora in tvorno podružbljamo nalogo, ki nam je zaupana.

Čestitamo.

PRED SEJO REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Lista 1977 nared

Po živahni razpravi v osnovnih organizacijah, občinskih in republiških odborih bo sindikalno listo 1977 sprejel republiški svet na ponedeljkovem zasedanju

Na ponedeljkovi plenarni seji bodo delegati republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije sprejeli končno besedilo sindikalne liste 1977, ki je bila dobra dva meseca v javni razpravi. O njej kot celoti in o posameznih določilih so se izrekli člani v osnovnih organizacijah sindikata, v občinskih in v republiških odborih. Vsa stališča in pripombe pa je zbral odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in jih veliko vnesel v dokument.

Če si nekoliko podrobneje ogledamo predlog sindikalne liste in pripombe na njena določila, bomo videli, da je bilo največ pripomb na prvo točko, ki govori o osnovah za oblikovanje sistema delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela. Nič čudnega, da je bilo toliko pripomb, saj gre za občutljivo tematiko. Vendar lahko rečemo, da sindikalna lista za 1977. leto vnaša na področje nagrajevanja nekaj novih rešitev, ki jih bodo lahko delavci s pridom uporabili v svojem sistemu delitve. Še posebej kaže omeniti tista določila, ki govorijo o pridobivanju osebnega dohodka na osnovi delovnega prispevka, ki so ga dali delavci s svojim tekočim delom ter z gospodarjenjem in upravljanjem z družbenimi proizvodnimi sredstvi kot minulim delom k dohodku temeljne in druge organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti in k celotnemu družbenemu dohodku. Ta določila so mnogo bolj ustrezna in tudi veliko bolj konkretna kot v prejšnji sindikalni listi. Med določili, ki so bila v javni razpravi in so dvigala največ

ne bi črtali iz sindikalne liste, naj bi ga preimenovali v dodatek za stalnost in podobno. Dosedanje analize pa kažejo, da se je v praksi to določilo izrodilo in da je v resnici šlo za dodatek za stalnost. Odbor za samoupravno sporazumevanje se je izrekel za naslednjo rešitev: dodatek za omejevanje fluktuacije ni v skladu z načelom delitve po delu, torej tudi ne v skladu z zakonom o združenem delu in z ustavo, še manj pa to velja za dosedanje prakso uresničevanja tega določila. Po predlogu sindikalne liste se bodo dnevne in stroški prenočevanja povečali za 14 odstotkov, torej v skladu z gibanjem osebnih dohodkov in materialnih stroškov v desetih mesecih letošnjega leta. Povečala se bo tudi kilometrina. Osnovna težnja, ki je prevladala v javni razpravi in pri končnih oblikovalcih sindikalne liste pa je, naj bi se višina

osebni prejemkov iz naslova materialnih stroškov bolj približala zneskom v drugih republikah, čeprav se strukturni delež teh prejemkov v dohodku ne bi smel povečati. Tudi določila o terenskem dodatku so v predlogu sindikalne liste enaka kot v osnutku, prav tako tudi za regres za dopust. Očitno je, da v sindikalni listi ni mogoče opredeliti kriterijev za delitev regresa za letni dopust na posameznega delavca glede na specifičnosti v posameznih organizacijah združenega dela, temveč morajo osnove in merila za delitev regresa določiti delavci v območnih družbenih dogovorih in v samoupravnih splošnih aktih temeljnih organizacij združenega dela, pri čemer mora regres za dopust ohraniti socialni značaj in ga ni mogoče deliti vsem delavcem v enakem znesku. M.H.

ŽELEZNIŠKO GOSPODARSTVO LJUBLJANA
NOČNI SKOK
PONOČI NA TIRIH
ZJUTRAJ NA CILJU

KAJ SMO STORILI...

POSLOVNE
SKUPNOSTI
ZA TURIZEM

Čim bolj se bližamo koncu letošnjega leta, tem bolj nam je jasno, da letošnja turistična bera v Sloveniji ne bo takšna, kot smo načrtovali. Devizni dotok bo za približno deset odstotkov manjši v primerjavi z lanskim letom pa tudi število tujih nočitev bo precej pod predvidevanji. Skratka, uštelj smo se na vse črte, čeprav smo planirali zelo previdno.

Ob vsem tem ne moremo mimo nekaterih objektivnih težav, ki so zmanjšali uspehe v letošnjem letu. V mislih imamo gospodarsko krizo v zahodni Evropi in s tem v zvezi splošno težnjo po varčevanju, slabo vreme, devalvacijo mnogih valut itd. Še bolj kot objektivne pa so pestile letos naš turizem subjektivne težave, ki imajo svoje korenine zlasti v preslabi poslovni organiziranosti gostinskih in turističnih organizacij in v nepopolni oziroma zelo skromni turistični ponudbi.

In to je najbolj boleča rana našega turizma. O tem, kaj pravzaprav pomeni skupen nastop na tržišču, sicer že dlje časa veliko govorimo in pišemo, v praksi pa delamo še vedno vsak po svoje. Kot da pravila in mnoge koristi povezovanja za turizem sploh ne bi veljale!

Zato je tem bolj razumljivo, da si družbenopolitične organizacije, od sindikatov do SZDL, s Komitejem za turizem pri izvršnem svetu SRS na čelu intenzivno prizadevajo združiti prizadevanja na področju turističnega gospodarstva. V mislih imamo ustanavljanje poslovnih skupnosti za turizem, ki naj bi povezovale vse medije, ki imajo karkoli opraviti s turizmom. Sodelovale bi torej tudi s samoupravnimi interesnimi skupnostmi za oddih in rekreacijo delavcev, od katerih si slovenski sindikati veliko obetajo.

Ob tem naj povemo, da so omenjena prizadevanja v nekaterih primerih že obrodila sadove. V Sloveniji imamo namreč že tri poslovne skupnosti za turizem in na najboljši poti smo, da jih bomo v kratkem imeli še več.

S pomočjo poslovnih skupnosti za turizem bomo lahko v veliko večji meri kot doslej uresničevali skupne interese po načelih vzajemnosti in solidarnosti. Prednost poslovnih skupnosti je v primerjavi z nekaterimi dosedanjimi organizacijskimi oblikami tudi v tem, da ne razbijajo več zaokroženega poslovnega procesa na skupnost za razširjeno reprodukcijo in na skupnost za propagando in informativno dejavnost, kar se je dogajalo doslej. Velika prednost poslovnih skupnosti za turizem pa je seveda predvsem v tem, da se lahko delavci uspešno samoupravno sporazumevajo, katere skupne zadeve bodo urejali v osnovni poslovni skupnosti za turizem in katere in v kakšni meri bodo urejali na širših območjih. Nalog, ki bi jih poslovne skupnosti lahko vzajemno reševale, in ne več vsak po svoje, kot doslej, pa je seveda veliko. Gre za tržne raziskave, za planiranje, dogovarjanje o investicijah in vrstnem redu investiranja, za dogovarjanje in sklepanje pogodb s poslovnimi bankami o posameznih skupnih investicijah, za dogovarjanje o graditvi in upravljanju skupnih infrastrukturnih objektov, za dogovarjanje o združevanju dela in sredstev za skupne poslovne nastope, za skupno nastopanje na domačem in tujem tržišču, sklepanje pogodb in urejanje odnosov s samoupravnimi interesnimi skupnostmi, itd.

Skratka, poslovne skupnosti za turizem bodo imele v Sloveniji polne roke dela. V marsičem bo potrebno le nadaljevati, še več stvari pa bo potrebno zastaviti povsem na novo. Vse pa z enim samim namenom, da bi v čim krajšem času uresničili naše dolgoletne želje po bolj celoviti in bogati ponudbi, ki nam bo omogočila tudi bolj bogato turistično žetev. Pot do boljše ponudbe pa je ena sama — v povezovanju in v skupnem reševanju vsega, kar je neposredno ali posredno vezano s področjem turizma.

A. UL.

od sobote do sobote

Ne za črko, za vsebino gre

V predsedstvu zvezne konference SZDL so minule dni ponovno postavili v ospredje uresničevanje zakona o združenem delu. Zdej, ko je zakon sprejet, ne gre več samo za to, so poudarili, da bi prebrali v njem črko za črko, da bi z njim »upravljali« pravniki, ampak da ga začnemo uresničevati v življenju. Beseda je tekla zlasti o tem, kako naj bi se socialistična zveza v prihodnje organizirala, da bi določila zakona začela živeti in si utirati pot v samoupravne odnose v združenem delu. V slovenskem merilu so te dni spodbudili razpravo o teh vprašanih v inštitutu pravne fakultete in pripravili tridnevni seminar v Portorožu, ki je zbudil veliko zanimanje delavcev pravosodnih ustanov in pravnih služb. Še zmerom namreč velja tudi ugotoviti, da zakona o združenem delu ne bo mogoče uresničevati in sankcionirati v političnem življenju, če delavci na vseh področjih združenega dela, še posebej pa v pravosodnih ustanovah ne bodo dovolj poznali njegove vsebine. Prav razjasnjevanje vsebinskih vprašanj je bila glavna tema portoroškega posvetovanja.

V novo leto stopamo tudi z nekaterimi bolj vedrimi podatki o gospodarskih uspehih. Kot sledi iz statističnih podatkov za mesec november, je bila industrijska proizvodnja še posebej uspešna, saj je zabeležila 7,3-odstotno povečanje. Uspeh sicer še ni dovolj izenačen, vendar pa ponovno kopnenje zalog in porast porabe na drobno v glavnem nakazuje ugodne premike. Zanimivo so tudi podatki o letošnji nezaposlenosti, ki je kar za petkrat manjša od povpraševanja delovnih organizacij po novih delavcih. V Sloveniji namreč delovne organizacije iščejo kar 86 tisoč delavcev. Tudi to kaže na oživiljanje gospodarskih tokov, čeprav bi morali pri zaposlovanju čedalje bolj upoštevati dogovore o razvoju na manj razviti območjih, o politiki ustreznih dislociranih investicij, ki so družbeno mnogo bolj sprejemljive od pretiranih osredotočenj v mestnih središčih, kjer bremenijo delovna mesta

velika režija. Ta načela vsebuje tudi osnutek resolucije o družbenoekonomskem razvoju v prihodnjem letu in v srednjeročnem obdobju.

Poleg uspešnih referendumov v Ljubljani in petih drugih občinah, bodo z novim letom hitreje uresničevali programe razvoja šolstva, otroškega varstva, zdravstva in socialnih potreb v občinah Ajdovščina, Laško in Hrastnik. Tu so samoprispevke izglasovali na referendumih minulo nedeljo. Tako je akcija za samoprispevke doslej zajela pretežno večino slovenskih občin in pomeni pomemben delež pri uresničevanju potreb družbenih dejavnosti v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

V središču pozornosti zveznih organov pa tudi republik, ostaja še vnaprej predlog proračuna federacije za prihodnje leto. Povečane potrebe zveznega proračuna še niso povsem dogovorjene in usklajene med republikami in pokrajinama, zato je zvezni IS te dni ponovno razpravljal o predlogu proračuna in nakazal tudi nekatere ukrepe, s katerimi bo mogoče doseči manjkajoča proračunska sredstva. Predvsem se bodo morale o tem pogovoriti republike, ki so že v uvodnih razpravah terjale podrobnejšo razčlenitev ukrepov in prizadevanj zveznega izvršnega sveta, da s proračunsko politiko v prihodnjem letu ne bi ustvarjali nestabilizacijskih pritiskov na gospodarstvo in bi zadržali ugodne rezultate, ki smo jih dosegli zlasti v trgovinski menjavi, deviznem in monetarnem poslovanju.

V prihodnjih dneh bo zlasti živahno v enotah JLA, kjer se z bogatim programom prireditev pripravljajo na praznik armade. Uvod v to praznovanje pomenijo nedavna seja sveta za obrambo pri predsedstvu SFRJ, ki jo je vodil tovariš Tito, naziv doktorja vojaških ved, ki ga je vrhovnemu komandantu podelil center visokih vojaških šol, ter predstavitev uspehov naše vojne industrije.

—Gok

S SEJE RO SINDIKATA DELAVCEV GOZDARSTVA IN LESNE INDUSTRIJE

V dogovorjene okvire

Kršitelji znižujejo decembrske osebne dohodke

RO sinskata delavcev gozdarstva in lesne industrije Slovenije se je odločil za odločne ukrepe proti tistim kolektivom, ki so lani ali letos izplačevali previsoke osebne dohodke, in nekatere tudi takoj začel uveljavljati. Tako bodo morali prizadeži kolektivno izreniti vse, kar se letos še da, da bi raven letos izplačanih osebnih dohodkov spravili v okvire, ki so jih začetni panožni samoupravni sporazumi o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov. Najhujši kršitelji sporazumov bodo morali pred javnega pravobranilca samoupravljanja. Hkrati bodo predstavniki RO ter skupnih komisij obiskali kolektive — kršitelje in se bodo pogovorili oziroma dogovorili o ukrepih, ki naj jih družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v podjetjih uveljavijo, da bi popravili napake pri razporejanju sredstev iz dohodka. Še letos pa bo RO sklical tudi ločna zbora udeleženk samoupravnih sporazumov v gozdarstvu in lesni industriji, kjer se bodo temeljito pogovorili o razporejanju dohodka, oblikovanju sredstev za

osebne dohodke in drugih vprašanih, ki zadevajo to področje.

V gozdarstvu in lesni industriji Slovenije sicer ni veliko kršiteljev samoupravnih sporazumov. Lani v gozdarstvu ni noben kolektiv razdelil več, kot bi lahko, letos pa so to storili trije kolektivi, ki si zdaj že prizadevajo, da bi do konca leta maso sredstev za osebne dohodke spravili v dogovorjene okvire. Najteže bodo uspeli v GG Brežice, kjer so sicer sklenili, da bodo decembrske osebne dohodke znižali za 10 odstotkov, toda prejšnjega 40-odstotnega povišanja s tem kajpak ne bo moč v celoti »popraviti«.

V lesni industriji so samo tri podjetja lani in tudi letos kršila samoupravni sporazum. To so Bor Laško, Tovarna pohišta Trbovlje in Žimnica iz Ljubljane. V teh primerih bo ukrepal javni pravobranilec samoupravljanja. Letos si je prekomerno povišalo osebne dohodke več kolektivov in vsi bodo morali do konca leta krepko »zategniti pas«, da bodo vrnili, kar so si preveč vzeli.

Republiški odbor se je za tako »ostre« in dosledne ukrepe odločil predvsem zaradi tega, ker je po tehtanju objektivnih in subjektivnih težav kolektivov pri gospodarnem ugotovil, da objektivne težave (trg v začetku leta itd.) le niso tako velike, da bi kolektive opravičevalo pri zviševanju osebnih dohodkov.

V nadaljevanju se je republiški odbor obravnaval samoupravno organiziranje v gozdarstvu, pri čemer je ugotovil, da imajo kolektivi zelo različne »pristop« k razreševanju tega vprašanja, čeprav pogoji niso tako zelo različni. Tako imajo posamezna gozdna gospodarstva kaj različno število temeljnih organizacij in družbenih obratov za kooperacijo. Republiški odbor se bo, tako so sklenili delegati, aktivno vključil tudi v reševanje teh problemov in pomagal kolektivom v naporih, da bi samoupravno organiziranje razvili do stopnje, ki bo omogočala vsem delavcem ter zasebnim kooperantom polno samoupravno odločanje.

B. RUGELJ

KRAŠKO — OBALNI SINDIKALNI SVET KOPER OCENIL GOSPODARSKA GIBANJA

Ukrepati bo treba takoj!

Osnovne organizacije sindikata morajo takoj analizirati uresničevanje stabilizacijskih in sanacijskih programov v OZD

Delegati kraško-obalnega sindikalnega sveta Koper so na plenarni seji ocenili gospodarska gibanja in dosežene poslovne rezultate v prvih devetih mesecih letos. Svet je ugotovil, da prvo leto uresničevanja srednjeročnega plana razvoja obalnega območja in Sežane razkriva znatna odstopanja od začetne in sprejete usmeritve na področju

družbenoekonomskega in socialnega razvoja v obdobju do leta 1980. Ta odstopanja so opazna zlasti v nižji rasti družbenega proizvoda in dohodka, predvsem pa v precejšnji stagnaciji storilnosti dela.

Čeprav so rezultati gospodarjenja v devetih mesecih letos slabi, pa vendarle v primerjavi s prvim polletjem razkrivajo znamenja oživiljanja in zboljševanja gospodarskih učinkov.

V razpravi so delegati poudarili, da je novi sistem obračunavanja pozitivno vplival na odnose v gospodarstvu, na finančno disciplino, izboljšanje likvidnosti in na zmanjševanje zalog. Največje odstopanje od smernic resolucij o družbenoekonomski politiki je pri osebnih dohodkih, ki so jih delovne organizacije poviševale brez ustrezne materialne podlage in neodvisno od produktivnosti dela. V delitvi družbenega proizvoda so v devetih mesecih porasle zakonske in pogodbenne obveznosti, kar pomeni, da je ostanek dohodka

za 35% nižji kot v enakem obdobju lani. Najbolj kritično stanje je v občini Izola, kjer znaša dohodek na zaposlenega 40.450 din, za bruto osebne dohodke pa je bilo porabljen po 45.327 dinarjev. Glavna povzročitelja takšnega stanja sta Mehanotehnika in Delamaris.

V sklepih in stališčih obalnokraški sindikalni svet med drugim poudarja, da morajo vse osnovne sindikalne organizacije temeljito obravnavati letošnja gospodarska gibanja in devetmesečne finančne rezultate, še zlasti pa analizirati, kako se uresničujejo stabilizacijski in sanacijski programi v organizacijah združenega dela. Zaostri je treba odgovornost vseh poslovnih in drugih organov v delovnih organizacijah, kjer niso uspešno uresničevali dogovorjenih stabilizacijskih programov in kjer so premalo storili, da bi se bistveno izboljšal gospodarski položaj in da bi učinkoviteje odpravljali slabosti v poslovanju.

M. SVANJAK

NAJ OSTANE
MED NAMI

Vsi so delavci Gradisa. Skupaj delajo hitroelektrarno v Forminu, nedaleč od Ptuja.

So pa potozdirani, kot temu pravimo, torej nekaj Gradisovih tozdov dela to elektrarno. Delavci tozda nizke gradnje imajo tam barake, v katerih živijo. Delavci tozda Strojno-prometni obrat pa barak nimajo in gostujejo v prostorih sosednjega tozda. Za tiste pograde, na katerih ležijo, plačujejo temeljni organizaciji nizke gradnje toliko, kot bi morali odšteti za hotel dobre kategorije — nekajkrat več, kot svojim delavcem zaračuna stanovanje tozda, ki je lastnica barak.

»Niste naši,« pravijo. Vsi pa so Gradisovi delavci.

Pojasnilo

V prejšnji številki nam je v članku na 3. strani »Delavec in krajan sta eno« tiskarski škrt zagodel: zamešal je nekaj vrstic in s tem spremenil smisel vsebine tretjega odstavka, ki se v prvem delu pravilno glasi:

»Slejkoprej je nevzdržna delitev na delavce in krajanje in organizirano družbeno skrb za razvoj in poglobljanje samoupravnih družbenih in ekonomskih tokov, ki uravnavajo življenje in delo krajevnih skupnosti in temeljnih organizacij združenega dela. Kako zelo že živimo v duhu ustave, temeljnih dokumentov družbenopolitičnih organizacij in zakona o združenem delu, je nenazadnje pokazala razprava, saj nihče od sodelujočih ni načelnal nevzdržne teze, ki se je morda še nedolgo tega kazala kot napačno pojmovanje kvaliteto pogobljenih družbenih odnosov, da smo v tovarni dopolne delavci in proizvajalci, popoldne doma pa krajanje in potrošniki.«

IZ REPUBLIŠKIH ODBOROV

SINDIKAT DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE SLOVENIJE: RO je sklical posvetovanja s predstavniki skupnih komisij, ki spremljajo uresničevanje samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov v tej panogi. Gre za sporazum kovinske in elektro industrije; črne in barvaste metalurgije in zlatarstva. Na razgovorih so ugotovili, da je glavne razloge za prekoračitev dogovorjenih sredstev za osebne dohodke treba iskati v prehodu temeljnih organizacij združenega dela na nove upniško-dolžniške odnose, v spremenjenih pogojih dela in zato tudi ponekod v izpadu dohodka temeljne organizacije, v napakah pri izračunavanju dogovorjenih sredstev za osebne dohodke in ne nazadnje tudi v nespoštovanju samoupravnih sporazumov in družbeno dogovorjenih meril za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov.

Komisije bodo takoj psvetile največ pozornosti tistim temeljnim organizacijam, ki so že lani kršile določila samoupravnega sporazuma, in tistim, ki so dvigovale osebne dohodke mimo naraščanja življenjskih stroškov in ne glede na gospodarske rezultate ter rast produktivnosti. Takim je treba takoj stopiti na prste, čeprav bo treba marsikje upoštevati tudi specifičnosti v temeljnih organizacijah združenega dela.

SINDIKAT DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE: delegati v izvršnem odboru RO so obravnavali predlog enotne kvalifikacijske lestvice poklicev kot osnove za nov sistem usmerjenega izobraževanja. Zavzeli so se za usklajitev zveznega in republiškega predloga kategorij poklicev ter predlagali, da bi bilo tudi v tretji skupini poklicev potrebno nekoliko teoretičnega znanja za dobro opravljanje delovnih obveznosti.

Izvršni odbor je sprejel tudi sklep, da bodo vse tiste organizacije združenega dela, ki ignorirajo delo skupnih komisij za spremljanje samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov in ne posredujejo potrebnih podatkov komisiji, avtomatično predali sodiščem združenega dela. Za tiste prekoračitelje samoupravnega sporazuma v minulem letu, pri katerih ni objektivnih razlogov za prekoračitev velja enak sklep, pri drugih pa bodo po izteku letošnjega leta ocenili razloge zakaj prekoračitev sporazumov.

SINDIKAT DELAVCEV STANOVANJSKE IN KOMUNALNE DEJAVNOSTI SLOVENIJE: predstavniki osnovnih organizacij sindikata v tej dejavnosti in delegati izvršnega odbora RO so ocenili dosedanjo aktivnost sindikata pri uresničevanju zakonskih določil o samoupravni organiziranosti združenega dela in o povezovanju v tej panogi. Z rezultati seveda še vedno ne moremo biti zadovoljni, zato so se dogovorili za intenzivno politično akcijo pri uresničevanju določil zakona o združenem delu. Sedanja ocena pa je lahko dobra osnova za nadaljnje akcije in za usmeritev prizadevanj sindikata v najbolj kritična vprašanja samoupravne organiziranosti in procesa povezovanja.

SINDIKAT OBRTHIH DELAVCEV SLOVENIJE: v republiškem odboru so se odločili za dosledno in natančno analizo cen obrtnih storitev v republiki. Sklicali so tudi posvetovanje vseh dejavnikov, na katerem se bodo dogovorili o tej že precej dolgo zelo žgoči in za delavce v obrti življenjsko pomembni temi.

STALIŠČA POSVETA PREDSEDNIKOV KOMISIJ ZA ODDIH IN REKREACIJO PRI OBČINSKIH SVETIH ZSS

RAZŠIRITEV, NE ZOŽEVANJE PRIZADEVANJ

Kaj in koliko prispevajo k večjemu in bogatejšemu zadovoljevanju telesnokulturnih potreb delavcev in občanov planski dokumenti srednjeročnega razvoja telesne kulture v Sloveniji? To je bila osrednja misel razprave na posvetu predsednikov komisij za oddih in rekreacijo pri občinskih svetih ZSS, ki je bil 8. decembra letos.

Javna razprava o samoupravnem sporazumu o temeljih plana telesnokulturne skupnosti Slovenije za obdobje 1976—1980, o planu razvoja telesne kulture v SR Sloveniji za obdobje 1976—1980 in ustreznih občinskih dokumentih ter zasnovi množičnosti v telesnokulturni dejavnosti v SR Sloveniji je gotovo priložnost, da osnovne organizacije in organi sindikatov ter Zveze sindikatov prispevamo k čim bolj demokratičnim in samoupravnim oblikovanjem stališčem o razvoju telesnokulturne dejavnosti v naši republici.

Zato je bil osnovni dogovor predsednikov komisij za oddih in rekreacijo delavcev pri občinskih svetih ZSS, da moramo na zborih delavcev in pozneje na sejah organov telesnokulturnih skupnosti zagotoviti uveljavitev izvirnih interesov delavcev glede zadovoljevanja telesnokulturnih potreb.

Osnutke srednjeročnih dokumentov bo potrebno dopoljevati tudi tako, da bomo uresničevali družbenopolitična izhodišča zveze sindikatov, pri čemer je posvet opozoril predvsem na naslednja vprašanja oziroma dileme:

1.

Potrebno je razvijati in družbeno poglobljati vsebino in cilje telesnokulturne dejavnosti. Nobenega dvoma ni, da telesna kultura prispeva k zdravju, delovnim in obrambnim sposobnostim, vzgoji, patriotizmu, bratstvu in enotnosti, smotni uporabi prostega časa, osebnemu zadovoljstvu in k oblikovanju, izražanju in potrjevanju celovite človekove osebnosti (iz stališč in sklepov RK SZDL o telesni kulturi). Mislimo pa, da je potrebno pri telesni kulturi oziroma telesnokulturni dejavnosti izpostavljati prav tiste vrednote, ki prispevajo k bogatemu človekove osebnosti, k njegovemu afirmiranju, k socializaciji medsebojnih odnosov, vrednote, ki omogočajo, da delavci in občani srečneje, zadovoljnejše in bogateje žive, da v prostem času posegajo k »višjem standardu«, in ki razumljivo utrujejo in razvijajo njegove umske in fizične ter obrambne sposobnosti ter tako celovito prispevajo k večjim društvenim in obrambnim rezultatom delovnih ljudi in občanov.

Poglabljeno in širše opredeljevanje ciljev telesne kulture je toliko bolj pomembno zaradi tega, da telesne kulture ne razumemo le kot nekakšno fizioterapijo, ki jo opravljamo redno dvakrat tedensko zato, da bomo ohranili svoje zdravje, marveč tudi kot splet bogatih in pestrih telesnokulturnih oblik, ki resnično telesno in psihično sproščajo delovne ljudi, jih bogate in jim pomenijo določen življenjski cilj in namen.

2.

Iz dokumentov veje, da se telesnokulturne skupnosti v svojem razvoju usmerjajo (vsaj kar zadeva sredstva, objekte in kadre) predvsem k potrebam doraščajočih populacij prebivalstva. Sindikati smo vedno podpirali težnjo, da je potrebno mladini nuditi čimveč možnosti in zagotoviti pogoje za nemoten telesnokulturni razvoj. Kljub temu pa sodimo, da ni mogoče sprejeti usmeritve, po kateri naj bi praktično vsa sredstva, ki jih telesnokulturne skupnosti združuje-

jo, usmerjali v vrhunski šport in množičnost mladine. Dokumenti namreč nakazujejo tak razvoj oziroma da se sredstva, ki so potrebna za regresiranje stroškov telesnokulturne dejavnosti odraslih in za morebitne socialne korektive na tem področju, skoraj v celoti formirajo dodatno iz dohodka TOZD. Hkrati pa je predvideno, naj bi telesnokulturne skupnosti usmerjale tudi dodatna sredstva, ki se sicer v skupnostih ne združujejo.

Upoštevanje dejstva, da se za vzgojo in izobraževanje otrok združujejo sredstva pri izobraževalnih skupnostih otroškega varstva, ki morajo nuditi predšolskim otrokom in mladini v osnovnih šolah do fakultet temeljno vzgojo tudi s področja telesne kulture (podobno kot to velja za kulturo, glasbeno, tehnično vzgojo in druge), in da se potemtakem v telesnokulturni skupnosti pogovarjamo o dopolnilni telesnokulturni vzgoji oziroma o dodatnih sredstvih za telesnokulturne potrebe mladine, smatramo, da bi moralo biti skladnejše razmerje med sredstvi, ki so namenjena financiranju programov za mladino, in sredstvi, ki so namenjena za programe odraslih.

3.

V konceptu množičnosti kakor tudi v srednjeročnih planskih dokumentih še vedno ni dorečeno vprašanje, kako se v konceptu množičnosti in v financiranju te množičnosti odraža tako imenovani registrirani tekmovalni šport, kolikšen del sredstev naj se usmerja v registrirane oblike športa (ki v nekaj letni perspektivi gotovo ne more pomeniti bistveno večje množičnosti) in kolikšen del sredstev naj se usmerja v raznovrstne oblike iz programa telesnokulturnega minimuma in drugih manj zahtevnih, vendar množičnih oblik telesne kulture. Zaradi tega tudi ni možno realneje ocenjevati, kolikšen napredek pomeni delitev sredstev po načelu — najmanj 50 % sredstev za množičnost.

4.

V sindikatih podpiramo usmeritve in prizadevanja, da bi krajevne skupnosti, naselja in stanovanjske soseske obravnavali kot ene temeljnih nosilcev telesnokulturne dejavnosti in da v teh okoljih dosežemo primerno organiziranost in da pospešimo telesnokulturno aktivnost občanov.

Pri tem pa mislimo, da je treba pospeševati tudi možnosti, ki jih za organizirano telesno kulturo nudijo delovna okolja, torej TOZD in OZD. Zato za sindikate ni sprejemljiva taka razvojna projekcija telesne kulture, ki ob sicer vse večjem in prevladujočem deležu krajevnih skupnosti na področju telesnokulturne dejavnosti ne bi razvijala tudi temeljne organizacije združenega dela kot enega od nosilcev te dejavnosti.

5.

Vedno znova se poraja vprašanje o oblikah delavske športne rekreacije.

V razpravah ob portoroškem samoupravnem sporazumu o telesnokulturnem minimumu smo v sindikatih razumeli, da je telesnokulturni minimum eden od temeljev za razvoj množičnosti v telesni

kulturi, da se bomo ob dogovoru o vsebini telesnokulturnega minimuma (hoja, teki, smučanje, kolesarjenje itd.) laže sporazumevali o različnih oblikah množičnosti. V nadaljnjih dokumentih pa je telesnokulturni minimum opredeljen tako, kakor da gre za nekakšno testiranje fizičnih sposobnosti delavcev in občanov in da se ob tako razumljenem telesnokulturnem minimumu razvijajo še druge oblike množične telesne kulture (športne in manifestativne prireditve na ravni republike, planinska transverzala itd.). V sindikatih razumemo, da dogovorjeno vsebino telesnokulturnega minimuma izvajamo v različnih, za različne kategorije prebivalcev primernih telesnokulturnih oblikah. Prireditve, denimo, »Po poteh partizanske Jelovice« ne more biti prireditve v neki drugi kategoriji, marveč je to v specifični obliki izveden program iz telesnokulturnega minimuma.

V ta kompleks sodijo po našem mnenju tudi oblike delavske športne rekreacije, posebej še delavske športne igre. Stališče sindikatov do teh oblik športne rekreacije je jasno. Delavske športne igre ne smejo in ne morejo biti edina oblika rekreacije delavcev, so pa od delavcev verificirana, privlačna in izredno množična oblika rekreacije. Iz njih moramo odpraviti tisto, kar kvari programe in kar je slabega. Razvijati pa jih moramo in doseči, da bodo tam, kjer športne igre delavcev še niso dovolj kvalitetne, prerasle v sistematično celoletno programirano aktivnost. Poleg klasičnih športnih disciplin (denimo iger z žogo), moramo v te igre vnesti elemente telesnokulturnega minimuma. Delavske športne igre morajo izgubiti prizvo k zmagovalca — namreč kdo v občini bolje brca in doseže več golov — morajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela tekmovali med seboj in med TOZD predvsem v številu vključenih članov in vse zahtevnejše in sistematičnejše angažiranje svojih članov po programih športne rekreacije. V teh igrah moramo razvijati tudi netekmovalne oblike športne rekreacije, saj je v sindikatih temeljna usmeritev v tem, da vključujemo v programe telesne kulture slehernega delavca, tudi delavce, ki se niso ukvarjali s telesno kulturo, delavce na težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih, bolne in invalidne delavce in še zlasti ženske — delavke.

Zato si v sindikatih že dlje prizadevamo, da bi bile delavske športne igre sprejete v načrte in programe telesnokulturne skupnosti in da bi se z njihovo organizacijo ukvarjale telesnokulturne organizacije in njihove zveze. Prav zato menimo, da v samoupravni telesni kulturi ni mogoče razvijati koncepta množičnosti in sprejemati v srednjeročnih načrtih razvoj množičnosti v telesni kulturi in ne hkrati upoštevati in vnaprej razvijati sedanjih oblik delavske rekreacije. Koliko še ostane od množične telesne kulture zaposlenih Slovencev, če delavskih športnih iger ne štejemo v to množičnost?

6.

Tudi sicer se moramo potrditi, da bomo v naslednjem obdobju naredili znatno več pri razvoju in organiziranju sodobnih oblik rekreacije odraslih. Sedanje termine »športna rekreacija v združenem delu« ali »telesnokulturna dejavnost zaposlenih« moramo veliko bolj konkretizirati. To je gotovo področje, kjer mora mnogo več narediti tudi znanost s področja telesne kulture.

Razreševanje teh in drugih vprašanj lahko veliko prispeva k resničnemu povečanju možnosti delovnih ljudi in občanov, da bodo lahko zadovoljevali svoje telesnokulturne potrebe.

Zaključujemo letošnje leto, ki je bilo nedvomno za nadaljnji samoupravni družbenoekonomski razvoj izrednega pomena. Letos smo sprejeli in tudi že začeli uveljavljati dva najpomembnejša sistemska zakona — zakon o združenem delu in zakon o družbeno planiranju, ki pomenita in narekujeja konkretizacijo nadaljnega družbenega razvoja v duhu ustave.

Odveč bi bilo na tem mestu ponavljati pomen široke razprave in mobilizacije delavcev v javni razpravi o zakonu o združenem delu za uresničevanje novih, doslednejših oblik samoupravne organiziranosti združenega dela. Sredi leta smo tudi uspešno sklenili prvo fazo uveljavljanja družbenega planiranja, ki je s sprejemom planskih dokumentov pomenila tudi konkretno in odgovorno obveznost vseh nosilcev, planiranja, v prvi vrsti delavcev TOZD, da bomo složno zakorakali po taki poti, ki bo pomenila dokončen in konkreten obračun s pogledi o družbenem razvoju Slovenije, ki so bili že na 21. seji CK ZKS ocenjeni kot družbeno nesprejemljivi. Hkrati smo v planskih dokumentih opredelili tak družbenoekonomski razvoj, ki bo resnično odražal voljo in interese delavcev SRS in celotnega delavstva Jugoslavije.

Razvojno pot smo si torej jasno začrtali, kar pa ne pomeni, da smo delo tudi končali. Prav o tem, kako naprej, pa nameravam poiskati nekaj odgovorov oziroma izhodišč.

Ustava in omenjeni zakon o združenem delu ter zakon o družbenem planiranju izhajajo iz načela, da je

nilo kot popolnoma jalovo, saj samoupravnih sporazumov SIS še nimamo, pa smo vendarle spoznali, da je za samoupravni razvoj na tem področju treba izoblikovati še strokovne osnove v samih SIS pa tudi plane TOZD je treba dopolniti z elementi socialnega razvoja. Šele vse to bo zagotavljalo podlago, da bomo začeli uresničevati svobodno menjavo dela.

Kontinuiranost, celovitost in sočasnost planiranja bomo šele morali zagotoviti. Nedvomno bomo morali dati v naslednjem letu poudarek elementoma sočasnost in celovitost. Zavedati se moramo, da uveljavljanje teh načel terja povsod, kjer obvladujemo življenje in razvoj, drugačen način mišljenja, drugačne metode dela in predvsem razumevanje bistvenih sestavin novih samoupravnih odnosov in družbenega razvoja.

Te nujnosti se v sindikatih v celoti zavedamo. Ko smo, denimo, na zadnji seji predsedstva razpravljali o republiški resoluciji o družbenoekonomskem razvoju za leto 1977, smo izhajali tudi iz naših nalog in obveznosti pri uresničevanju planskih ciljev v letu 1977. To pomeni, da nismo le izrekli svojih pripomb in mnenj o osnutku resolucije, temveč smo hkrati že razmišljali, katere so naše obveznosti in dolžnosti pri uresničevanju družbenega plana v letu 1977. Glede na uresničevanje načela celovitosti in soodvisnosti vseh družbenih akcij za enoten in celovit razvoj, smo opredelili novo vlogo sindikalne liste in teritorialnih družbenih dogovorov, v katerih urejamo nekatere elemente dohodkovnih odnosov. Bistvo novih opredelitev je v tem, da smo oba doslej »samostojna sindikalna dokumenta« vgradili v enoten družbeni sistem.

Ob resoluciji pa tudi že prej smo ugotavljali, da uveljavljanje zakona o združenem delu in nadaljnje poglobljanje vloge družbenega planiranja terja angažiranje vseh sindikatov na področjih, ki bistveno vplivajo na družbeni razvoj. To pomeni, da bomo morali pri programiranju nalog za naslednje leto opredeliti le nekaj nalog, ki bodo jedro celotnega delovanja sindikata. Ena od teh nalog je nedvomno interna delitev sredstev za osebne dohodke. Za realizacijo teh nalog pa se bomo morali res dobro organizirati, tako da bomo delovali kar najbolj široko, zajeli čim več TOZD in hkrati zagotovili optimalno koordinacijo.

Poleg teh skupnih nalog pa bodo morale vse sindikalne organizacije in organi opredeliti tudi svoje naloge, in sicer v tesni odvisnosti od planskih ciljev delovnih okolij, kjer delujejo. Poudariti velja, da mora sindikat povsod prevzeti odgovornost za uresničevanje svojih nalog in soodvisnost za celoten razvoj neposrednega delovnega okolja.

V naslednjem letu moramo tudi začeti uresničevati spoznanje, da moramo v vsako akcijo sindikatov vgraditi vse elemente družbenega razvoja. Vsekakor je treba odpraviti delitev akcij na tako imenovane samoupravne in druge, kot so ekonomske, socialne, kulturne itd.

Marksistični pristop terja akcije, v katerih je treba upoštevati soodvisnost razvoja proizvajalnih sil in proizvodnih odnosov. Ustava, zakon o združenem delu in tudi družbeno planiranje tak pristop opredeljujejo tako, da mora vsaka družbena akcija pomeniti hkrati razvoj proizvodnih odnosov in proizvajalnih sil.

Če izhajamo iz te zgodovinske nujnosti samoupravnega razvoja, to narekuje tudi tako programiranje našega dela in akcij, v katerih bomo združevali in povezovali vsaj najpomembnejše elemente, ki so odločilnega pomena za to fazo našega družbenega razvoja. Naj nekatere naštejemo: socialni, ekonomski, dohodkovni elementi s stališča celovitega razvoja samoupravnih odnosov. Tako bomo tudi v našem delu odpravljali parcialnost in s svojim delom spodbujali celovite družbene rešitve. Seveda bo tako delo terjalo skupno programiranje dela za uresničenje naših temeljnih nalog. S tem bomo odpravljali tudi še vedno očitno premajhno povezanost posameznih sindikatov z organizacijskimi enotami RS ZSS pa tudi občinskih in medobčinskih organizacij in organov sindikatov.

Tako programiranje nalog pa že sedaj zastavlja tudi nekatere vprašanja razdelitve odgovornosti in nalog, denimo, med sindikati in gospodarsko zbornico. Nedvomno je treba opredeliti tudi vlogo gospodarske zbornice in obenem poslovnih in strokovnih organov v OZD pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov v najširšem pomenu, pa vse do uveljavljanja stimulativnejših oblik interne delitve sredstev za osebne dohodke. Dogaja se namreč, da Gospodarska zbornica prepušča to nalogo sindikatom tako operativno kot strokovno. Nedvomno imajo sindikati največjo politično odgovornost. Težko pa si predstavljamo uspešno poslovanje, za kar so nedvomno najbolj odgovorni poslovodni organi, ne da bi organizacija dela in poslovanja zastavili prav na urejanju odnosov pridobivanja in razporejanja dohodka. Še enkrat poudarjam, da bomo sindikati nedvomno v svoji odgovornosti in prav gotovo še bolj dosledno in odločno kot doslej izpolnjevali naloge, v skladu z vlogo, kot jo določa zakon o združenem delu. Pa vendar menim, da se bomo morali dogovoriti, da bodo morali poslovodni organi pa tudi Gospodarska zbornica prevzeti odgovornost za urejanje odnosov na področju pridobivanja dohodka.

Normalno je, da bodo sindikati v prihodnje več pozornosti posvečali področju delitve dohodka, upoštevaje vse elemente, od osebnih dohodkov do razširjene reprodukcije. In če bo dohodka manj, kot je bil planiran, bomo najprej terjali odgovor pa tudi zaostriili odgovornost, čemu ta dohodek ni bil ustvarjen, šele nato pa bomo iskali skupne rešitve za restriktivnejšo delitev dohodka. Menim, da je tako poudarjeno odgovornost potrebno čim prej zagotoviti, sicer bomo še naprej prenašali posledice neracionalnega poslovanja na delavce.

V naslednjih letih bomo veliko investirali, imamo še veliko neizkoriščenih kapacitet, veliko je neracionalne porabe itd., kar vse nedvomno zahteva natančnejše opredeljitve odgovornosti poslovnih organov, nujno moramo uveljaviti selekcijo poslovnih in strokovnih organov. Tega pa ni možno doseči zunaj TOZD in bržčas bo najprej treba razbiti družbeno nesprejemljivo solidarnost poslovnih organov in drugih strokovnjakov ob relativno zelo visoki ravni in majhni disperziji njihovih osebnih dohodkov. Naloga sindikata pa je ustrezna politična akcija da tako solidarnost razbijemo, strokovno delo za stimulativnejšo delitev pa je odgovornost poslovnih organov samih.

JANEZ TRŠAN

NA PRAGU NOVEGA LETA

Kako naprej

Cimprej se moramo lotiti odpravljanja usedlin stare prakse — Kontinuiranost, celovitost in sočasnost planiranja bomo šele morali zagotoviti — Pri programiranju dela v sindikatih za naslednje leto bo potrebno opredeliti nekaj nalog, ki bodo pomenile jedro celotnega delovanja — Porazdelimo odgovornost in naloge

možen hitrejši samoupravni družbenoekonomski razvoj le, če bodo delavci resnično postajali vedno bolj gospodarji svojega dela in upravljalci družbenih sredstev, če bodo sami odločali o vseh elementih življenja in razvoja, kar vse zahteva, da delavci resnično obvladujejo in usmerjajo pridobivanje in razporejanje dohodka.

Taka usmeritev terja odpravljanje stare prakse in usedlin, ki si so še vedno prisotne in do neke mere tudi vedno bodo. Zato je treba z njimi tudi računati.

Te slabosti lahko razvrstimo v dve osnovni skupini, ki ju opredeljujeta parcialnost in kratkoročnost. S stališča hitrejšega samoupravnega razvoja sta obe slabosti nesprejemljivi, imata tudi svoje nosilce, ki jim je skupno, da si hočejo oblast ali položaj v družbi dobiti na drugačni osnovi kot na podlagi dela. Nerealno in družbeno nekoristno bi bilo, če bi menili, da so mali in veliki nasprotniki novega, ustavnega samo tehnokrat in birokrati v organizacijah združenega dela. Gotovo so tudi drugje; razkrivati jih je možno samo s konkretnimi akcijami, s točno opredeljenimi cilji v vsakem okolju, ki morajo pomeniti uresničevanje samoupravnega razvoja.

Uveljavljati in iskati pa tudi preverjati moramo merila za ugotavljanje resnične ustvarjalne pripadnosti samoupravnemu razvoju. Zlasti od strokovnih kadrov v vseh delovnih okoljih bi morali terjati nove konkretne pobude, ki naj pomenijo uresničevanje ustavnih določil. Zavračati bi morali sleherni formalizem in priseganje na zvestobo ustavi brez ustvarjalnega dela. To velja še posebej poudariti zaradi zahtevnih nalog, ki so pred nami tako v procesu dograjevanja samoupravne organiziranosti, kot uresničevanja kvalitativnih dejavnosti razvoja in v tem še zlasti stimulativne delitve sredstev za osebne dohodke.

Seveda je treba tudi nenehno realno ocenjevati naše akcije, sicer se bo lahko dogajalo, da bomo terjali preveč, kar bi spet zavrlu ustvarjalnost. Zdi se, da se v zadnjem času že nagibamo k temu, čeprav v zahtevah in pričakovanjih večkrat pretiravamo, posebno pri tistih, ki si prizadevajo in delajo — manj pa smo pozorni na tiste, ki stojijo ob strani, opazujejo, ki so se postavili v vlogo generala po bitki in ob vsem tem še lepo in lagodno živijo.

Že vso delo v glavnem sprejemamo in spreminjamo programe dela oziroma aktivnosti za sprejem samoupravnih sporazumov o temeljih plana SIS za družbene dejavnosti. Pred nedavnim smo se odločili, da rok za dokončni sprejem prestavimo na konec maja 1977. leta. Verjetno sedaj lahko že z gotovostjo trdimo, da v tem delu niso bile le subjektivne slabosti, temveč da smo tudi na napačnih ocenah snovali, sprejemali in popravljali akcijske programe za sprejem teh planskih dokumentov. Hkrati s tem delom, ki bi ga lahko pristransko oce-

ŠTIRI DESETLETJA LJUBLJANSKE AVTOMONTAŽE

ZNANI DOMA IN V SVETU

**Bodoči načrti:
Tesnejše sodelovanje s TAM in zmerno povečevanje proizvodnje**

Čeprav praznuje kolektiv Avtomontaže iz Ljubljane te dni štirideseto obletnico obstoja podjetja, segajo začetki avtomobilske proizvodnje že v leto 1934. Takrat je skupina podjetnih zasebnikov začela v sodelovanju s tovarno DKW izdelovati »domači« osebni avtomobil Triglav-DKW. Ker pa v tistih časih domačim izdelkom niso nič bolj zaupali, kot jim danes, poleg tega pa so se še čutile posledice velike gospodarske krize, v Avtomontaži niso izdelali in prodali več kakor 12 »Triglavov«. Čeprav je ta podatek nemara bolj zanimiv predvsem za tiste, ki ugibajo, kako daleč nazaj segajo začetki domače avtomobilske proizvodnje, ga

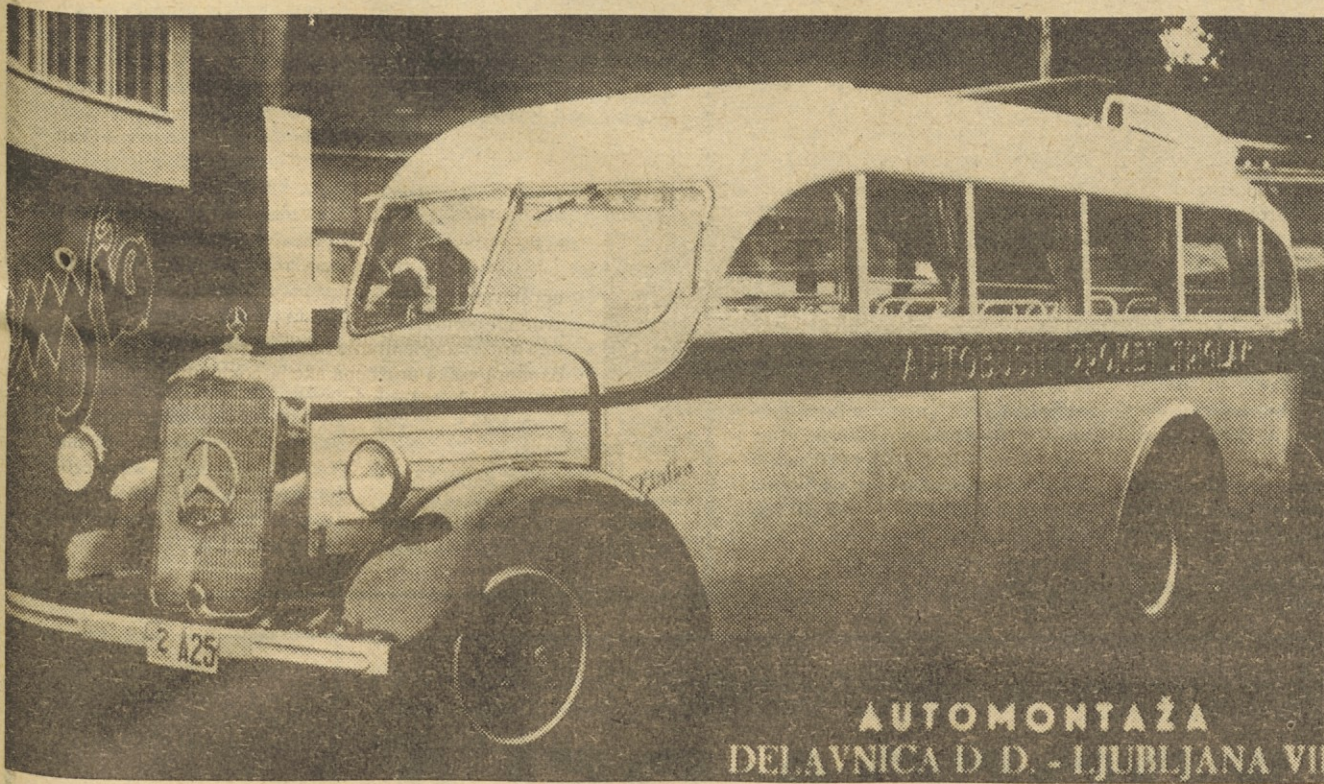
bra 1936. leta ustanovljena partijska organizacija KP in da so zavoljo tega proslavo prestavili na ta dan.

Če bi hoteli na kratko opisati minula štiri desetletja Avtomontaže, bi lahko dejali da kolektivu ni šlo vselej najbolj gladko, da pa je ta leta dobro izkoristil; zlasti zadnja leta se je podjetje razvijalo zelo naglo, ne samo po številu zaposlenih, ki jih je danes že več kot 1100, pač pa predvsem po proizvodnem programu in gospodarskih uspehih doma in na tujem.

K temu je kajpak v dobršni meri pripomoglo že 21 let trajajoče sodelovanje s Tovarno avtomobilov Maribor.

Scania, ter Webasto grelce, puhalo za ogrevanje voznikove kabine, odpreške, mrežaste zložljive Box palete, sedeže in drugo. Del teh »stranskih izdelkov« uporabijo sami, del jih prodajo na domačem trgu, veliko pa jih kupi MAN. Kot zanimivost naj omenimo še to, da so v Avtomontaži izdelali tudi opremo za nekaj manjših ladij (garniture sedežev in ogrevalnih naprav). Pomemben izvozni izdelek, sicer v posrednem izvozu prek TAM, so tudi avtobusi.

Letos bodo v Avtomontaži izdelali 710 avtobusov TAM, 5000 box palet, 8000 grelcev in 2000 puhal, s čimer

Prvi v Avtomontaži izdelan avtobus Mercedes, ki je vozil na progi Ljubljana—Sušak leta 1936

vendarle omenjamo tudi zato, ker je Salomon Krentner, ustanovitelj proizvodnje »Triglav«, kmalu navezal poslovne stike z Mercedesom in v 1936. letu začel izdelovati jeklene avtobusne karoserije na Mercedesovih šasijah. Drugi maj 1936 je datum ustanovitve nove delniške družbe Avtomontaže. Na vprašanje, zakaj kolektiv Avtomontaže proslavlja obletnico več kakor pol leta po dejanski obletnici, so nam v podjetju povedali, da je bila 18. decem-

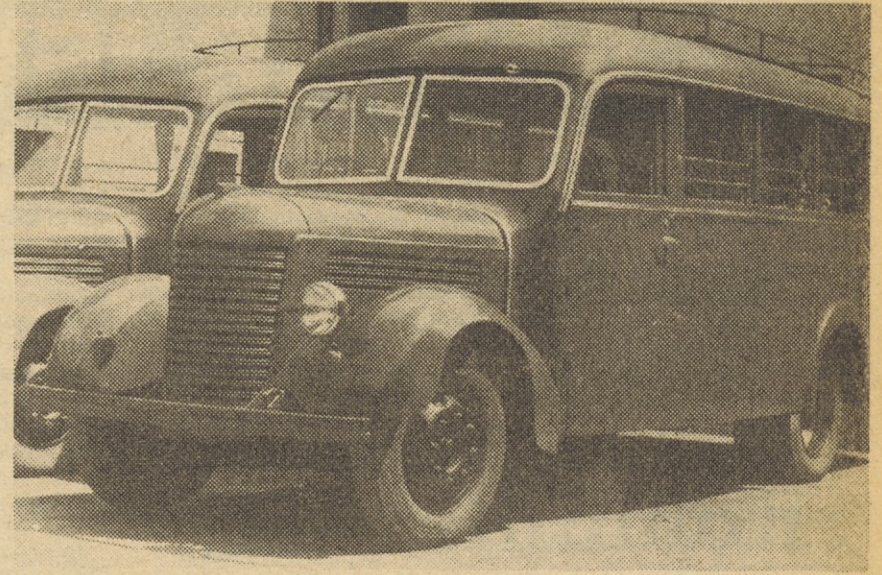
Danes je Avtomontaža kar s tremi četrtinami svojih proizvodnih zmogljivosti povezana s TAM in glede na to, da je že šesto leto član Interesne skupnosti TAM, je logično pričakovanje, da se bosta oba kolektiva kaj kmalu odločila za še tesnejše sodelovanje in združevanje dela in sredstev.

Danes izdeluje Avtomontaža predvsem vozila na šasijah TAM, se pravi avtobuse, poleg tega pa tudi avtobuse v sodelovanju s tovarnama MAN in

bodo povsem uresničili zastavljeni proizvodni načrt. Pri tem bi za boljše poznavanje podjetja lahko dodali še, to, da kljub nekaterim kriznim obdobjem poslovnih izgub skorajda ne poznajo.

Razvojni načrti Avtomontaže, tja do leta 1980 so tesno povezani z razvojnimi načrti domače avtomobilske industrije ter potrebam inozemskih poslovnih partnerjev. Med najpomembnejše razvojne načrte vsekakor sodi obojstranska želja kolektiva Avtomontaže in TAM, po poglobitvi medsebojnega sodelovanja. Čeprav razgovori med obema kolektivoma še niso prišli dlje od začetkov, vendarle povejmo, da je zamisel o tem, da bi avtobusna proizvodnja, namreč proizvodnja šasij in karoserij nedvomno sodila v eno delovno organizacijo, proizvodnja pogonskih agregatov pa v drugo, logično nadaljevanje dosedanjih odnosov.

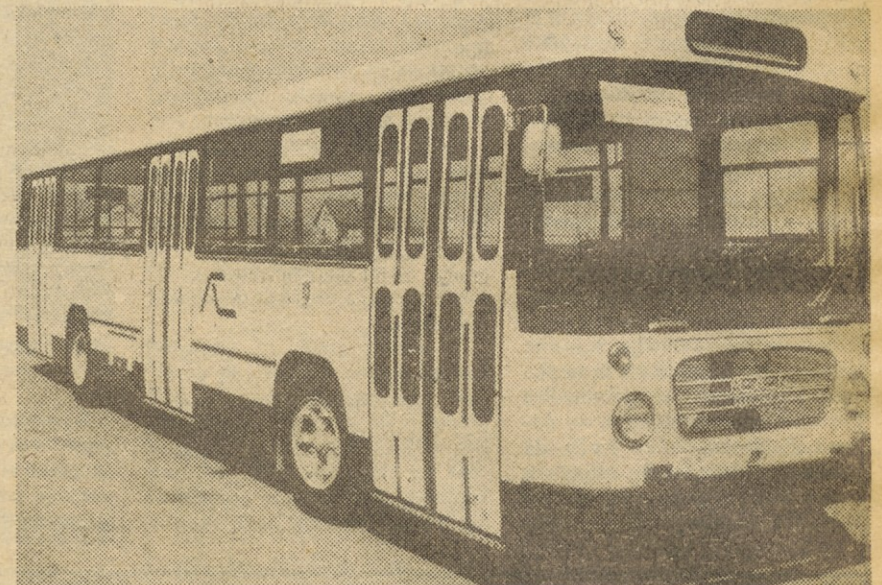
Sicer pa namerava kolektiv Avtomontaže naslednja leta vlagati v proizvodnjo le nujno potrebna sredstva, s katerimi bodo lahko uresničevali že zastavljeni srednjeročni razvojni program. Po tem programu naj bi namreč obseg proizvodnje posameznih vrst izdelkov vsako leto povečavali za toliko, da bodo v 1980. letu izdelali 960 avtobusov TAM, 6800 box palet, 10.800 grelcev in 2700 puhal.

Avtobus Praga Pionir RN

Avtobus Vesna 58

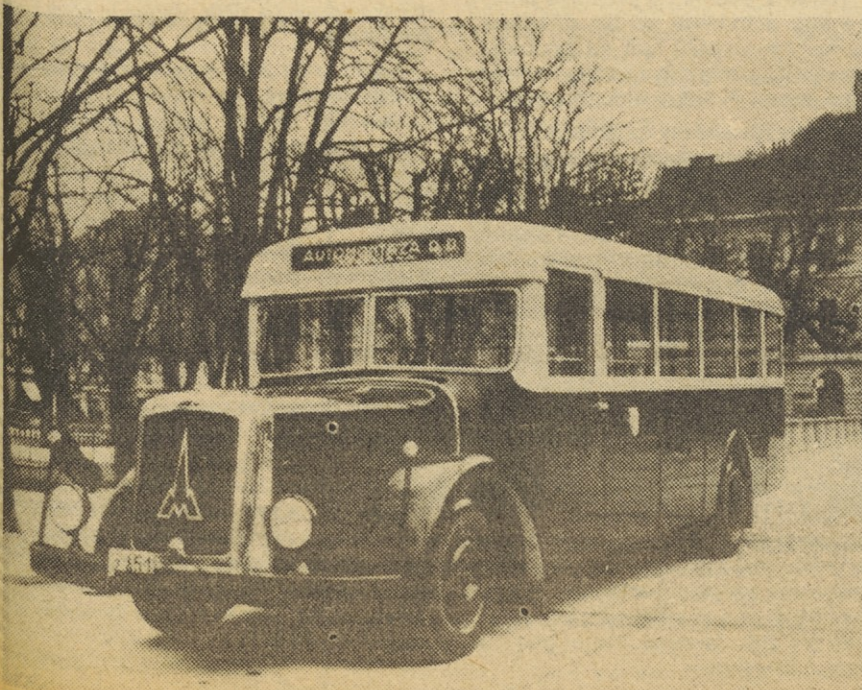
Avtobus MAN-890 UO-M 12 A

Avtobus Scania, je namenjen za izvoz

Serijsko vozilo TAM 170 A 11, rezultat tesnega poslovnega sodelovanja med TAM in Avtomontažo

Magirus 0145, izdelan za beograjski mestni promet leta 1940

CANKARJEVO LETO

Letos smo z vsem, kar je bilo povezano s Cankarjevim imenom, predvsem pa z njegovimi pogledi na družbo in kulturo, povzročili spodaj, »v nižavah«, pravo kulturno gibanje. In res je še, da slovenski pisatelj v naši kulturni zgodovini pravzaprav še ni doživel takšnega povičevanja. Njegova popularizacija po

skih vizij, na vprašanje dela in delavčeve pravice. Prepričali so se, da je kultura temu delavcu del resničnega življenja; da je vse skupaj živ proces in da kulturno življenje ni odvisno samo od animatorjev. Takšen proces, ki ga v naši literaturi še vse premalo poznamo in z njim še vse premalo živimo.

tem. Nemajhen je delež radia in televizije, dnevnega in drugega tiska. Založniški program je bil bogat in razvejen. Po šolah je nastalo pravo cankarjevsko mladinsko kulturno gibanje. »Odrežali« so se pedagogi in literarni zgodovinarji. Na ogled je bila muzejska študija in razstava o Cankarju v gledališču. Niso še povsem ocenjeni literarno zgodovinski uspehi, lahko pa rečemo, da je bilo o Cankarju zdaj napisanega toliko kot ves čas po njegovi smrti.

In slednjič: tudi teden Komunist z geslom »Človek, delo, kultura« je prav tako posvečen 100-letnici rojstva Ivana Cankarja. Zato je naše uredništvo (slovenske izdaje Komunist) med drugim že v maju — juniju prirredilo dvodnevni simpozij oziroma »okroglo mizo« v Ljubljani, na kateri je sodelovalo več kot dvajset uglednih književni-

kov, literarnih zgodovinarjev in kritikov ne le iz Slovenije, temveč tudi iz vse države ter zamejstva. Kmalu bomo na tem temelju, le še bolj razširjenem, izdali knjigo o CANKARJU UMETNIKU IN BORCU.

Ostaja pa še nekaj, kar nudimo v uresničitev. Predlog, ki so ga na pomlad podprli vsi udeleženci »okrogle mize«, da bi namreč kazalo ustanoviti jugoslovanske nagrade Ivana Cankarja. Podeljevala bi jih — tako je bilo rečeno — posebna žirija, sestavljena iz predstavnikov iz vseh republik in pokrajin, in sicer za izvajanje Cankarjevih, dram ali za dramatisacijo njegovih del; pri tem bi bilo prav, da bi se vključila tudi TV. In ne nazadnje bi lahko eno od slovenskih gledališč poimenovali po Ivanu Cankarju, v njem pa naj bi odmerili več prostora njegovi dramatici.

MARJAN KUNEJ

Komunist za DE

šolah, tovarnah in med ljudstvom sploh je dosegla namen, kakor je ugotovil predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič v govoru na osrednji slovenski in zasavski proslavi v Zagorju, s takero smo sklenili »Cankarjevo leto.« Ob tej priložnosti smo pred Delavskim domom v Zagorju dobili spomenik Ivanu Cankarju, njegov doprni kip, delo pokojnega kiparja Karla Putriha.

Zdaj spoznavamo, da je jubilej izzval in da še sproža plazove mnogih novih kulturnih pobud. Na obzorju je gradnja kulturnega centra Ivan Cankar, ki naj bi na ljubljanskem Trgu revolucije zrasel najkasneje do 1981. leta, podobni objekti pa naj bi se mu pridružili drugje na Slovenskem, na Koroškem in v Benečiji. Omenimo naj še akcijo za razširitev mreže knjižnic v krajevnih skupnostih in TOZD pa pospeševanje množične amaterske kulture; akcija za izdajo slovenske enciklopedije, novega slovenskega pravopisa, nov Dom tista in še marsikaj pomembnega.

Sicer pa akcije ne presihajo. Tako je skupina desetih pisateljev pred dnevi obiskala Vrhniko in se z delavci Usnarne pogovarjala o kulturi in drugem. Predsednik Društva slovenskih pisateljev ob tem razmišlja, kako je bil to pravzaprav širok in neposredni pogovor, ne pa formalen literarni nastop. Ljudje — delavci in občani — so čutili, da govore pisatelji o otipljivih rečeh. Niso seveda pozabili tudi na duha Cankarjevih program-

Razumljivo da vsega, kar smo storili v Cankarjevem letu, ni mogoče na kratko naštet. Zato se spomnimo vsaj, da so na številnih odrih zaživel junaki Cankarjevih dram. Dobili smo filmske upodobitve Cankarjevih

POSVET O PRESKRBI MEST Z ŽIVILI

Poslej drugače?!

Pri preskrbi se srečujemo z mnogimi problemi, od pomanjkanja posameznih živil do nihanja cen osnovnih prehrabnih izdelkov

Sekcija za problematiko mest pri skupnosti slovenskih občin je v sodelovanju z viško občinsko skupščino pripravila minuli tork v Ljubljani posvetovanje o preskrbi mest z živil. Organizator posveta je izhajal predvsem iz spoznanja, da se na tem področju srečujemo z mnogimi težavami — in to od pomanjkanja posameznih pridelkov in osnovnih življenjskih potrebščin do precejšnjega nihanja cen. Stroški prehrane poprečne slovenske družine že predstavljajo od 35 do 50 % družinskih dohodkov.

Na osnovi gradiv in vsebinsko izredno bogate razprave so udeleženci posvetovanja, med njimi tudi predstavniki slovenskih sindikatov, republiškega komiteja za tržišče in cene ter drugi opredelili nekatere konkretne zadolžitve za organiziranje boljše preskrbe naših mest z

glavnimi prehrabnimi izdelki. V prvi vrsti gre za to, da je treba vprašanja v zvezi s preskrbo urejati bolj načrtno kot doslej, predvsem pa za daljše časovno obdobje. Seveda je treba pri tem upoštevati v največji možni meri tako področje proizvodnje, predelave in prometa kot prodaje. Pri tem čaka največ dela občine oziroma izvršne svete občinskih skupščin, problematiko preskrbe z živil pa bo treba načrtno in dolgoročneje reševati tudi v okviru regij. Čimprej bo treba skleniti družbene dogovore in ustanovljati samoupravne interesne skupnosti za preskrbo z osnovnimi življenjskimi izdelki.

S samoupravnim organiziranjem preskrbe in z ustanovitvijo interesnih skupnosti bi lahko veliko prispevali k urejanju razmer na trgu. Pri tem ne gre prezreti tudi obveznosti republi-

ke, ki jih ima pri oskrbi trga ter pri utrjevanju položaja poslovnih skupnosti za preskrbo, ki bodo morale dati več pobud za boljše ponudbo glavnih prehrabnih izdelkov. Doslej ustanovljene poslovne skupnosti v okviru republiške gospodarske zbornice, so že prispevale k boljši preskrbi prebivalstva, vendar bo morala biti v prihodnje glavna družbena akcija usmerjena v pospeševanje samoupravnega organiziranja med organizacijami združenega dela na področju proizvodnje, predelave, prometa in prodaje ter tesnejšega in dolgoročnega povezovanja zasebnega in družbenega sektorja. Prav tako bo treba čimprej sprejeti nekatere sistemske rešitve in konkretne družbeno-ekonomske ukrepe za boljše preskrbo naših mest z glavnimi prehrabnimi izdelki.

I. V.

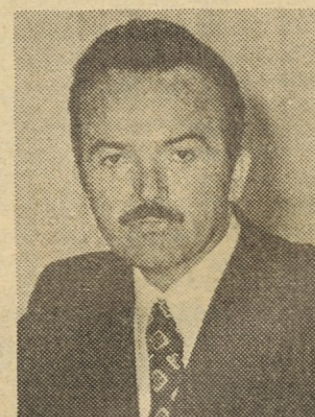
REKLAMO

Kosta Nadj, armadni general, za časnik »Narodna armija«:

Ena ključnih komponent strategije tovariša Tita je bila usmerjenost k bratstvu in enotnosti, pri čemer je bilo njegovo izhodišče, da je osvobodilni boj stvar vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Enako pomembna je bila tudi usmeritev k vseljudski vojni, k vključevanju vseh človeških in materialnih potencialov v oborožen boj. Zahvaljujoč temu je mogoče reči, da je prebivalstvo s svojo neposredno in posredno udeležbo v narodnoosvobodilnem gibanju hkrati z razvojem vojne v vse večji meri manjšalo nesorazmerje v živi sili in vojaški tehniki med enotami narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije in okupatorskimi oboroženimi silami. Stopal je v partizanski koloni in je delil s svojimi borci dobro in slabo. Ostal je z ljudstvom med vso vojno, izpostavljen največjim nevarnostim, toda neuničljiv, kot je neuničljivo ljudstvo, ki je pošiljalo svoje

sinove v partizanske enote in dajalo vse, kar je imelo, za svojo osvobodilno armado.

Zvone Dragan, podpredsednik republiškega IS, na zasedanju zbora republiške skupščine:

Izboljšanje finančne discipline, poravnava medsebojnih obveznosti in realnejše ugotavljanje dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela predstavljajo novo kvaliteto v odnosih med organizacijami združenega dela. Ob nižji rasti dohodka, kot pa smo previdevali, pa se ne urešnjuje v celoti ena od temeljnih usmeritev in predpostavk druž-

benega plana. Dogovorili smo se, da bodo delavci v združenem delu pri svojih samoupravnih odločitvah o delitvi dohodka in razporejanju čistega dohodka zagotovili v prvih dveh letih tega planskega obdobja hitrejšo rast sredstev za razširitev materialne osnove združenega dela od rasti dohodka, ob počasnejši rasti sredstev za zadovoljevanje osebnih skupnih in splošnih potreb. V devetih mesecih letos je bil po podatkih iz periodičnih obračunov skupni obseg sredstev za amortizacijo in nerazporejeni del dohodka za 9 odstotkov manjši kot v enakem obdobju lani, sredstva za osebne dohodke so se povečala za 21 odstotkov, pogodbene obveznosti za 25 odstotkov, zakonske in samoupravno dogovorjene obveznosti pa za 20 odstotkov.

Izgube organizacij združenega dela s področja gospodarstva so znašale po periodičnih obračunih ob koncu letošnjega septembra blizu 5,5 milijarde dinarjev. Ocenjujemo pa, da se bo njihov obseg do konca leta še znižal, vendar bo kljub temu znatno večji kot v letu 1975.

DELOVNI KOLEKTIV VELEŽELEZNINE MERKUR V KRANJU JE TE DNI PROSLAVIL SVOJO 80-LETNICO

SADOVI TRDEGA DELA

Pred osemdesetimi leti je gospod Majdič odprl v Kranju podružnico svoje celjske trgovine z železnino.

Pred tremi desetletji je ta trgovina, ob uveljavitvi našega zakona o nacionalizaciji, postala družbena last. Takrat je v njej delalo kakih štirideset ljudi.

Zdaj dela v vseh treh temeljnih organizacijah kranjskega Merkurja 850 delavcev.

»Ni bilo lahko,« se spominja Jaka Kolenc, direktor Veleželeznine, ki je pred tridesetimi leti kot delegat prevzel dolžnost direktorja, te dni pa odhaja v pokoj. »Nekateri med nami se še spominjajo, kako skromni so bili naši začetki in v kakšnih težavnih razmerah smo delali. Imeli smo slabe trgovske prostore, neprimerna skladišča, bili smo brez mehanizacije. Največ dela smo opravili na prostem ali v nezakurjenih in higiensko neurejenih skladiščih. Zdaj delajo naši delavci v dokaj urejenih razmerah, večina naših skladišč je ogrevanih, kar je redek primer v naši stroki. To nam omogoča, da vremenske ujme ne kvarijo blaga, predvsem pa ne škodujejo zdravju naših ljudi.«

Uspehi, ki so jih v tem času dosegli, jih uvrščajo med vodilna podjetja njihove stroke v Jugoslaviji.

Še zlasti močno je Merkur napredoval v minulih petih letih.

Ob letošnjem jubileju so zbrali nekaj podatkov in ugotovitev o svojem poslovanju v tem obdobju:

Takole pravijo:

»Pomembne spremembe v družbenoekonomskem razvoju, naše

družbe, zlasti pa jasno začrtana smer neposrednega upravljanja, so vtakane tudi v delo in življenje Merkurja. Ustavni amandmaji, zlasti pa še nova ustava in zakon o združenem delu so vnesli v naš družbenoekonomski sistem pomembne vsebinske spremembe, ki naj bi na področju upravljanja družbenih sredstev, zlasti pa doseganja in razporejanja dohodka uveljavili neposredno odločanje združenega dela, torej delavcev in izvoljene delegatske baze. To pa je narekovalo tudi naši delovni organizaciji, da se ustrezno organizira, da bodo samoupravljavci lahko uresičevali svoje pravice in uveljavljali svoje dolžnosti.

Iz široke razprave med delavci je izšel predlog za organiziranje temeljnih organizacij po funkcionalnem načelu. Na zborih delavcev so bile ustanovljene tri temeljne organizacije združenega dela, ki so opravljanje strokovnih skupnih del zaupale delovni skupnosti skupnih služb.

Ob osnutku zakona o združenem delu smo tudi pri nas na novo ocenili ustreznost naše samoupravne organiziranosti, zlasti še v zvezi z novimi dohodkovnimi odnosi v združenem delu oziroma odnosih med dohodkovno neodvisnimi proizvajalnimi in reprodukcijskimi celotami. Na tem področju bomo orali ledino v naslednjem obdobju.

Tako kot v preteklosti je Merkur tudi v minulih petih letih gradil ves razvoj zmogljivosti in blagovnega prometa predvsem z lastnimi sredstvi. Opiranje na lastne sile pa je v tem času še

bolj utrdilo ugled in sloves naše trgovine kot enega najsolidnejših poslovnih partnerjev na domačem trgu, v zadnjem obdobju pa tudi na čedalje obsežnejšem tujem tržišču, kamor se je Merkur v minulem letu uspešno vključil kot izvoznik izdelkov kovinsko predelovalne industrije. V tem času se je blagovni promet povečal za več kot 2,5-krat. Res je na tako velik porast deloma vplivala inflacija. Kljub temu pa precejšnji del povečanja odpade na povečani fizični obseg. Tega je omogočil tako razširjeni asortiman kakor tudi povečani obseg zalog oziroma povečana izbira blaga. Zaloge so terjale v tem obdobju 2,7-krat večja sredstva. Obenem pa je opaziti močan vpliv zamrznjenih marž, zato bruto razlika v ceni upada in se je povečala manj kot promet. Dohodek se je povečal za nekaj več kot 2-krat, medtem ko ugotavljamo, da je bruto dohodek porasel v enakem razmerju kot blagovni promet. Razmerja v delitvi dohodka pa se spreminjajo v korist osebne, skupne in splošne porabe. Poprečni osebni dohodek se je povečal za 2,2-krat. Za skupno porabo smo namenili 20 milijonov.

Ker ob bruto osebnih dohodkov obračunavamo 9 % stanovanjskega prispevka in ker smo uspeli pri samoupravnih stanovanjski skupnosti angažirati znatna kreditna sredstva, smo zelo smelo urejali stanovanjske probleme delavcev.

V minulih petih letih je 306 prisilcev dobilo skoraj 7 milijonov dinarjev posojil; samo v letu 1976 je bilo odo-

brenih 70 proslcem več kot 2 milijona posojil za gradnjo lastnih stanovanjskih hiš.

Od leta 1971 smo razdelili delavcem 42 stanovanj, od tega v zadnjih dveh letih skoraj 30. Pri tem pa niso upoštevana stanovanja, ki so bila dodeljena občanom, ki niso člani delavske skupnosti Merkurja in katerih izselitev iz prejšnjih stanovanj je bila nujna za realizacijo našega razvojnega programa. V ta namen je bilo dodeljeno več kot 10 stanovanj.

Hkrati z uspehi na področju družbenega standarda so bili doseženi pomembni uspehi tudi na področju povečanja poslovnih sredstev in sicer tako osnovnih kakor tudi obratnih.

Ker se zavedamo, da le večja izbira omogoča večji blagovni promet, so bili v povečanje obratnih sredstev vloženi višji zneski kot v osnovna sredstva; za obratna sredstva smo dali 150 milijonov, za osnovna sredstva pa 92 milijonov dinarjev.

V tem obdobju smo zgradili več kot 5 tisoč kvadratnih metrov prodajnih prostorov v Kranju, Lescah, Radovljici (hkrati s priložnimi skladišči), skladiščne prostore (halo V) in pisarniške prostore. Precejšnji del sredstev smo dali za nakup nove mehanizacije, za spremembo tehnologije dela in skladiščenja. Kupili smo računalnik in opravili že pretežen del poslova za prenos obdelave podatkov na ta računalnik.

Veliko smo tudi storili za izboljšanje kadrovske strukture zaposlenih. Število zaposlenih se je v zadnjih petih letih povečalo za 200 delavcev, mimo tega pa imamo 82 vajencev.

Nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev je zdaj 18 % vseh zaposlenih, leta 1971 jih je bilo 22 %, ljudi z visoko in višjo izobrazbo pa je 4 % zaposlenih medtem ko jih je bilo pred petimi leti le 1 %.

K tako izboljšani kadrovski strukturi je znatno pripomogla politika izobraževanja, ki so jo usmerjali samoupravni organi delovne organizacije. Letos je podjetje omogočilo šolanje na višjih in visokih šolah 21 delavcem, na srednjih šolah 13, na poslovdskih šolah 19 in na trgovskih šolah 5 delavcem. Mimo tega prejema štipendije še 19 študentov in dijakov, ki redno študirajo na višjih, visokih in srednjih šolah.

Takole pravi Jaka Kolenc, dosedanji direktor Merkurja:

»Navedeni podatki kažejo, da smo doslej dobro gospodarili. Prepričan sem, da bi bili rezultati še veliko boljši, če se ne bi nekatera proizvodna podjetja med seboj dogovarjala in omogočala le posameznim trgovskim podjetjem neposreden nakup določenega blaga, zaradi česar smo imeli in še imamo precejšnje težave.

Ob letošnjem jubileju lahko ugotovimo, da je bila pot razvoja našega kolektiva zelo težka, nišesar nam ni bilo podarjeno, za vse, kar danes imamo, je bilo potrebno veliko trdega dela, vztrajnosti in prizadevnosti.

Vse minule težave, ki smo jih uspešno premagali, so nas utrdile. Delavci Merkurja smo svojo samoupravno veljavo zasnivali na dosedanjih uspehih podjetja in na spoznanju, da dobro in učinkovito gospodarjenje terja tudi dobro strokovno in družbeno znanje.«

E. P.

ŠALEŠKA DOLINA

Vročevodni
cevod
Šoštanj —
Velenje

Delovni kolektiv podjetja za distribucijo toplote Toplovod Velenje je te dni slavil pomembno delovno zmago. Namenu so izročili nov vročevodni cevovod Šoštanj—Velenje, ki je izrednega pomena za vso Šaleško dolino. Ta skoraj 10 km dolgi vročevodni cevovod, dela so veljala 46 milijonov dinarjev, zagotavlja nemoteno delo industrije ter možnost ogrevanja vseh novih stanovanjskih sosesk v Velenju. Zmogljivosti starega vročevodnega cevovoda Šoštanj—Velenje, zgradili so ga pred sedmimi leti, so bile zaradi hitrega razvoja gospodarstva in mesta Velenje že zdavnaj premajhne. Ne gre pa prezreti prav tako izjemnega pomena novega vročevodnega cevovoda za varstvo ozračja nad Šaleško dolino.

P. O.

BEOGRAD

Kam
z devizami

Devizne rezerve v Jugoslaviji so dosegle vrednost 2,7 milijarde dolarjev. Kljub temu, da so devizne rezerve narasle za milijardo dolarjev, so se hkrati povečali tuji krediti, in sicer za kakih 30 %, namesto da bi se prav zaradi visokih deviznih rezerv naše zadolžitve v tujini zmanjšale. To je nedvomno dokajšen paradoks v deviznih tokovih. V sedanjih mednarodnih ekonomskih razmerah, ko tečaj večine valut padajo, je še toliko bolj tvegano imeti visoke devizne rezerve. Ena od možnosti, da se znebimo odvisnih deviz, bi bila, da bi del teh rezerv prelili v vrednostne papirje ali v oročene depozite. Del deviz bi lahko porabili tudi za zmanjševanje naših zadolžitvev v inozemstvu in za povečanje izvoza, prav tako pa bi lahko kreditirali tuje partnerje, ki kupujejo naše blago.

V. O.

JESENICE

Gibanje
osebnega
dohodka

V obdobju januar—september je letos poprečni osebni dohodek na zaposlenega v jeseniški občini znašal 3.981 din. V primerjavi z lani je za 17,2 % višji. V OZD in TOZD s področja gospodarstva so znašali čisti osebni prejemki v letošnjem devetmesečnem obdobju 3.882 din, kar je nominalno za 15,3 % več kot lani. Poprečni osebni dohodek zaposlenih v industriji je znašal 3.978 din, kar je za 15,7 % več kot lani. V negospodarstvu se je poprečni čisti osebni dohodek v tem obdobju zvišal v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 19,5 % in je znašal 4.638 din.

Na področju gospodarstva ni bistvenih odstopanj med posameznimi panogami, razen v stanovanjski komunalni dejavnosti, kjer znaša povečanje 40,5 %. V negospodarstvu so se nadpoprečno povečali osebni dohodki v kulturi in prosveti, bančništvu, na sodišču ter v krajevnih skupnostih in v društvih.

B. B.

V KRŠKEM NOV VELIKAN IZ SKUPNIH VLAGANJ

Dokazali moč dogovora

Skupna investicija porabnikov in kolektiva Djuro Salaj zagotovila dovolj surovin za papirno in grafično industrijo — Največji v srednji Evropi

Nedavno tega je 1700-članski kolektiv tovarne papirja in celuloze Djuro Salaj iz Krškega slavil pomembno delovno zmago, zaključil je pred petimi leti načrtovano razvojno pot. Seveda razvojni načrti tega kolektiva sami po sebi ne bi bili deležni večje pozornosti kot načrti kate-regakoli drugega kolektiva, če ne bi kolektiv že tedaj zastavil svoj razvoj v bistvu na samoupravnih zasnovah, ki jih je uveljavila nova ustava oziroma zakon o združenem delu. V minulem petletnem obdobju so se delavci Djura Salaja dvakrat dogovorili z delavci drugih kolektivov, najprej časopisnih hiš in potem še s slovenskimi papirnicami o združevanju sredstev za razvoj surovinske baze za te dejavnosti v Krškem. Hkrati, ko so se v Djuro Salaju dogovarjali z

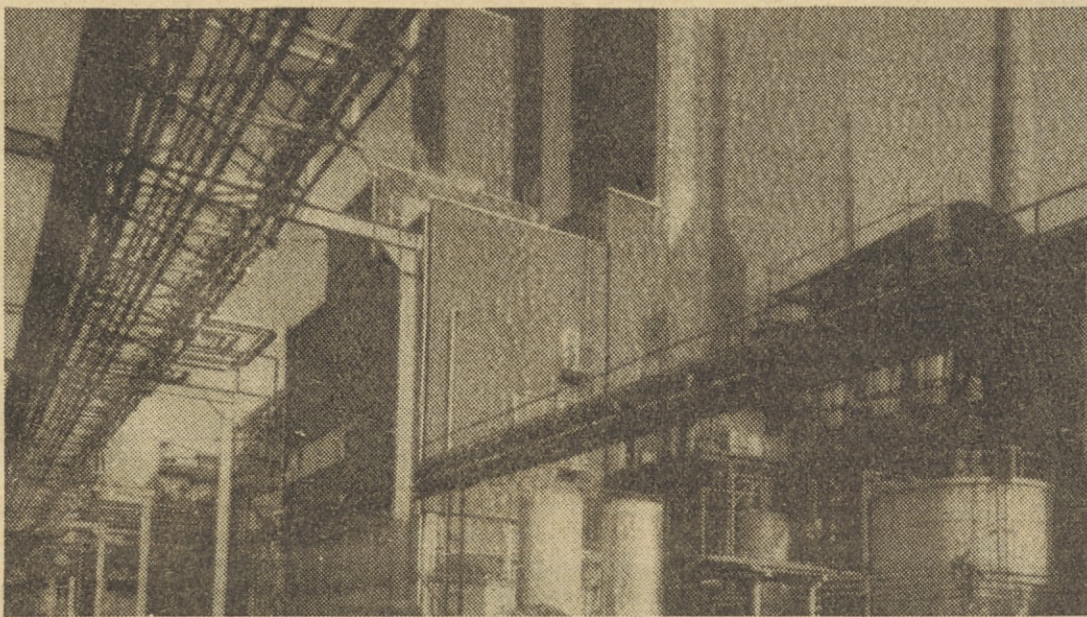
domaćimi proizvajalci, ki so z njimi poslovno povezani, so navezali enake stike tudi z madžarskimi papirničarji in gozdarji — zavoljo sofinanciranja načrtovane tovarne ter zavoljo nabave surovin in prodaje celuloze.

Tako je v Krškem zrasla surovinska baza za slovenske papirnice ter za časopisne hiše po vsej državi na način, ki ga dotlej pri nas praktično nismo poznali: na osnovi spoznanja, da brez sodelovanja in sovlaganja sredstev ne bo razvoja in ne kruha ne za krške papirničarje in celulozarje ne za druge slovenske papirne tovarne. Časopisne hiše pa so se v dobri meri »rešile« plačevanja dragega uvoženega papirja. Obenem je bilo to dogovarjanje dobra osnova za razvoj nadaljnega samoupravnega dogovarjanja in za poglobljanje pogodb o

sofinanciranju v prave dohodkovne odnose, zlasti, če lahko kot zametek dohodkovnih odnosov štejem pogodb o sovlaganju, po katerih bodo posamezni sofinancerji dobivali v naslednjih letih vložnim sredstvom primerne količine papirja ali celuloze.

Tako je Djuro Salaj po petletnih naporih kolektiva in skupnega vlaganja več jugoslovanskih podjetij, banke ter madžarskega partnerja po obsegu proizvodnje prerasel v največjo tovrstno tovarno v srednji Evropi. Že v prihodnjem letu, ko bo v celoti izkoriščena proizvodna zmogljivost tudi nove tovarne celuloze, bodo v Krškem izdelali skoraj 120 tisoč ton časopisnega papirja in kakih 160 tisoč ton celuloze.

B. B.

Nova tovarna magnetitne celuloze v Krškem. Uveden je nov, enostavnejši, cenejši ter tudi za okolje čistejši postopek proizvodnje celuloze.

SLOVENSKI GEODETI SO SI ZA SREČANJE IZBRALI VELENJE

Prostorsko informacijski sistem

Glavne naloge geodetov: dokončanje programa geodetskih del do leta 1980, razvoj avtomatske obdelave podatkov, pospeševanje raziskovalne dejavnosti

V dneh od 10. do 11. decembra je bilo v Velenju že tradicionalno vsakoletno srečanje slovenskih geodetov — geodetski dan. Udeleženci srečanja so najprej poslušali referat o najpomembnejših nalogah geodetske službe pri uresničevanju družbenega plana razvoja SR Slovenije, zlasti pa še o nalogah pri izdelavi zemljiškega katastra in katastra komunalnih naprav.

Razpravljavci so ugotovili, da so se slovenski geodeti organizirali že pred desetimi leti za ureditev evidence za namene prostorskega in družbenega planiranja. Doslej je bila preučena praktično že vsa problematika prostorskega informacijskega sistema kot dela družbenega informacijskega sistema. Kar zadeva uveljavitev družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije v letih 1976—1980, pa je osnovna naloga slovenske geodetske službe, da zagotavlja osnove za prostorsko informa-

cijski sistem. Razpravljavci so kot glavne naloge geodetske službe v naši republiki opredelili zlasti naslednje: dokončanje programa geodetskih del do leta 1980, nadaljnje razvijanje avtomatske obdelave podatkov na področju zemljiškega katastra in drugih evidenc, pospeševanje raziskovalnega dela ter preučitev organizacije geodetske službe zlasti glede na organiziranost uporabnikov.

V nadaljevanju srečanja slovenskih geodetov v Velenju so udeleženci spregovorili o modernizaciji del na vzdrževanju zemljiškega katastra, ocenili pa so tudi dosežane delo in določili nove naloge geodetske službe zlasti glede na organiziranost uporabnikov.

V nadaljevanju srečanja slovenskih geodetov v Velenju so udeleženci spregovorili o modernizaciji del na vzdrževanju zemljiškega katastra, ocenili pa so tudi dosežane delo

in določili nove naloge geodetske službe pri izdelavi katastra komunalnih naprav. V Velenju zbrani geodeti iz vse Slovenije so obiskali temeljne organizacije združenega dela Rudarsko elektroenergetskega kombinata — Rudnika lignita Velenje in Termoelektrarne Šoštanj.

P. O.

Delavci SGP »Projekt« Kranj dokončujejo v Kranju eno največjih poslovno-stanovanjskih stavb v mestu. V pritličju bodo trgovski lokali, v prvem nadstropju poslovni prostori. Nad njim pa še 61 družinskih stanovanj. Predvidevajo, da bo poslopje, ki stoji ob cesti JLA, nared do konca tega leta. Na sliki: Pogled na eno največjih poslovno-stanovanjskih zgradb v Kranju.

B. B.

IZVOZ 77

Bržčas še nikoli doslej, razen takrat, ko so bili rezultati zelo slabi, naša zunanjetrgovinska bilanca ni zbužala tolikšne pozornosti ne le strokovnjakov, ampak tudi širšega kroga delovnih ljudi in občanov. Letos namreč dosegamo v zunanji trgovini za naše razmere kaj nenavadne rezultate: uvoz smo uspeli zmanjšati in v minulih desetih mesecih ni presegel vrednosti 100 milijard dinarjev, medtem ko se je izvoz krepko povečal in dosegel v enakem obdobju vrednost 70

predelovalno industrijo, ki je že krepko presešla naše zaloge surovin. Kljub temu pa bi vendarle morali iz leta v leto uvažati več, saj nam niti v tem primeru ne bi zadoščale domače zaloge surovin. Usoda vseh geografsko majhnih dežel je, da se v primerjavi z velikimi ne morejo opirati na lastne vire surovin in morajo zavoljo tega uvažati, skorajda bi lahko rekli, v obratnem sorazmerju s svojo velikostjo. Zavoljo tega je jasno, da ob tem ni vprašanja, ali bi izvažali ali ne.

Vprašanje pa seveda je, za kakšno ceno? Vprašanje je posebej umestno letos, ko so podjetja izvažala zato, da so lahko prodala, za izkupiček pa pogosto niso niti preveč spraševala, ali pa so prodajala tudi pod lastnimi stroški. Takšen izvoz pa kajpak ni niti najmanj spodbuden niti perspektiven. Zanimivo je, da so podjetja več izgubila, če so izvažala izdelke, kot pa surovine ali polizdelke.

O vzrokih za takšno stanje smo že nekajkrat govorili, nedvomno pa so nerentabilnega izvoza največ krive neusklajene domače in svetovne cene ter naša znatno nižja družbena produktivnost dela. Urejanje naših notranjih slabosti, kot so premajhno izkoriščanje obstoječih proizvodnih zmogljivosti, slaba izbira proizvodnih programov, visoki proizvodni stroški in drugih tja do dohodkovne povezanosti v tehnološki verigi, bo nedvomno trajalo dlje.

Zavoljo tega bo treba za izvoz v prihodnjem letu sprejeti nekaj ukrepov s takojšnjim učinkom. Nižje carinske stopnje na uvoz opreme, nekaterih vrst reprodukcijskega materiala ter večje izvozne spodbude, so menda že zanesljive spremembe.

Prav tako bomo zanesljivo sprostil uvoz, saj brez opreme, materialov in surovin ne moremo računati ne na povečevanje proizvodnje, ne na večji izvoz. Odločilnega pomena za prodor na tuje trge pa bo vsekakor inflacija. Kakor je sicer res, da se zanimanje tujih trgovcev povečuje prav takrat, ko pri nas pade vrednost nacionalne valute, moramo vendarle še naprej skrbeti za to, da bi razmerja v cenah ne spreminjali preveč, kar bi seveda škodilo doseženi nizki stopnji inflacije in povečevalo proizvodne stroške. Vsekakor pa tega ne bomo mogli več samo s administrativnimi ukrepi, pač pa le z do slednim uveljavljanjem dohodkovnih odnosov.

B. RUGELJ

GOSPODARSKI
KOMENTAR

milijard din. Skratka, že dolgo nismo v tolikšem obsegu pokrivali uvoznih stroškov z izvozom in prav zavoljo tega smo ob drugih neblagovnih virih deviznega priliva ustvarili rekordne devizne rezerve.

Ti rezultati so zbudili kaj različne komentarje. Nekateri so navdušeni, nekateri pa so glede prihodnjih možnosti precej črnogledi, češ da takšnih rezultatov ni doseglo gospodarstvo samo, s svojo probno močjo na tujih trgih, pač pa z administrativnim omejevanjem uvoza. Nedvomno pa je najbolj trezna presoja možnosti podana v resoluciji o uresničevanju srednjeročnega razvojnega plana republike v prihodnjem letu, ki pravi, naj bi izvoz naraščal za malenkost hitreje kot uvoz, hkrati pa po trikrat nižji stopnji kot je naraščal v letošnjih prvih desetih mesecih. Ob tem pa naj bi uvozili znatno več, kot smo lani, in to predvsem reprodukcijskih materialov, opreme in surovin.

Čeprav naj bi bila stopnja rasti izvoza za prihodnje leto bistveno nižja, moramo vendarle upoštevati, da bo gospodarstvo brez temeljite priprave tudi te rezultate s težavo doseglo (izvoziti bo moralo za 7,5 % več, kot letošnje leto, v katerem je izvoz presegel lanskega za 21 odstotkov). Predvsem bo morala tudi družba z ukrepi, ki so sicer že napovedani in nekateri tudi sprejeti, gospodarstvu krepko pomagati pri prodiranju na tuje trge.

Najbrže bi se gospodarstvo danes počutilo bolje, če bi v preteklosti bolj razvijali proizvodnjo surovin in manj širili

Železniško gospodarstvo Ljubljana
NOČNI SKOK

Blago, ki ga danes oddate za prevoz, vam čez noč prepeljemo do namembne postaje in ga naslednji dan v dopoldanskih urah izročimo prejemniku.

Danes prevzeto — jutri izročeno blago

PIŠE: DR. JANEZ RUGELJ

PRIPRAVE ALKOHOliKA ZA SKUPINSKO ZDRAVLJENJE V AMBULANTI

V psihiatrično ambulanto pridejo alkoholiki z napotnico ali brez nje, s poročilom socialne službe in delovne organizacije in brez poročila, s svojci ali brez njih. Nekatere pripeljejo sodelavci, druge miličniki. Pridejo trezni ali vinjeni, pogosto so zanikrni, jeznoriti pa tudi surovi. Nekateri so že bili pri nas pred meseci ali leti in ker so tedaj pritisli popustili, so mirno pili naprej, do-

posvetu zakonca izjavita, da pristana na določila pakta in če alkoholik preneha piti in skupaj z ženo opusti kajenje, vključimo oba v dispanzersko skupino.

Nekateri psihiatri-alkoholiki so še natančneji in zahtevnejši v pripravah alkoholika na zdravljenje. Tako denimo, zahtevajo, da pride na posvet vsa družina in njegovi nadrejeni, tako da vsi skupaj pred začetkom zdravljenja naredijo načrt za rehabilitacijo.

ALI JE VOLJA ZA ZDRAVLJENJE

Izredno važno je, da alkoholika ne začemo zdraviti, dokler za

ŽELIMO RESNIČNO ZATRETI ALKOHOliZEM (VI.) »Sam bi se rad zdravil — doma!«

V ambulanto prihajajo alkoholiki z napotnico ali brez nje, prihajajo s sorodniki, sodelavci ali z miličniki — Kdaj alkoholik dozorja za zdravljenje — Sklenitev terapevtskega pakta med alkoholiki njihovimi svojci in terapevtom

kler zaradi naslednje zagate (posledice alkoholičnega obnašanja) spet niso prišli k nam.

Na prvem posvetu želimo ugotoviti, zakaj je alkoholik prišel in ali se res želi zdraviti. Po navadi se alkoholiki sprenevedajo (manipulirajo) in pravijo, da so prišli zato, ker jih je poslal zdravnik, šef, socialni delavec itd. Za dejanske posledice alkoholizma, ki jih največkrat privedejo v ordinacijo, pa so po navadi neuvidevni ali pa se delajo tako. O zdravljenju približno tretjina pravi, da bi se zdravili kar »doma s tabletami«, druga tretjina bi na dispanzerju »obiskovala predavanja«, zadnja tretjina pa bi šla tudi v bolnišnico, če ne gre drugače.

Po uvodnem pogovoru klienta odsvajamo in povabimo v ordinacijo svojca ali spremljevalca, če je z njim že pri prvem pregledu in poizvedemo o klientu. Iz odgovora svojca sklepamo o družinskih razmerah, o bolnikovem vedenju in o njegovem odnosu do dela in drugih dolžnosti, vzemo pa tudi za pravi vzrok prihoda. Nato pokličemo v ordinacijo še alkoholika in ga na ustrezen način z objektivnimi podatki in v prisotnosti svojca soočimo z realnostjo. Iz tistega, kar se med zakoncem sedaj dogaja, dobimo nekaj vplogleda v osebnost alkoholika in stonjpo izmalicženosti odnosov v družini.

Sledijo ponovni posveti s svojem ter zbiranje ustreznih izvidov in objektivnih podatkov o posledicah alkoholizma v družini in v službi (socialno poročilo in poročilo nadrejenih). Zakonca morata med temi pripravami za zdravljenje preučiti knjižico o alkoholizmu.

Ko ugotovimo, da se je alkoholik res pripravil na zdravljenje, najbližji oziroma najpomembnejši svojec pa na ustrezen način sodelovati, in če presodimo, da bi bila najprimernejša ambulanta oblika skupinskega družinskega zdravljenja, vročimo alkoholiku besedilo terapevtskega pakta. Če ob naslednjem

zdravljenje res ne »dozorja«. Če namreč (zaradi »potuhe« v okolju) povsem zavrta zdravljenje, s svojimi stališči in vedenjem negativno vpliva na tiste člane v skupini ali klubu, ki se še tudi obotavljajo, kar zadeva zdravljenje. Če alkoholik in njegovi svojci še niso »zreli«, da bi začeli odpravljati probleme, potem lahko s predlaganjem ustreznih ukrepov (v družini, v službi, pri socialni službi, upravi za notranje zadeve zaradi odvzema voznškega dovoljenja itd.) prispevamo k aktiviranju tistih dejavnikov, ki alkoholika tudi sicer prisilijo, da začne razmišljati o morebitnem zdravljenju. Če »faktorji zorenja alkoholika za zdravljenje« (družina, služba, prometna milica, sodišče itd.) ne delujejo ustrezno, jih lahko spodbudimo. Vendar moramo biti previdni, kajti s spodbujanjem okolja, da pritisne na alkoholika, lahko »razdražimo« prikrite alkoholike, da se pretkano in zahrbtno spravijo na alkoholologa. Torej, če je alkoholik prišel k nam na posvet »prezgodaj«, počakamo da »dozorja«, ampak ne pasivno, temveč tako, da predvidno pospešimo »zorenje«. Kaj pa tedaj, kadar »faktorji zorenja alkoholika za zdravljenje« odpovejo? Z različnimi akcijami, katerih cilj je spreminjanje družbene zavesti o problemih alkoholizma, lahko do določene mere presegamo opisane odpore proti rehabilitaciji alkoholikov. Ker pa socialna psihiatrija ni in ne more biti institucija nad družbo, morajo takšne akcije potekati po ustreznih usklajenih družbenopolitičnih programih.

Vključevanje alkoholika v zdravljenje je proces, ki traja od prvega pregleda do začetka zdravljenja v skupini (na dispanzerju ali v bolnišnici). Naše delo je usmerjeno tako, da alkoholiko onemogoči manipulacije in umik ter zagotavlja svojcem oporo za njihovo smiselno ukrepanje. To delo vključuje tri zelo važne elemente: — aktiviranje alkoholikovega ožjega in širšega okolja za trenutno

in tudi kasnejše smiselno sodelovanje, — začetek soočanja alkoholika z realnostjo, — začetek terapevtskih obremenitev, kot jih določa terapevtski pakt, sklenjen med alkoholiki, njihovimi svojci in terapevtom.

14. Po šestih tednih se zdravljenec in svojev uvodno predstavitva: odraščanje v primarni družini, šolanje, zaposlitev, družinsko življenje, alkoholizem s posledicami v družini in v službi, predstave o zdravljenju in rehabilitaciji.

15. Svoji se obvezujejo, da v prisotnosti svojega zdravljenca ne bodo uživali alkoholnih pijač, da jih tudi ne bodo ponujali gostom in da doma ne bo alkohol.

16. Ker je očitno, da so psihološke značilnosti vseh odvisnosti v bistvu enake, vključuje osvobajanje od alkoholne odvisnosti tudi odvajanje od kajena. Dokler alkoholik ne začne abstinirati, torej ne neha piti in kaditi, ga ne vključimo v skupino.

17. Poleg združnosti od kajena vključuje zdravljenje alkoholizma tudi odvajanje od morebitnih drugih odvisnosti (sredstva proti bolečinam, pomirjevala itd.) in ne nazadnje tudi obravnavo morebitne debelosti.

TERAPEVTSKI PAKT — KAJ JE TO

Terapevtski pakt določa, da mora zdravljenec dosledno spoštovati naslednja določila, zahteve in obveznosti:

1. Ostati mora trezen, mora abstinirati. Pri morebitni krizi mora iskati pomoč, nasvet pri zdravniku, socialnem delavcu, medicinski sestri, članu kluba zdravljenih alkoholikov (KZA), predvsem pa pri svojcih in delovnih tovariših.

2. Redno mora jemati tableto Tetidisa brez neprestanega opozarjanja svojcev. Vsakršno izmikanje je površno, če ne že prikrito odklanjanje zdravljenja in pripravljanje na ponovno pijanjevanje.

3. Skupaj z najbližjim svojem mora redno prihajati na tedenske terapevtske sestanke dispanzerske skupine, ki trajajo dve uri in pol.

4. Vsak teden mora prisostvovati tedenskim terapevtskim sestankom svojega KZA, prav tako skupaj s svojem.

5. Zdravljenec mora redno delati. Če je zaradi posledic alkoholizma ostal brez službe, se mora takoj zaposliti na kakršnemkoli delovnem mestu, ki je trenutno na voljo. Če ne dela redno, se ne more skupinsko zdraviti v dispanzerju.

6. Zaradi »živčnih« težav zdravljenec ne sme iti v bolniški stalež, dokler ne dobi soglasja v skupini.

7. Zdravljenec ne sme jemati nobenih pomiril ne glede, kdo mu jih predpiše, dokler se o tem ne dogovori v skupini. To velja tudi za svoje. Vsakršno samovoljno jemanje pomiril obravnavamo kot recidivo.

8. Intenzivno zdravljenje v skupini traja najmanj leto, kar pomeni, da morata zdravljenec in svojev najmanj 52-krat sodelovati v skupini. Morebitna recidiva pomakne zdravljenje na začetek.

Po zaključnem intenzivnem zdravljenju bo zdravljenec s svojem do petih let prihajal na sestanke skupine enkrat mesečno. V tednu, ko obišče skupino, lahko izostane s sestanka kluba.

9. Nadajevanje zdravljenja in rehabilitacije z redno aktivno prisotnostjo skupaj s svojem traja najmanj pet let.

10. Član skupine ne more med intenzivnim zdravljenjem sprejeti pomembnih življenjskih odločitev, kot so: razveza, poroka, sprememba službe itd., dokler ne dobi soglasja skupine.

11. Izostanek s sestanka je opravičen samo izjemoma (bolezen), vsak zdravljenec mora prinesiti opravičilo na naslednji sestanek.

12. Zdravljenec mora širši družini in delovni skupini povedati, da se je začel zdraviti zaradi alkoholizma in da je sklenil, da ne bo več poskusil alkoholnih pijač. Tudi sicer se ne sme izogibati »javnemu priznanju, da bi je alkoholik«.

13. Po mesecu dela v skupini delajo zdravljenec in svojev izpit po knjižici Hudolin-Rugelj Kaj je alkoholizem. Po osmih mesecih, v katerih bodo poslušali še kakih 30 krajših predavanj iz alkoholizma, pa bodo opravljali izpit iz alkoholizma, pravil kluba in statuta združenja klubov. O uspehu odloča vsa skupina. Terapevt ima pravico veta, če

meni, da kandidat na izpitu ni zadovoljil. Skupina pa ima pravico veta na terapevtsko pozitivno oceno, če meni, da kandidat ni zadovoljil.

14. Po šestih tednih se zdravljenec in svojev uvodno predstavitva: odraščanje v primarni družini, šolanje, zaposlitev, družinsko življenje, alkoholizem s posledicami v družini in v službi, predstave o zdravljenju in rehabilitaciji.

Po šestih mesecih se zdravljenec podrobno predstavi: natančno opiše svoje življenje, nastajanje in stopnjevanje odvisnosti od alkohola, svoje spremenjeno vedenje in vpliv na počutje žene, otrok, sorodnikov, sodelavcev itd. V predstavitvi mora analizirati zamude in izgube zaradi alkoholizma na vseh področjih človekovega udejstvovanja.

Žena ali svojev pa prikaže svoj pogled na alkoholizem moža. Prav tako njegov nadrejeni iz službe, ki mora biti prisoten pri podrobni predstavitvi.

Najmanj dva tedna pred podrobno predstavitvijo mora zdravljenec oddati obširno predstavitve, žena pa podoben pismen opis svojega doživljanja moževega alkoholizma. Pismena in ustrezna predstavitve morata vsebovati tudi podrobno načrt za rehabilitacijo.

Zdravljenec se mora v klubu uvodno predstaviti po treh mesecih, podrobno pa po osmih mesecih.

15. Svoji se obvezujejo, da v prisotnosti svojega zdravljenca ne bodo uživali alkoholnih pijač, da jih tudi ne bodo ponujali gostom in da doma ne bo alkohol.

16. Ker je očitno, da so psihološke značilnosti vseh odvisnosti v bistvu enake, vključuje osvobajanje od alkoholne odvisnosti tudi odvajanje od kajena. Dokler alkoholik ne začne abstinirati, torej ne neha piti in kaditi, ga ne vključimo v skupino. Tisti, ki tobaka noče pustiti, si lahko poišče pomoč pri terapevtih, ki ne zahtevajo odvajanja od kajenja.

17. Poleg združnosti od kajena vključuje zdravljenje alkoholizma tudi odvajanje od morebitnih drugih odvisnosti (sredstva proti bolečinam, pomirjevala itd.) in ne nazadnje tudi obravnavo morebitne debelosti.

18. Pri zdravljenju mora alkoholik najprej spoznati tragično resnico svoje dolgoletne odvisnosti od alkohola, spremiti mora svoje alkoholno vedenje, začeti mora urejati probleme v družini in v službi in se z vsestranskim aktiviranjem usposobiti za nadpovprečno aktivnost. Le z nadpovprečnim prizadevanjem bo med večletno rehabilitacijo v KZA morda nadomestil tisto, kar je kot alkoholik zamudil, izgubil, zapravil. Da bi se lahko aktiviral za nadpovprečno aktivnost, se mora usmeriti v zdravo življenje, ki naj vsebuje: jutranjo telovadbo, trdo delo, opuštitev kajenja, planinarjenje itd.

Zdravljenec naj pokaže »trdno voljo« pri navedenih dejavnostih, ne pa pri zagotavljanju trajne abstinence.

Skupina ta udejstvovanja spremlja pri vsakem členu.

Jutranja telovadba (zjutraj doma pri odprtem oknu) vključuje vsaj naslednje vaje:

- tek na mestu — 3 min.
— različne razgibalne vaje — 3 min.
— počepi od 20—100
— sklece od 5—100.

Rekreacija v naravi pomeni, da gre vsa družina ob nedeljah na večurno hojo v naravo (najbolje po gorah). Takšen način rekreacije pomaga, da se družinski člani postopoma spet zblížajo.

PRIHODNIJČ: ŠE O TERAPEVTSKEM PAKTU

OBISK V VOJAŠKI GIMNAZIJI V LJUBLJANI

Kako se kali narašččaj

Ko smo obiskali vojaško gimnazijo za Bežigradom v Ljubljani, smo nateleti ravno na generalko proslave dneva JLA. Ni naključje, če so gojenci na ta način manifestirali svojo tesno povezanost z jugoslovansko ljudsko vojsko, ki jih »hrani in oblači«, kakor pravimo po domače. Ob tem bi kazalo opozoriti na nekaj več, kakor samo na zadovoljevanje osnovnih potreb: armada izobražuje svoje bodoče starešine.

Direktor vojaške gimnazije polkovnik Stanko Jelačin, ki je bil prej pomočnik direktorja letalske akademije v Mostarju in ima torej za seboj bogate pedagoške izkušnje, nam je povedal: »O izkušnjah vojaške gimnazije v Ljubljani lahko govorimo pravzaprav šele leto dni, saj smo imeli prej samo internat. V Sloveniji smo lep čas ugotavljali, kako se premalo naših fantov odloča za vojaški študij, tako da je ustanovitev vojaške gimnazije logična posledica iskanja poti za boljši stik med armado in mladimi. Zanimivo je, da sedaj zanimanje za vpis že daleč presega naše možnosti, saj se za eno mesto v šoli potegujeta po dva ali trije kandidati.«

Sprva se nam je zdelo, ko smo razmišljali, zakaj se mladi slovenski fantje vpijujejo v vojaško gimnazije, da so odločilni socialni motivi, saj za prenekaterega očeta ali mater lahko zelo privlačno, če ve, da bo imel sin v internatu popolno oskrbo, red in organiziran študij na stroške armade. Šola pa ne stane malo... Direktor Jelačin nam je povedal, da njihove izkušnje govore prav o

nasprotne v Sloveniji se mladina le v neznanem številu odloča za vojaški študij zaradi materialnih ugodnosti pri šolanju. Predvsem jih v zadnjem času privlačijo urejene razmere pri študiju in pri delu v armadi. Najzadnje pa tudi ne smemo pozabiti, da vojaška gimnazija v Ljubljani na stečaj odpira vrata v študij akademijah kopenske vojske, ki dajejo številna taka specializirana znanja, ki omogočajo dobre možnosti za zaposlitev tudi po prenehanju obveznosti do vojske. »Pri nas je malo primerov,« smo dejali, »da je bila šola skupaj z internatom, kjer učite in jim ob enem nadomestite starše...«

Direktor Jelačin: »Seveda zaradi takega odnosa naraščajo naše obveznosti, saj nismo samo šolniki, temveč tudi vzgojitelji v prostem času dijakov. Poudaril bi rad, da imamo s svojimi pogosti in dobre stike. Res je, da so uradni roditeljski sestanki trikrat v šolskem letu, vendar stane vabimo na razgovor, kadarkoli je potrebno in tudi sicer smo jih veseli, če pridejo pogledat, kako živijo naši otroci.«

Dijaška gimnazija daje mladincem prav tako znanje kakor vsaka druga. Njena posebnost je torej v tem, da vsebuje mladega človeka v nadaljevanju študija na vojaških akademijah. Prav to delo pa je izredno odgovorno, saj vsi vemo, da je vojaški študij daleč od nekdanjega pojma »komandant«, temveč je vse bolj pedagog, psiholog, strokovnjak za posamezne panoge, politični, kulturni in športni delavec.«

Trenutek iz moderne učilnice

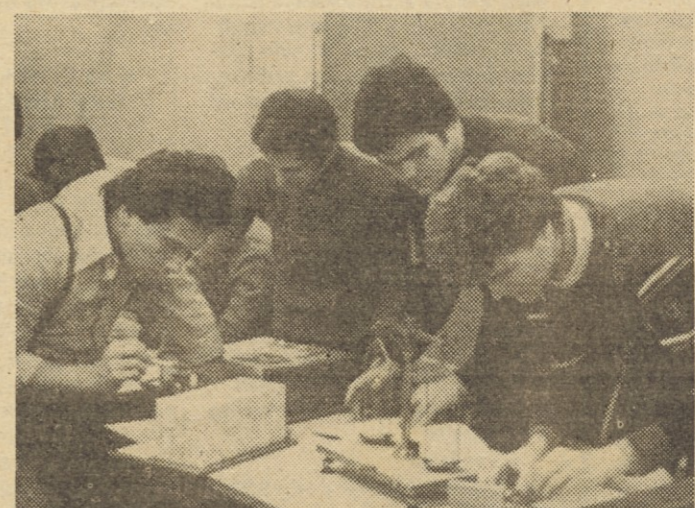
Direktor vojaške gimnazije polkovnik Stanko Jelačin

Tudi pri učenju tujih jezikov ne gre brez aparatur

Tig Bodoči vojak mora biti zdrav

Ni znanja brez truda

tudi letos knjiga leta slovenski almanah '77 nova vsebina! boljši papir! primernejši format! ne zamudite knjige, ki jo boste v prihodnjem letu prav gotovo največkrat vzeli s knjižne police! popolne novosti v vsebini: medicina za vsakogar kronologija leta 1976 v slikah kronologija NOB v Sloveniji priročnik za planince z vsemi kotami v Sloveniji sto slovenskih narodnih pesmi knjiga rekordov z zanimivostmi slovenije in ostale jugoslavije zgodba o največjem dejanju pripadnikov VOS 77 anekdot o znanih slovcnih in ostalih jugoslovanih. kitajski test — razkrivaj samega sebe 30 strani razpredelnic — pet tisoletij svetovne zgodovine rezultati z zimskih in poletnih olimpijskih iger 1976 Naročila sprejema ČGP DELO — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4

MILIJONI V ZATIŠJU, STARCI V NEMILOSTI Kdo komu laže v domu oskrbovancev Novo Celje — »Vohljačiči« ali samoupravljavci — Kako direktor Svetličič osvjetljuje posege računovodje Klinca — Trdoroki strežniki ali kdo bi se za kazen moral umiriti v temnici in privezati na radiator

NOVOLETTNA VOŠČILA ZA BOJ PROTI RAKU POZIV DELOVNIM SKUPNOSTIM! Že več let prispevajo delovne skupnosti za boj proti raku del sredstev, ki bi jih sicer uporabili za noveletne čestite. Tako voščila smo objavili v časopisih na vidnem mestu. Zbiramo jih tudi letos in jih bomo po vaši odločitvi objavili v Delu, Dnevniku ali v Delavski enotnosti. Najmanjši znesek za eno objavo v enem časopisu je 1.000,00 din. Vaša naročila pričakujemo do srede, dne 15. decembra 1976. leta. Zve naprej najlepša hvala! DRUŠTVO SRS ZA BOJ PROTI RAKU 61001 LJUBLJANA, pp 591, Komenskega 4 telefon: 322-861, 322-862

Judmi, kar ima nujno za posledico slabe odnose do oskrbovancev,« trdi JANKO KLINC, računovodja. »Zaradi posameznikov, ki nimajo zaupanja v lastne samoupravne organe, se je začelo urejanje zadev zunaj kolektiva. Prav ti posamezniki pa niso ničesar naredili, da bi bilo drugače. Stram me je povedalo, da mi enkrat nismo niti ene seje posvetili našim oskrbovancem temveč le razprjam v kolektivu. Nepravilnosti, ki bi imele za posledico družbeno škodo ali da bi šlo za kazniva dejanja okroščanja v našem kolektivu, ni bilo! V zvezi s tistimi popravki plačilnih list pa je znano, da sem samoupravne organe in svet kolektiva večkrat opozarjal na to, da se pogosto popravljajo finančni dokumenti od blagajniškega poslovanja do poslovanja z materialom. Pri tem sem ostal osamljen...«, toži računovodja J. Klinc. Po njegovem mnenju je sedanjih razmer v kolektivu kriv le dinar, češ da zdaj, ko so zaposlili več ljudi, ostali nimajo toliko nadar in s tem večjih osebnih dohodkov. »Vse, kar se dogaja zdaj pri nas, so pozitivna prizadevanja in v duhu smerne partijskih in ustavnih dokumentov,« pojasnjuje IVO SVETLIČIČ, direktor. »To, da kolektiv ni vedel, da smo za investicijske potrebe izločili sto starih milijonov, je laž. Vsi so vedeli. Zadevo je izpeljal računovodja, kako pa jo je konkretno izpeljal, nisem vedel. Kako smo lahko v enem samem letu izločili toliko denarja? Kot je znano, smo ustanova posebnega družbenega pomena in ne smemo ustvarjati dobičkov. Ta denar smo prihranili tako, da smo zaposlovali mlani ljudi, v dom pa sprejeli vse več oskrbovancev, ki sodijo v težje kategorije s težjimi motnjami. Za te daje družba več denarja. Kaj sem ukrenil v zvezi s kritičnimi delovne disciplinje? Resnici na ljubo moram priznati, da sem šli na šolanje, vendar ničesar konkretnega. Šele od poletja sem se je izvedelo več stvari, nekatera od teh so časovno, vsaj po naši zakonodaji, že zastarela. Druge pa smo ali jih še bomo obravnavali. Toda vse tisto, kar piše v poročilu SDK, ne drži. Preberite naše ugovore. Tudi vse tisto, kar je bilo posredovano Rudiju Repertju, družbenemu pravobranilcu samoupravljanja v Celju, ne drži v celoti. Pravzaprav k razmeram v Domu oskrbovancev v Novem Celju ni kaj prida dodati. Inspekcija SDK je na več kot desetih straneh podrobno osvetlila posamezne probleme od pripravljanja plačilnih list do napačno obračunavanja dnevnice in potnih stroškov, do preveč izplačanih osebnih dohodkov tajnici in računovodji do različnih kršitev na škodo posameznih delavcev. Clani kolektiva sami pa so pravobranilcu povedali, česa sami ne znajo razrešiti. Še med našim pogovorom so brneli telefoni z opozorili, da naši sogovorniki, ki jih citiramo, niso vsi popolnoma dajati izjave. Zato se nam je dvakrat izognila MIJA RANŠL, medicinska sestra, predsednica sindikata. In prav ona bi morala in lahko povedala marsikaj, kar bi kolektiv rad slišal...«

Dom oskrbovancev v Novem Celju sodi s svojimi nekaj več kot tristo oskrbovanci in sto zaposlenimi med ustanove posebnega družbenega pomena. Vseh šest let, kolikor v 1760. leta zgrajeni baročni graščini Antona Gaisrucha, tajnika Marije Terezije gostuje dom oskrbovancev, je o njem tekla beseda na različnih ravneh. Zadnje mesece tembolj, predsednik delavske kontrole od varovancev izposojal denar. Tako seveda potem ni mogel proti nikomur ukrepati, ker je sam kršil disciplino. Eden od medicinskih tehnikov se je zdravnici sosednjega oddelka hvalil, kako »po kratkem postopku« umiri varovanca tako, da ga z udarcem spravi na posteljo. Medicinska sestra, ki je tudi predsednik sindikata, bi naj varovanca kaznovala tako, da bi ga zaprla v temnico. Vsa, ki bi temu varovancu dal hrano, bi šel v disciplinski postopek, varovance pa bi moral stradati. K sreči je vedno ostalo pri »Bi«. Tega primera z našimi poizvedbami nismo dokončali, ker je baje že zastarel. Delali smo tudi na primeru, ko bi naj nekega varovanca za kazen privezali ob vroč radiator. Poizvedoval smo tudi o okoliščinah, ki so privedle strežnika, da je za možna vlačil osemdesetletnega starička, ker je nevede pomahal zdravila, ki jih je strežnik iz malomarnosti pozabil ob postelji. Govorilo se je še več, nekaj smo preverjali, vse, kar smo ugotovili, smo posredovali naprej, potem pa je tam običajno. Zavedamo se, kaj to za naš kolektiv pomeni, vendar tako več ni moglo iti. Po mojem mnenju je do vseh teh nepravilnosti prišlo zaradi premajne aktivnosti zveze komunistov in sindikata. Po drugi strani smo zdaj, po analizah službe družbenega knjigovodstva izvedeli še za več napak, o katerih kolektiv še zdaj javno razpravlja, ker prej o njih ni nihče upal na glas govoriti. »Prišlo je tako daleč, da so osebné dohodke izračunavali kar v stanovanju tajnice, kolektiv pa posredoval spete plačilne sezname. Ko se je starejši delavec opagal in listino le odprl, je računovodja ozmerjal uslužbenko, zakaj je to dovolila. Tako smo ugotovili, da so plačilno listo prikovali po svoje, kar je ugotovila tudi inspekcijska služba SDK,« nadaljuje Dušan Zimšek. Predsednik sem že drugo mandatno dobo, marsikaj sem se naučil, mnogo spoznal in zato tudi začel spraševati. Moram pa, žal, povedati, da je samoupravljanje pri nas sicer lepo zastavljeno in v zapisano, vendar samoupravljanja v našem kolektivu ni. K temu je veliko pripomogla zaspasnost političnih organizacij, predvsem sindikata in zveze komunistov. To pa zato, ker je predsednik sindikata sam grobo kršil disciplino z nehumanim postopkom z oskrbovanci, da si je prejšnji predsednik delavske kontrole od oskrbovancev izposojal denar, da sekretar osnovne organizacije zveze komunistov, čeprav pošten, ni bil kos leporečnim in glasnim članom vodstva, ki so bili med trinajstimi komunisti, kolikor nas v kolektivu je, na sila redkih sestankih vedno v večini...«

SKRIVANJE PLAČILNIH LIST »Delavska kontrola je bila postopoma v nemogoče položaj,« pravi RADOVAN MRAVLJE, njen predsednik. »V

novice iz organizacij

CELICA POD DROBNOGLEDOM • CELICA POD DROBNOGLEDOM • CELICA POD DROBNOGLEDOM

ŽELEZARNA JESENICE

Pripombe na listo

Pred dnevi je bila 11. redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrojeklarna. Najprej so člani obravnavali predlog o imenovanju načelnika odbora družbene samozaščite v TOZD Talilnice, potem pa je tajnik osnovne sindikalne organizacije obrazložil predlog sindikalne liste za leto 1977. Največ pozornosti so posvetili tistim določilom liste, ki obravnavajo pravice delavcev pri oblikovanju in delitvi dohodka na

osebne dohodke, za socialno zavarovanje, za regrese, nadomestila za nočno delo ob nedeljah in praznikih itd.

Govorili so tudi o pripravah na letno konferenco osnovne organizacije sindikata, ki jo bodo imeli v TOZD Elektrojeklarna prihodnji teden. Na dnevnem redu seje izvršnega odbora OOS je bil še predlog kandidatov za člane novega delavskega sveta in izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije.

POLIGALANT, VOLČJA DRAGA

Skrb za delavce

V Poligalantu zadnja leta posvečajo veliko skrb urejanju življenjskih razmer zaposlenih. Najbolj skrbijo za reševanje stanovanjskih problemov. Tako so doslej kupili 19 stanovanj, 97 delavcem pa so dali kredite za zasebno gradnjo ali za preureditev starih stanovanj. Poleg tega bodo v začetku prihodnjega leta v Vrtojbi uredili sobe za 11 delavcev.

Sindikat in druge družbenopolitične organizacije v Poligalantu

skrbijo tudi za rekreacijo in letovanja zaposlenih. Tako imajo delavci na voljo 8 avtomobilskih prikolic za preživljanje letnega oddiha.

Precej denarja daje kolektiv Poligalantu za izobraževanje kadrov. Srednje, višje in visoke šole obiskuje 19 ljudi, ob delu pa se izobražuje 22 delavcev. Z novimi kadri bo delovna skupnost iz Volčje drage lahko uresničila zahteven srednjeročni gospodarski načrt do leta 1980.

LITOSTROJ LJUBLJANA

Dobro delo sindikata

Na 13. redni seji konference osnovnih organizacij sindikata so delegati najprej ocenili akcijo ob vpisu posojila za ceste, potem pa so govorili o razpravah pred referendumom za drugi ljubljanski samoprispevek za gradnjo šol, vrtcev in drugih družbenih objektov ter o rezultatih devetmesečnega gospodarjenja. Ugotovili so, da je akcija za vpis posojila za ceste uspela. Druga zelo pomembna družbenopolitična akcija v oktobru in novembru pa je

bila razprava o samoprispevku v 46 sindikalnih skupinah. Osemnajst zborov delavcev je potrdilo program samoprispevka, to pa pomeni, da so se člani delovne skupnosti Litostroja izrekli za uvedbo drugega samoprispevka.

Ob oceni devetmesečnega poslovanja so ugotovili, da so z doseženimi rezultati lahko zadovoljni, čeprav bi bili le-ti še boljši, če bi si bolj prizadevali uresničiti zastavljene naloge in cilje letošnjega gospodarskega načrta.

KARTONAŽA RAKEK

Izobraževanje ob delu

Sindikalna organizacija TOZD Kartonaža Rakek je na zadnji seji razpravljala o izpolnjevanju družbenega dogovora o kadrovski politiki v občini Cerknica, še posebej pa v tej temeljni organizaciji. Ugotovili so, da je kolektiv slabo seznanjen z določbami tega dogovora. Sicer pa so na seji posvetili največ pozornosti izobraževanju ob delu. Tako vsakemu delavcu, ki se odloči za izreden študij na srednjih, višjih ali visokih šolah, povrnejo stroške šolanja. Hkrati pa se sindi-

kalni in drugi družbenopolitični delavci redno udeležujejo seminarjev, ki jih pripravljajo cerkniški občinski sindikalni svet.

Osnovna sindikalna organizacija je podprla tudi akcijo mladincev, da ob pomembnejših dogodkih organizirajo v kolektivu krajše spominske slovesnosti v sodelovanju z učenci osnovne in glasbene šole z Rakeka. Prav tako nameravajo mladi organizirati obisk gledaliških predstav v Ljubljani.

MILENA BRECELJ

Neizkoriščene možnosti

V Gradisovi TOZD Strojno prometni obrat dela kakih 500 delavcev in vsi so člani sindikata; pa se dogaja in skoraj je že postalo pravilo, da se v tej sindikalni organizaciji res prizadeva le predsednik izvršnega odbora, drugi pa križem rok opazujejo, kaj se bo zgodilo z njihovim sindikatom.

Najprej sem se pogovarjal z delavci.

Pripovedovali so: »Sindikat seveda imamo, članarino plačujemo, zakaj ga imamo, pa ne vem.«

»Sestankov je malo, sindikalnega dela, vsaj tistega, pri katerem bi sodelovali vsi delavci, še manj.«

»Sindikalno organizacijo potrebujemo pri nas le tedaj, ko mora njen predstavnik kaj podpisati — v sistemu samoupravnih sporazumov.«

Za vse, s katerimi sem govoril, je bil sindikat nekakšna institucija zunaj njihovega vsakodnevnega delovnega območja, ustanova, ki je bojda potrebna samo zato, ker pač živimo v socializmu. Nihče ni rekel »Tole smo v sindikatu storili«, vsi pa so zelo zavzeto pripovedovali, kaj pričakujejo in želijo, da bi zanje storil sindikat.

In so mi svetovali: »Pojd k Tekavcu, ki je pri nas zadolžen za sindikat.«

V TAKIH RAZMERAH JE TEŽKO DELATI

Janez Tekavec je predsednik osnovne sindikalne organizacije v TOZD Strojno prometni obrat.

Takole sva se pogovarjala: »Ste zadovoljni z dejavnostjo sindikata?«

»Nisem.«

»Kaj je največja pomanjkljivost vašega dela?«

»Nedelavnost članov.«

»Kako ste se organizirali, da bi kar najbolj spodbujali dobro samoupravo in učinkovito gospodarjenje?«

»Še kar dobro so se organizirali. Tri leta bo v kratkem minilo, ko so ustanovili svoje temeljne organizacije. Od tedaj v vsaki temeljni organizaciji samostojno gospodarijo, ves dohodek po odbitku davščin je njihov. Delavec lahko neposredno — ali pa prek svojih delegatov — odloča o vsem, kar zadeva njegov dohodek.«

Hkrati so se tudi v sindikatih organizirali po delegatskem načelu.

V TOZD SPO imajo eno osnovno organizacijo in sedem sindikalnih skupin. V skupinah volijo poverjenike in njihove namestnike. Pa še delegate za konferenco sindikata v Gradisu. Delegati teh skupin sestavljajo izvršni odbor podružnice, v njem

pa so še predsednik, podpredsednik, sekretar in blagajnik iz Ljubljane.

Strojno prometni obrat Gradisa ima namreč svoje delavnice in delovišča po vsej Sloveniji. V ljubljanskih delavnicah je stalno zaposlenih kakih 150 delavcev, v mariborskih pa 80. Sindikalne skupine imajo razen v Ljubljani in Mariboru tudi v Forminu, na Jesenicah, v Kranju, Kopru in v Anhovem.

V skupinah, ki so hkrati sindikalne in samoupravne, volijo delegate samoupravnih vodstev temeljne organizacije in delovne organizacije, tamkaj naj bi se oblikovala stališča, ki bi jih morali delegati nositi na seje samoupravnih organov — pa jih ne.

KAJ POMAGA NOVA ORGANIZIRANOST, ČE PA DELAJO PO STAREM

»So objektivne težave«, pripoveduje Janez Tekavec. »Najmanj polovica naših delavcev je stalno na terenu, zdaj so tu in jutri tam, poverjenika imaš in ga nimaš, ker je, denimo, iz Krškega prišel v Ljubljano za tri tedne, potem pa je šel na Jesenice. To velja za naše delegate. Nikoli se še nismo sestali vsi skupaj, čeprav sklicujemo zbere delavcev po skupinah in sindikalne občne zbere v Ljubljani in v Mariboru. Zgodi se tudi, da nismo sklepni.«

V takih razmerah ne moreš delati tako, kot želiš. Vse sindikalno delo visi na predsedniku, jaz pa sem tolikanj strokovno in družbenopolitično zaposlen, da kljub svojim najboljšim željam ne morem v sindikatu storiti več, kot sem naredil doslej. Po mojem mnenju je sindikat stvar delavcev, pri nas pa za to zadevo skrbi predsednik.

»Nisem.«

»Kaj je največja pomanjkljivost vašega dela?«

»Nedelavnost članov.«

»Kako ste se organizirali, da bi kar najbolj spodbujali dobro samoupravo in učinkovito gospodarjenje?«

»Še kar dobro so se organizirali. Tri leta bo v kratkem minilo, ko so ustanovili svoje temeljne organizacije. Od tedaj v vsaki temeljni organizaciji samostojno gospodarijo, ves dohodek po odbitku davščin je njihov. Delavec lahko neposredno — ali pa prek svojih delegatov — odloča o vsem, kar zadeva njegov dohodek.«

Hkrati so se tudi v sindikatih organizirali po delegatskem načelu.

V TOZD SPO imajo eno osnovno organizacijo in sedem sindikalnih skupin. V skupinah volijo poverjenike in njihove namestnike. Pa še delegate za konferenco sindikata v Gradisu. Delegati teh skupin sestavljajo izvršni odbor podružnice, v njem

nizirani delavci sestajajo in še kar dobro delajo.

O dejavnosti drugih sindikalnih skupin pa v Ljubljani bolj malo vedo. Na sestanke izvršnega odbora, ki jih sklicujejo zelo poredko, prihajajo delegati iz skupin skoraj vedno brez stališč članstva, če sploh pridejo na sestanek.

Naj zapišem še nekaj misli iz pomenka s predsednikom.

»Torej pri vas zahtevate, da se delegati izvršnega odbora preden pridejo na sestanek vašega vodstva, pogovorijo s člani, ki so jih izvolili v odbor, o vseh problemih, ki jih tam obravnavate?«

»Doslej tega ni bilo.«

»Zakaj ste to učinkovito orožje našega boja vrgli v koruzo?«

»Nismo ga vrgli. Res pa je, da ga ne znamo uporabljati.«

Predsednik, ki se trudi, da bi sindikat dobro delal, pa v tem ne uspe, je lahko vsega zlata vreden kot dober človek kot aktivist pa ne. Kaj pomaga, če človek od ranega jutra do pozne noči dela v svojem poklicu in hkrati še v družbenopolitičnih organizacijah in v samoupravljanju, če pa ne uspe pridobiti, denimo za delo v sindikatu, vsaj toliko ljudi, da bi zbral okrog sebe dokaj aktiven izvršni odbor.

Res je, da Janez Tekavec stori v sindikatu strojno prometnega obrata vse, kar more, vendar delavci v tej temeljni organizaciji še ne vedo, zakaj imajo sindikat.

Imajo pa v obratu veliko mladih delavcev in vajencev. Aktivna mladih delavcev in organizacije socialistične mladine pa nimajo. Človek, ki so ga za to zadevo zadolžili, ni prav nič storil, da bi od lepih besed o organiziranju mladine prišlo do dejanj.

Pravijo:

»Nimamo nikogar, ki bi bil vodja in bi znal delati.«

»Predsednika bi takoj našli, če bi mu nekdo drug vse postoril.«

V Gradisu imajo osnovne sindikalne organizacije skupno konferenco sindikata. Na sestanke te konference hodijo predsedniki podružnic »in še po en delegat«. V SPO je predsednik iz Ljubljane, delegat pa iz Maribora. Doslej se še ni zgodilo, da bi pred sejo konference lahko uskladila svoja stališča.

Konferenca res ni forum, v katerem bi odločali (osnovne organizacije so v svojem delu povsem samostojne) imajo pa v njej plačanega sekretarja sindikata, ki jih je v minulih letih enkrat obiskal, predvsem pa ga poznajo, ko berejo njegove okrožnice sporočila in navodila za delavce.

INFORMATORJI

O vsem, kar sklenejo, pripoveduje svojim članom. Vsak delegat je namreč zadolžen, da sklepe obrazloži svojim volivcem, nikogar pa še niso zadolžili, da bi organiziral oblikovanje sklepov med delavci.

»Predvsem so naši sindikalni tovariši informatorji, pojasnjevalci,« pravijo člani sindikata delavci v delavnicah in na terenu. »Pripovedujejo, kaj so na tej ali oni seji sklenili o tej ali oni zadevi, nas pa poprej nihče ni vprašal, kaj o tem mislimo.«

V minulih nekaj letih, odkar so samostojna temeljna organizacija so v tej temeljni organizaciji kupili številne nove tovarnjake, stroje in strojne naprave in z njihovo pomočjo so zagotovili, da je delo postalo lažje in da je delovni učinek večji. Osebnih dohodkov pa si še vedno delijo po točkovnem sistemu, v katerem nihče razen šoferjev ni plačan za resnično opravljeno delo in nihče tudi ne dobi deleža od resnično dobrega gospodarjenja temeljne organizacije. Delite osebnega dohodka jih torej ne spodbuja kot delavce ne kot samoupravljavce. To resnico sami dobro poznajo. Pripovedovali so:

»Zdaj, ko smo nakupili vse nujne stroje in tovarnjake, moramo zategnjeni pas nekoliko popustiti, sredstva, ki ostanejo za delitev pa tako razdeliti, da bo plačano delo, ne pa delovna dolžnost.«

O teh stališčih so delavci informirali svoja sindikalna vodstva.

Tako se drug drugega informirajo.

Še veliko je težav.

Delavci grede nekam na teren, tam jih dajo v barake, spanje drago plačujejo, za njihovo prehrano nihče ne skrbi, so kot nekakšni nezakonski otroci našega socializma. K predsedniku sindikata prihajajo in terjajo pravico. »Dajte nam,« pravijo, »možnost, da bi normalno živeli. Predsednik sindikata potlej o tej njihovi zahtevi informira delavski svet, ki sklene, da je treba to informacijo vzeti resno.« Te sklepe zapišejo v zapisnik, jih podpisajo in pošljejo kot informacijo vsem samoupravljavcem.

Pa vedo, da to ni prav, zavedajo se, kaj je v njihovem delu slabega, trdno pa so prepričani, da bo novo prodrlo šele takrat, ko se bodo delavci organizirali kot samoupravljavci.

Toda kdo jih bo organiziral?

JANEZ VOLIČ

NAŠI PRIJATELJI

KAREL KOLOŠA, KIK Pomurka, Murska Sobota

Merilo je pošteno delo

Rodil se je kot sin srednjega kmeta. Njegov oče je imel tri, štiri njive, nekaj močvar, košenin in gozda. K hiši je sodil tudi majhen sadovnjak, h kmetiji pa gorica s šmarnico.

Zgodaj ovdovala mati je po osnovni šoli poslala Karla v Maribor v kmetijsko šolo. Fant je šel v to šolo, se ob sobotah vračal domov, da bi se za ponedeljsko »čarno Mariško« kot so Prekmurci imenovali stari hlapon, zopet odtegnil svoji zemlji, z bisago domačih, do torika ali srede trajajočih dobrot.

V šoli se je srečal z mladinsko organizacijo, v njej napredoval do predsednika, postal je član občinskega komiteja, delal v mladinskih delovnih brigadah.

In se hkrati učil.

Z diplomom v žepu se je vrnil v rodno vas na Goričko, v staro, vase se pogrezajočo hišo, kjer je životaril rnapol oslepele babica! Edina, ki je zadnje leto

njegovega šolanja pričakovala svojega vnuka in se od njega poslavljala, ko je odhajal v njej neznan svet; sama namreč nikoli ni prestopila Mure. Ko se je podpisovala, je celotno njeno prgišče objelo svinčnik, da bi s stariškavimi črkami vtisnila na papir svoj pečat.

Naredil je šolo in kaj kmalu je spoznal, da vsega svojega pridobljenega znanja ne bo mogel uresničiti na svoji kmetiji, zato se je zaposlil pri kmetijskem kombinatu. Po letu, dveh so tamkajšnji možje radi prisluhnili njegovemu mnenju. Po treh, petih letih, medtem ko je na starem gumnu že skopal temelje za novo hišo, so ljudje začeli prihajati k njemu in iskali nasvetov. Kljuko na vratih njegove nedograjene hiše so si podajali tako stari kot mladi. Nekateri zaradi živinčeta ali silosa, drugi zaradi organiziranja nogometne, košarkarske, namiznoteniške ali šahovske tekme, pač zato, da bi jim

pomagal pri tej ali oni organizaciji. Čeprav se je vračal z dela najpogosteje z nočjo, je vedno imel čas za slehernega obiskovalca.

»Kjerkoli živiš, moraš biti del dela,« pravi danes, ko je sekretar samoupravnih organov v TOZD »Mesna industrija«. »Nikoli nisem tiščal v ospredje, toda nikoli nisem odklonil prošnje za pomoč. Zaupanje ljudi, najsi bo to na vasi ali v mestu in v sosesčini, je možno-ovrednotiti le po poštenem delu vsakega delavca. Naš človek težko prenaša krivice ali napake. Tudi moje ali naše. Ničkolikokrat mi je kdo vrgel pod nos, češ, kaj boš govoril o sodobnem kmetovanju, ko svoje kmetije nisi bil sposoben postaviti na noge. Tisti, ki delajo na zemlji, vedo, kako je s tem, da en par, čeprav mladih rok, ne more vnesti življenja v zemljo, ki se je z leti spet spremenila v ledino.

O tem pogosto razmišljam. K sreči

sem se zaposlil v kolektivu, kjer sem hitro pridobil prijatelje in in tovariše. Skupaj smo poprijeli. O teh problemih je malo napisanega. Tudi v Delavski enotnosti. Že leta opravljam različne funkcije, od partijskih do samoupravnih, delegatskih ali sindikalnih in srečujem mnogo ljudi, ki si zaslužijo vsaj vrstico v časopisu. Gre za človeka, ki je povsod prisoten, na katerem sloni vsa naša samouprava, vendar si lovriko uspehov ali zmag pogosto pridobijo le nekateri vodilni ljudje.

Delavska enotnost je v zadnjem času izboljšala svojo vsebino. V njej je več ljudi, več je človeških in drugih problemov, vendar še vedno premalo, da bi bila povsem naša, delavska. Verjetno tako kot jaz tudi drugi vaši bralci nasprotujejo dolgovečnosti, razvlačevanju in raztegotvanju člankov. Kdor ima kaj povedati, naj to stori na kratko. Hkrati pa v DE pogrešam več različnih mnenj o posameznih problemih in vprašanjih, ki nas v delovnih organizacijah najbolj pekljo. To, da v Delavski enotnosti le redkokdaj zasledim obraz delavca iz kmetijskih organizacij, me preseneča, saj je v tej panogi na Slovenskem stalno zaposlenih več deset tisoč delavcev. Tudi o problemih delovnih organizacij ne pišete dovolj, čeprav imamo nič koliko specifičnih problemov. Če naj bi DE postala tribuna delavcev mora nuditi vse, kar delavec potrebuje. Še kako potrebuje tak časopis, če upoštevamo dejstva, da mnogi prihajajo iz socialno najbolj ogroženih okolij, da v kmetijstvu še vedno iščejo zaposlitev zvečine nešolani ljudje, ki se s samoupravljanjem pravzaprav srečajo šele tam, kjer naj bi samoupravno že delovali.«

J. SEVER

Odličja Svobode 1976

FRANC KIMOVEC-ŽIGA:
»... najboljše, kar zmorete, je vredno naših naporov«

Ko se je ob letošnji, že četrti podelitvi Odličij Svoboda, Žiga Kimovec kot delegat predsedstva SZDL Slovenije zahvalil nagrajencem za njihovo uspešno in nesebično kulturno delo med delovnimi ljudmi, in skupaj z njimi ter jim čestital k priznanju, je dejal, da je to vrednota, ki jim jo niti čas niti ljudje, ki preveč mislijo le nase, ne morejo zatemniti in še manj izbrisati iz zavesti.

»Ko smo leta 1947 v Unionski dvorani v Ljubljani ustanovljali predhodnico današnje Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, je dejal Franc Kimovec, na izkušnjah kulturne akcije OF pod vodstvom KPS, sta bila med najbolj zavzetimi poborniki takratni predsednik Prežihov Voranc — Lovro Kuhar in podpredsednik France Bevk. Dva predstavnika tistega dela slovenskega naroda, ki se je ohranilo, ker je v najbrutalnejših raznarodovalnih poskusih ohranilo svojo kulturno zavest. Ta dva imenitna kulturna ustvarjalca, aktivista NOB in javna delavca sta bila iz lastnih življenjskih izkušenj globoko prepričana, da s tem opravljamo kulturno dejanje trajne vrednosti za obstoj, za osveščanje in nadaljevanje revolucionarnega kulturnega boja sloven-

skega naroda v družini narodov in narodnosti Titove Jugoslavije in vseh tistih naprednih sil v Evropi in svetu, ki so se borile proti fašizmu in zatiranju. Delavcem, kmetom in izobražencem je bila in je kultura srca vselej bistveni sestavni del družbene zavesti, zato danes iščejo v njej in z njo novo dimenzijo, dimenzijo kulture samoupravljanja.

Kakor nas je v vseh fazah revolucionarnega boja kultura osveščala, nam pomagala jasneje spoznavati prave cilje in nam dajala pogum za boje, ki se niso vselej končali z zmago, je kultura tudi zdaj eden vokalnih kamnov naše samoupravne socialistične družbene zavesti. Ljudska kultura in iskren revolucionarno angažiran amaterizem, ki jo ohranja in razvija, ni nekaj nižjega, manjvrednega, je del splošne človeške kulture, ki v okoljih, kjer se delovni človek bori za enakopravne, humane odnose med nami, predstavlja pravi kulturni ustvarjalec nena-domestljivo prvo njihovega ustvarjalnega duha. Komercializacija kulture, njeno spreminjanje v nekulturno, v mašilo za dolgočasje, seveda nima nič skupnega z družbeno angažiranim amaterizmom.

Delavska društva Svoboda so bila

nosilec napredne kulture že zdavnaj pred vojno. Temu načelu se ni mogoče odreči, kajti ta boj se nadaljuje v spremenjenih okoliščinah našega časa. Kulturna društva in njihove zveze so soodgovorne za kulturno politiko samoupravnih kulturnih skupnosti. V socialistični samoupravni družbeni ureditvi ne sme biti predmet manipulacije nihče, ki je kot subjekt udeležen v združenem delu. Tisti, ki odrekajo revolucionarno angažiranemu amaterizmu v kulturi enakopravno veljavo, so, če to želijo ali ne, opora tistim silam, ki se zoperstavljajo samoupravljanju nasploh in še posebej tistim, ki jih moti rast kulturne in vsakršne revolucionarne zavesti osnovnih ljudskih množic...«

Ob koncu svojega nagovora nagrajencem je Franc Kimovec-Žiga dejal, »da je prav zavestno nadaljevanje revolucionarne smeri v kulturi, ki je simbolizirana v odličjih Svobodah, tisto, kar želimo posebej poudariti v vsakoletnem naboru za to zaslužnih med nami... Zato naj vam bodo ta priznanja moralno-etična nagrada in spodbuda, da bo vaše delo še nadalje težilo za tem, da je najboljše, kar zmorete, vredno vaših naporov,« je dejal ob koncu tovariš Kimovec.

Izbrano delo Toneta Čufarja

Kulturno-umetniški klub pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice že več let z uspehom uresničuje zastavljene cilje. Ustanovljen je bil leta 1970, da bil razbil zaprtost na kulturnem področju in vnesel v kulturno-ustvarjalno delo več širine, kar naj bi prispevalo k približevanju kulture delavcu. Že takrat so zapisali, da jih mora pri njihovi vsebinski usmerjenosti voditi to, da v samoupravnih odnosih postajajo delo, znanje in kultura temeljni proizvodni in povezovalni dejavniki razvoja družbe in poglobljanja socialističnih odnosov.

Klub se ukvarja tudi z založniško dejavnostjo, kar je v naših razmerah zelo pomembno. Izdaja Malo Čufarjevo knjižnico, v kateri je doslej izšlo deset zvezkov. Nazadnje je klub izdal izbrano delo Toneta Čufarja, kar nedvomno pomeni veliko tako za klub kot tudi za vso slovensko javnost, ki bo prvič seznanjena s celovito podobo delavskega pisatelja Toneta Čufarja. Za svoje delo je letos prejel klub odličje Svobode s srebrnim listom.

Do izida Izbranega dela Tone Čufar ni imel mesta, ki mu dejansko gre v našem književnem svetu. Hodil je skoraj neopazno mimo nas, le slišali smo zanj, z njegovim delom pa smo bili bolj šlabo seznanjeni. Bogastvo njegovega literarnega ustvarjanja je šele sedaj pred nami. V izboru del, ki ga je opravil pisateljev prijatelj in književnik Cvetko Zagorski, zaživi Čufar kot delavski pisatelj, publicist, komunist in revolucionar, ki je zgodaj spoznal moč pisane umetniške besede pri dviganju delavske zavesti.

Čufar se je rodil na Jesenicah v mnogoštevilni družini tovarniškega mizarja. Kmalu je začutil bedo in trpljenje delavcev, ki so stradali zato, da je tuj gospod lahko bogatel. To je izoblikovalo iz mladega človeka revolucionarja, v katerem je bila tudi nadarjenost za oblikovanje pisane besede. In to se je zilo v prozo, dramatik in poezijo, s katero se bomo lahko seznanili šele sedaj, ob sedemdesetletnici pisateljevega rojstva.

Čufar je zajemal iz delavcev in pisal za delavce. Bil je izrazito angažiran književnik; čeprav je imel le obrtno šolo, se je s samoozračevanjem ob kritiki in samokritiki nenehno izpopolnjeval. Od večjega literarnega razmaha ga je odrgala prezgodnja smrt, padel je kot žrtev gestapovskega nasilja leta 1942 v Šentvidu pri Ljubljani.

Tone Čufar je veliko napisal, loteval se je različne tematike, vendar je najbolj konkreten in dovršen tam, kjer se spoprijema z resnično dramatičnimi trenutki iz življenja jeseniškega delavca. Poznal je brezposelnost, zmanjševanje obsega dela, odpušcanje delavcev in smrtno nesreče pri delu, poznal je odsev vsega tega po domovih, v podstrešnih stanovanjih ali barakah, kjer so bili ljudje lačni vsega in ne samo hrane. Njegovi liki so bili živi ljudje, ki so resnično trpeli, bili ponižani in poteptani, ljudje, v katerih sta klila revolucionarni duh in vera v boljše prihodnost. Njegova dela so nastala v želji po osveščanju delavstva in izzvenela v zaključek, da samo moralno in etično zdravi ljudje predstavljajo silo, ki se bo lahko borila za socialno pravičnejšo družbeno ureditev. To je osnovno pisateljevo spoznanje, s katerim se ob Čufarjevem delu nenehno srečujemo. Kot pisatelj z leti dozoreva; kritike družbe in njene ureditve se loteva bolj poglobljeno in vsestransko, njegova obtožba postaja globlja in vsestranska. Vladajočo družbo obtožuje krivde za propad posameznikov, družin in slojev delovnih ljudi; ob predstavnikih te družbe pokaže na vso zlaganost in odurnost njenih moralnih norm. Na drugo stran pa postavlja delavstvo kot tisto zgodovinsko silo, ki bo sposobna izpolniti svoje družbeno poslanstvo.

Čufarjevo delo moramo deliti na več vsebinsko različnih krogov, ki pa predstavljajo idejno celoto in se dopolnjujejo. Tako dobimo sestavke, v katerih posega v lastno doživetje, dela, kjer opisuje politične in družbene razmere, in dela, v katerih načelno obračunava z obstoječim družbenim sistemom. V ospredju njegovega pisanja je vedno človek, ki se bori proti zlaganosti in malomeščanskim normam, kar poudarja Čufar kot značilnost kapitalističnega sistema. Hkrati je to človek, ki nosi v sebi jasno zamisel o bodoči družbeni ureditvi.

Jasnejšo predstavbo o pisatelju Tonetu Čufarju lahko dobimo le ob prebiranju njegovih del, napisanih v preprostem jeziku, ki veže iz same narave pisatelja-delavca, človeka, ki je okusil grenkobo predvojnega desetletja. Čufar je bil oropan vseh človeških pravic in deležen vsega ponižanja; to je prenesel v svojo prozo za odrasle in mladino, v dramatik in poezijo.

KATJUŠA ROJAC

S slavnostne podelitve letošnjih Odličij Svobode

POSVET ŠTIPENDISTOV TITOVEGA SKLADA

PRIZNANJE ZAVEZUJE

Štipendisti, ki že drugo leto dobivajo štipendijo Titovega sklada, so se zbrali na posvetu v Ljubljani in se pogovarjali o učnih uspehih ter o problemih pri učenju in družbenopolitičnem delu

Teče že drugo šolsko leto, odkar dobivajo v Sloveniji štipendije Titovega sklada otroci iz delavskih družin in mladi delavci, ki so dosegli izjemne delovne oziroma učne uspehe in so s svo-

jim družbenopolitičnim delom pokazali pripravljenost slediti poti tovariša Tita pri graditvi naše socialistične skupnosti.

Torej je bil že čas, da se štipendisti sestanejo in pregledajo učne uspehe in uspehe v družbenopolitičnem delovanju. Posveta se je udeležilo več kot šestdeset dijakov in študentov od 110, ki že drugo leto prejema štipendijo Titovega sklada. Štirinajst lanskih štipendistov je že končalo študij. Od 47 štipendistov — otrok iz delavskih družin v srednjih šolah jih je bilo 9 odličnih in 21 prav dobrih; na fakultetah pa jih je 21 doseglo ali preseglo oceno 8. Med enajstimi mladimi delavci na srednjih šolah je bil 1 odlični in 4 prav dobri, na fakultetah pa jih je sedem izpolnilo pogoje Titovega sklada.

Na eni svojih sej je IO Titovega sklada ugotovil, da kar šestdesetdeset štipendistov ne dosega učnega uspeha, ki ga zahteva pogodba. Po temeljiti preučitvi vseh teh primerov je sedemindvajset štipendistov izgubilo pravico do štipendije Titovega sklada.

Za vse prisotne so bili to presenetljivi rezultati, saj se vsi zavedajo, da je podelitev Titove štipendije veliko priznanje in tudi velika obveznost. Zato so se strinjali s predlogom, naj bi tistim, ki pogojev ne izpolnjujejo, ukiniti štipendijo. Štipendisti

sami so poudarili, da mora Titov štipendist vedno znova dosegati izjemne učne uspehe in mora biti aktiven na družbenopolitičnem področju.

Prisotni Titovi štipendisti so veliko govorili o svojem družbenopolitičnem delu. Nekateri so naleteli na težave pri vključevanju v novo okolje; drugi so menili, da težko uskladijo učenje in vse družbenopolitične funkcije v okolju, v katerem delujejo. Tovarišica Tilka Blaha, sekretarka RS ZSS za izobraževanje, znanost in kulturo, jim je ob tej priložnosti povedala, da se njihovo družbenopolitično delo ne meri s funkcijami, ki jih opravljajo, pomembno je njihovo aktiviranje in spodbujanje sošolcev k družbenopolitičnemu delovanju.

Žal pa so štipendisti vse pre malo spregovorili o svojih problemih pri učenju in o vzrokih za neuspeh nekaterih.

Dogovorili so se, da se bodo še večkrat sestali. Že v tem šolskem letu bo izdelana diploma, ki bo namenjena študentom, ki so končali študij kot Titovi štipendisti. Iz združenih sredstev v republiških skladih bodo tudi v prihodnje izločali sredstva (10%) za štipendije res najboljših.

STANKA RITONJA

ZVEZA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE — odbor za podelitev odličij Svobode —

razpisuje natečaj

za podelitev odličij Svobode v letu 1977 posameznikom, skupinam in organizacijam za vidne dosežke pri organiziranju kulturnega življenja delovnih ljudi in občanov.

- Odličja Svobode z zlatim in srebrnim listom lahko prejmejo posamezniki, skupine in organizacije za vidne dosežke:
- pri organiziranju kulturnega življenja, zlasti med delavci in mladino;
 - pri uvajanju in razvijanju sodobnih oblik kulturnega delovanja;
 - pri raziskovanju kulturnih potreb;
 - pri pridobivanju in usposabljanju kadrov za delovanje na kulturnem področju;
 - za večletno obveščanje javnosti o kulturnem življenju;
 - za večletno vodenje kulturnih organizacij.

Kandidate za podelitev odličij Svobode lahko predlagajo:

- občinski sveti ZKPO in društva;
- kulturne skupnosti;
- družbenopolitične organizacije republike, občine, krajevne skupnosti, delovne organizacije;
- kulturne organizacije iz zamejstva, med delavci v tujini in med Slovenci v drugih republikah.

Pismene predloge in utemeljitve sprejema odbor za podelitev odličij Svobode pri predsedstvu Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4-11 do 31. januarja 1977. leta.

ZVEZNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV V KMETIJSTVU, ŽIVILSKI IN TOBAČNI INDUSTRIJI

DELITEV NA REŠETU

Samoupravni sporazumi v panogah in grupacijah dokaj dobro, samoupravni sporazumi temeljnih organizacij slabo — Akcija sindikatov za izpopolnitev sistemov delitve

Plenarna seja zveznega odbora Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Jugoslavije, ki je bila pred dnevi v Beogradu, je bila posvečena aktualnim problemom in nalogam sindikata pri delitvi osebnih dohodkov po rezultatih dela.

Tudi tokrat je bila potrjena znana praksa: sistem delitve dokaj podrobno obdelujejo zlasti samoupravni sporazumi v panogah in grupacijah, ni pa uspehov pri delitvi po delu v temeljnih organizacijah združenega dela. Kljub temu, da je bil sindikat nosilec celotne dejavnosti, so v kolektivih najpogosteje prepisovali določila grupacijskih ali regionalnih sporazumov, premalo pa so iskali svoja merila za delitve. Seveda so razlike med delovnimi organizacijami precejnejše. V mostarskem HE-POKU so opredelili merila za vse, tudi za zaposlene v skupnih službah, še vedno pa je precej kolektivov, kjer osebne dohodke

izplačujejo na podlagi ocene delovnega mesta, zahtevnosti dela in kvalifikacije.

V nekaterih organizacijah, kot je v uvodu poudaril sekretar zveznega odbora Andrija Salai, ne spoštujejo niti dogovorjenih razmerij v delitvi, čeprav imajo nizko storilnost in majhen dohodek. Zlasti zaskrbnjujoča so gibanja osebnih dohodkov od prvih devetih mesecev letos, saj na primer v grupaciji kmetijskih posestev od 336 TOZD izplačujejo osebne dohodke mimo doseženega dohodka kar v 127 temeljnih organizacijah. Podobno je tudi v grupaciji klavnice, v mlinarstvu, v tovarnah živinske krme in v oljarnah.

To so, kot so poudarili, zadostni razlogi, da osnovne organizacije sindikata začno z odločno akcijo. Treba je poiskati merila za individualno delitve v TOZD, saj to terja tudi zakon o združenem delu. Hkrati s sistemom delitve je treba izpopolnjevati samoupravne odnose, saj so

le-ti pogoj za večjo storilnost in za učinkovitejšo gospodarjenje.

Sindikat se bo moral zavzemati tudi za dohodkovno povezovanje posameznih grupacij v agroindustrijskem kompleksu in širše z združenim delom, saj je od pogojev pridobivanja dohodka odvisna tudi delitev. Sistem sporazumevanja in dogovarjanja na področju delitve je treba nenehno izpopolnjevati, obenem pa nadzorovati uresničevanje dogovorov.

Največja naloga je vsekakor poiskati takšna merila za delitev, da bo osebni dohodek vsakega posameznika odvisen od kakovosti in količine njegovega dela, zahtevnosti dela in delovnih razmer, zmanjšanja stroškov in angažiranosti sredstev, izkoriščanja delovnega časa in od ustvarjalnosti.

Zvezni odbor je obravnaval tudi metode dela in naloge sindikata, ki izhajajo iz vloge, kot jo določa zakon o združenem delu. Z. B. V.

S KOMISIJE SVETA ZSJ ZA POLITIČNI SISTEM

Trije dokumenti

Od polovice februarja prihodnjega leta bodo imeli sindikati možnost, da se mnogo bolje organizirajo pri uresničevanju zakona o združenem delu. Te možnosti bodo zagotavljali trije novi dokumenti, ki jih zdaj pripravljajo v svetu ZSJ. Komisija predsedstva sveta ZSJ za politični sistem je doslej dve seji posvetila oblikovanju osnutka teh treh dokumentov. Javna razprava o njih bo trajala do 10. februarja, potem pa naj bi predsedstvo in svet ZSJ sprejela omenjene dokumente.

Kako vgraditi vlogo sindikata v statute organizacij združenega dela, s čimer bi natančneje določili dolžnosti samoupravnih in poslovnih organov do pobud in stališč organizacij sindikatov, je vsebina prvega dokumenta.

V drugem dokumentu bodo zajeti predlogi za dopolnitev pravil organizacij sindikatov. Namen dokumenta je čim bolj popolneje določiti obveznosti in odgovornosti sindikata na podlagi pravic, ki jih tej družbenopolitični organizaciji daje zakon o združenem delu.

Tretji dokument pa je pravzaprav navodilo za ravnanje sindikalnih organizacij na vseh ravneh pri izvajanju zakona o združenem delu. Gre predvsem za sodelovanje sindikata v samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju.

V javni razpravi bodo sindikalne organizacije razrešile morebitne dileme in obogatile predloge omenjenih treh dokumentov.

P. VESELINOVIĆ

KULTURA DELA V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA SR MAKEDONIJE

Roboti za stroji

Dejstvo je, da smo kulturi dela v organizacijah združenega dela doslej posvečali premalo pozornosti. Angažiranost z drugimi problemi je tudi povzročila, da kulturo dela obravnavamo kot manj pomembno področje poslovanja, vendarle pa je očitno, da tak odnos dela v proizvodnih organizacijah vpliva tudi na vsebino sa-

stavila svojo delovno organizacijo namesto da bi z intenzivno kulturno akcijo razvijala ustvarjalnost kot množično obliko, vsebino in odnos do kulturnih in umetniških vrednot.

Na posvetovanju smo lahko slišali tudi presenetljive podatke: od 4 anketiranih organizacij združenega dela iz 14 občin v Makedoniji, kjer je zaposlenih 42.652 delavcev, je med drugim 295 nepismenih. Le ena organizacija združenega dela pa je poskrbela, da opismeni nepismenega delavca. Kar 5.888 delavcev v organizaciji, kjer je bila opravljena anketa, ni končalo osnovne šole, le 6 OZD je poskrbelo, da njihovih 630 delavcev konča osemletko, medtem ko je 2300 delavcev iz 30 temeljnih organizacij združenega dela uspelo, da prek svoje delovne organizacije dobijo strokovno izobrazbo.

OD SKOPSKEGA DOPISNIKA

moupravljanja in na uresničevanje samoupravnih dogovorjenih nalog. Pa še to: neustrezen odnos do kulture dela se kaže tudi v rezultatih oblikovanja integralne osebnosti delavca. To pa je zelo pomemben dejavnik, ko govorimo o uspehih pri uresničevanju proizvodnih nalog.

Tako bi lahko po svoje opisali smisel razprave na posvetovanju o kulturi dela, ki ga je organiziralo predsedstvo sveta zveze sindikatov Makedonije. Lahko trdimo, da je bilo, sodeč po številu udeležencev posvetovanja iz združenega dela, številu referatov in koreferatov na to temo, posvetovanje za mnoge zelo zanimivo in tudi odmevno v javnosti. Resnica je, da v večini organizacij združenega dela v SR Makedoniji težijo k tako imenovani »potrošniški« kulturi; težišče je na akcijah, ki so usmerjene v to, da bi se delavci približe seznanili s posameznimi kulturnimi vrednotami, vendar pa so vsa prizadevanja bolj ali manj omejena na nekatere kulturne manifestacije. Le malo delavcev sodeluje v kulturno umetniških društvih, ki se pogosto kar vse leto pripravljajo, da bi na množičnih manifestacijah pred-

Vse to kaže, da so organizacije združenega dela mnogo bolj odprte vrata strokovnemu izobraževanju, kar je sicer pogoj za industrijski razvoj. Gre torej za logiko, da lahko povečamo produktivnost dela s pomočjo dražjih strojev in opreme ozke strokovnosti, vendar pa pri tem marsikaj pozabljajo, da dobrine ne ustvarjajo le elektronski stroji, ki imajo sicer SR Makedonija dovolj temveč tudi ljudje. Zato se moramo vprašati, kaj predstavljajo 43,7 odstotkov delavcev od vseh zaposlenih, ki nimajo osnovnošolske izobrazbe?

Na posvetovanju so številni udeleženci poudarili, da je ta čas bolj kot kdajkoli potrebno odpraviti slabosti na tem področju in da pomeni kultura dela široko paleto praktičnih akcij, pri katerih se mora sindikat posebej zavzeti.

BRANKO STANČEVSKI

VOJVODINSKI SINDIKATI O POVEČEVANJU PRODUKTIVNOSTI DELA

PODPORA NAJBOLJŠIM

V razpravo na seji sveta Zveze sindikatov Vojvodine je posegel tudi predsednik jugoslovanskih sindikatov Mika Špiljak

Na nedavni razširjeni seji sveta Zveze sindikatov Vojvodine je sodeloval tudi predsednik sveta ZSJ Mika Špiljak, ki je med drugim poudaril, da sindikat ne more stati ob strani, ko gre za razvojne programe, investicijsko politiko in povečanje storilnosti, ampak mora ustvarjati ugodno politično razpoloženje za podporo najboljšim. Boja za večjo storilnost ne bijemo samo v gospodarstvu. Ta boj mora potekati na vseh področjih in ravneh družbene organiziranosti. Predsednik sveta ZSJ je tudi poudaril, da pri nas delamo v vse boljših in modernejših razmerah, ki pa zmeraj ne prinašajo tudi racionalnejšega dela, večje storilnosti in večjega dohodka. Poleg tega se je naše gospodarstvo, še zlasti industrija, tako razvilo, da je domači trg postal pretesen, prodor na svetovno tržišče pa otežkočajo prav nizka storilnost in visoke cene. Brez izvoza na

svetovni trg pa ne bo niti večje proizvodnje, ne zaposlovanja pa tudi ne večjih dohodkov in osebnih dohodkov.

Predsednik sveta Zveze sindikatov Vojvodine Marko Djurić je v sklepnih besedi poudaril, da je namen razprave o storilnosti med drugim tudi v tem, da odpravimo zastoje in da bi čimprej uresničili cilje razvoja, ki so opredeljeni v srednjoročnem načrtu. To pomeni, da moramo povsod in na vseh ravneh določiti konkretne naloge. Podlaga za to so naloge, ki so bile določene na seji sveta ZSJ v oktobru lani in naloge iz akcijskega programa sveta Zveze sindikatov Vojvodine za povečanje storilnosti. Prizadevanja bodo spremljale strokovne službe pokrajinskega izvršnega sveta, gospodarske zbornice in sveta Zveze sindikatov Vojvodine. Rezultati pri doseganju večje storilnosti pa

morajo biti tudi osnova za podeljevanje družbenih priznanj.

SLOBODAN DUČIĆ

AKTUALNO V ZVEZNEM ODBORU SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV: DELO NA TUJEM

POTREBEN BO DOGOVOR

Izvršni odbor zveznega odbora gradbenih delavcev Jugoslavije je na zadnji seji obravnaval dejavnost gradbenih delovnih organizacij, ki izvajajo dela v tujini.

Naši gradbinci so bili lani zaposleni na gradbiščih v 59 državah; 15,6 odstotkov skupne realizacije so ustvarili z delom v tujini, od tega tri petine dohodka v državah v razvoju. Dela v tujini ne zaposlujejo samo prostih zmogljivosti gradbenih podjetij, ampak pomenijo trajno usmeritev. Prav zato je tudi položaj naših delavcev, ki so zaposleni v tujini, vse bolj pogosta tema v sindikatu gradbenih delavcev.

Izkušnje kažejo, da mnoge naše gradbene delovne organizacije nastopajo na tujem tržišču, ne da bi poprej preučile možnosti v tuji državi, ne poznajo zakonskih določil teh držav in mednarodnih predpisov. To pa je potem najpogostejši vzrok za slab finančni učinek. Pri sklepanju pogodb s tujim partnerjem je bilo veliko primerov neloyalne konkurence naših gradbenih organizacij, kar vse govori o nujnosti, da je treba več pozornosti posvetiti vedenju zunaj naše države.

Res pa je, so ugotovili na seji izvršnega odbora, da se je v zadnjem

času marsikaj spremenilo. Glavna naloga sindikatov je, da v matičnih gradbenih delovnih organizacijah, ki opravljajo dela v tujini, začno odkrite pogovore o organiziranju in delovanju njihovih obratov na tujem, o življenjskih in delovnih razmerah teh delavcev, njihovem nagrajevanju ter političnem in kulturnem življenju. Naloga zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev je, da se skupaj z Gospodarsko zbornico Jugoslavije angažira pri sprejetju novega družbenega dogovora o skupnem nastopu naših gradbincev na tujem in da bo ustanovljen center, ki bi raziskoval to tržišče in svetoval

delovnim organizacijam, za katere dela naj se na natečajih zavzemajo.

Z. B. V.

Na zalogi imamo značke Zveze sindikatov Jugoslavije po ceni 15 dinarjev. Naročila sprejemata: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4-II.

ABC odnosov v kolektivu

Skrbi ne ostanejo v predalu

Piše: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

Časi, ko so ljudje lahko pozabili na delo, ko so zapustili stroje ali nekaj minut pred drugo uro zaprli predal svoje pisalne miže, so v glavnem minili. Tempo življenja in dela danes marsikaj zahteva, da preiščujemo o delovnih nalogah tudi doma, da v prostem času preiščujemo o problemih, ki jih bomo morali v tovarni ali na kateremkoli delovnem mestu odpraviti že jutri ali pojutrišnjem; v prostem času pa preiščujemo tudi o odnosih s svojimi sodelavci. Vsemu temu se ne moremo izogniti, čeprav smo že sami pri sebi dostikrat zadržno sklenili, da bomo pozabili na vse, kar zadeva delo, takoj ko bomo odkorakali mimo vratarja.

Nekaterim to uspe bolj, drugim manj, povsem pa nikomur. In tako doma podživljamo mnoge razgovore v delovnem okolju, se veselimo

uspehov, ki smo jih dosegli, ali pa smo zaradi različnih vzrokov zagrenjeni. S sodelavci, vsaj takoj ne, se o tem ne moremo pogovarjati. Bojimo se, da ne bi naše veselje izvenelo kot bahanje, ali pa smo v skrbeh, da ne bi kdo naših težav proglasil za našo nesposobnost. In kje laže stresemo vse, kar smo doživeli, kot doma, med svojimi najbližjimi?

Vendar pa marsikaj tudi doma ne najdemo takšnega razumevanja, kot bi ga želeli. Vzrokov je več, bodisi da nas mož ali žena ne razumeta ali pa se o vsem tem preprosto nočeta pogovarjati, češ, tudi jaz imam takšne in podobne probleme in mi tudi na misel ne pride, da bi jih pogreval še dema! Tu imam druge skrbi, ki so prav tako pomembne!

Da, pomembne so prav tako,

vendar — hočemo ali ne — se še kako prepletajo z našimi skrbmi v službi. Če smo pri delu zadovoljni, potem pridemo zadovoljni tudi domov in mnogo laže marsikaj uredimo in naredimo kot pa takrat, ko nas tarejo močne skrbi, ko smo tako rekoč čustveno paralizirani. Takrat smo razdražljivi in možnosti za nastanek najrazličnejših konfliktov je mnogo več kot v normalnih okoliščinah. Skratka, odnosi pri delu še kako vplivajo tudi na odnose v družini. In seveda obratno.

Idealno bi kajpak bilo, ko bi ljudje pri delu med seboj vse uredili takoj, da bi lahko šli mirni domov. Ker pa vemo, da tako ni skoraj nikjer, je še kako pomembno, da na primer zakonski partner pokaže potrebno merico razumevanja. Kajti včasih zadošča za pomiritev in povrnitev zaupanja nekaj bodrilnih besed. Najslabše pa je, da težave kuhamo v sebi in da o njih ne spregovorimo niti doma niti s tovariši pri delu.

NORMIRANJE DELA

VPRAŠANJE:

V DELAVSKI ENOTNOSTI št. 26, z dne 3. 7. 1976. leta ste že pojasnili, da se delovne norme sprejemajo vnaprej. Tako kot druga merila za ugotovitev osebnega dohodka in na enak način, kot velja za sprejem samoupravnih sporazumov. Zato nas zanima, ali to velja tudi za našo organizacijo, koliko časa se lahko normira neko delo in ali se delavcu obračunava osebni dohodek po normi, za katero sploh ne ve niti ni dobil odločbe niti kakršnegakoli obvestila ali možnosti vpogleda v normo, ki jo pozna le normirec. Zanima nas tudi, ali ima delavec lahko zagovornika pri obravnavanju njegove pritožbe na delavskem svetu.

P. V. in G. A., Celje

ODGOVOR:

Res smo že pisali o tem, da je delovna norma merilo za ugotovitev delovnega učinka delavca. Zato jo je treba predvideti vnaprej, sprejema pa se po postopku, ki velja za sprejem samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Gotovo velja tak način sprejemanja delovne norme, v katerem imajo delavci v času javne obravnave osnutka samoupravnega sporazuma vse možnosti in tudi dolžnost sodelovati in dajati pripombe, tudi

za vašo organizacijo. Trajanje normiranja je odvisno od števila delovnih mest v organizaciji in od narave dela. Priprava osnutka je naloga posebne komisije, v njej pa mora sodelovati tudi normirec kot strokovna oseba, ki komisiji pomaga in svetuje. Ne more pa normirec sam postavljati norm. Osebni dohodek delavca se torej lahko obračunava na podlagi veljavno in samoupravno sprejetih norm ter po odločbi, na podlagi sklepa, ki ga sprejme pristojni organ v

skladu s samoupravnim sporazumom. Proti takemu sklepu je možna zahteva za varstvo pravic (pritožba), in to po navadi na delavski svet organizacije. Ko ta organ razpravlja o pritožbi, mora biti navzoč tudi delavec, ki se je pritožil, ali pa mora biti povabljen na sejo organa, ki o pritožbi rešuje. Glede na to, da delavca lahko pri uveljavljanju njegovih pravic zastopa pooblaščenec, torej lahko zastopa delavca tudi v primeru, ki ga navajate, čeprav v praksi nastopa pogosteje kot zagovornik, kadar je delavec v postopku zaradi kršitve delovnih dolžnosti.

kupon §
PRAVNIK SVETUJE

MADŽARSKI SINDIKAT ZA VEČJO DEMOKRACIJO NA DELOVNEM MESTU

Pomemben poskus

Vključevanje delavcev v proces odločanja in vpliv na odločanje v podjetjih na Madžarskem nista kot zamisel in praksa nekaj, kar bi bilo popolnoma novo v dosednji socialistični graditvi v tej državi in v nalogah sindikatov. Z razvojem tovarniške demokracije, kot na Madžarskem imenujejo različne oblike vpliva in udeležbe delavcev v upravljanju, sta madžarska družba in še zlasti sindikat že doslej pripisovala ustrezen pomen. Celo več, v nekaterih obdobjih so na najbolj odgovornih mestih poudarjali, da je treba skupni razvoj socialistične demokracije kot tudi položaj delavskega razreda in delavcev v družbi ocenjevati s stopnjo razvoja demokracije na delovnem mestu, v tovarni, to je z možnostjo zaposlenih, da vplivajo na gospodarski in socialni razvoj podjetja.

V začetku minulega leta so na Madžarskem poskusno uvedli v 50 podjetjih nove organe tovarniške demokracije, del članov teh organov na tajnem glasovanju izvolijo delavci, drugi del pa tvorijo poverjeniki iz tovarne. Po splošni oceni so s tem napravili korak naprej v organiziranju nenehno naraščajočega zanimanja delavcev, da vplivajo ali odločajo o zadevah v podjetju. Zato so na zadnjih kongresih partije in sindikatov, ki sta bila lani, nekoliko drugače obravnavali probleme udeležbe delavcev v upravljanju. Zlasti na sindikalnem kongresu so udeležbo delavcev v upravljanju obravnavali kot enoten ekonomskopolitični proces in ekonomsko nujnost in ne samo kot politično manifestacijo, ki naj zadovolji nekatere ideološke postavke. Prav zato so bile tudi razprave na kongresu tako najvišjih predstavnikov kot tudi delegatov iz baze konkretna analiza prvih izkušenj iz dela delegatskih skupin in skupščin sindikalnih poverjenikov. Razpravljavci so dali več predlogov za prihodnje delo, obenem pa načeli več perečih vprašanj, kako naprej.

Med številnimi težavami, ki jih je razkrila dosedanja praksa pri delu teh novih organov tovarniške demokracije, je nedvomno tudi odnos direktorjev oziroma uprave podjetja kot organa države. Zakaj gre?

Ne glede na položaj direktorja, ki za svoje delo neposredno odgovarja pristojnemu ministru, pa vpliv delovnega kolektiva prek partijske in sindikalne organizacije na njegovo delo in sklepe o splošni politiki gospodarstva in socialnega razvoja podjetja doslej ni bil nepomemben. V novih razmerah, predvsem v eksperimentalnih podjetjih, ko morajo skupščine delegatov oziroma sindikalnih poverjenikov dati mnenja tudi o proizvodnem razvoju podjetja, pa so pooblastila in pravice direktorja vse bolj v nasprotju s pristojnostmi organa tovarniške demokracije in s pravico, da odloča o vseh dejavnostih podjetja. Na kongresu sindikatov in v sedanjih prizadevanjih sindikatov so kot glavne probleme v teh odnosih najpogosteje poudarjali vprašanje dostopnosti popolnih informacij o

delu in skupnih rezultatih poslovanja podjetja, o možnostih delegatskih skupščin in skupščin poverjenikov, da sodelujejo pri oblikovanju sklepov.

Sodeč po pokongresni dejavnosti sindikatov, odločenosti, da bodo vztrajali pri izvajanju sklepov kongresa o nadaljnjem razvoju tovarniške demokracije, pa sadovi ne bodo izostali. Razumljivo pa je, da ves proces razvoja proizvodne demokracije na Madžarskem izvira iz dolgotrajne tradicije boja delavskega razreda in sindikatov v tej državi, da bi odločilno vplivali na svoj materialni in družbeni položaj.

RADE RADOVANOVIC

TA TEDEN V ŽARIŠČU

— Na uradnem obisku v Jugoslaviji je bil podpredsednik sveta revolucionarnega poveljstva Iraka in namestnik generalnega sekretarja stranke BAAS Sadam Husein. Imel je izčrpane pogovore s svojim gostiteljem predsednikom ZIS Džemalom Bijedičem, o partijskih odnosih se je pogovarjal s sekretarjem izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Stanetom Dolancem, sprejel pa ga je tudi predsednik Tito in z njim razpravljali zlasti o položaju na Bližnjem vzhodu. Ob koncu Huseinovega obiska so podpisali tudi jugoslovansko-iraški sporazum o dobavi nafte in posojilih v prihodnjem letu.

— Ministrski svet EGS je sprejel poročilo predsednika sveta Van Der Stoela o obisku in pogovorih v Beogradu. Svoji izvršni komisiji je priporočil, naj se čimprej poveže s pristojnimi jugoslovanskimi organi, da bi bil že v začetku prihodnjega leta sestanek mešane komisije Jugoslavije in EGS, ko naj bi se pogovorili o konkretizaciji predlogov in zamisli o medsebojnem sodelovanju v skladu z izjavo, ki so jo podpisali ob koncu pogovorov v Beogradu.

— V Hanoju se je začel četrti kongres vietnamske partije dela. Prvi sekretar partije Le Duan je v izčrpnem referatu obrazložil program razvoja SR Vietnam. Partija bo uresničevala cilje ljudsko-demokratske revolucije, izvajala socialistično preobrazbo na jugu in nadaljevala socialistično revolucijo na severu. Pri tem se bo opirala na diktaturo proletariata, ki jo bodo okrepili na vseh področjih.

— Medtem ko se Jimmy Carter pripravlja na prevzem dolžnosti predsednika ZDA in že imenuje člane nove vlade, je demokratski vodja ameriškega senata Mike Mansfield zahteval, naj ZDA umaknejo jedrsko orožje iz Južne Koreje in navežejo diplomatske stike s Kitajsko, Vietnamom in Kampučijo.

— Švicarska vlada je sklenila, da bo obravnavala zahtevo Nizozemske o izročitvi Pietra Mentena, ki je obtožen sodelovanja pri številnih zločinih med drugo svetovno vojno. Mentena, ki je zdaj bogat trgovec z umetninami, so aretirali pred dobrim tedom v Švici na podlagi opozorila Interpola, da je sodeloval v četah SS pri pokolu Židov na Poljskem. V. BARABAŠ

Soweto 1976

Bodimo solidarni

V skladu s sklepi predsedstva RS ZSS in sledeč pozivu republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije z dne 20. decembra 1976 pričujemo z akcijo zbiranja materiala in finančne solidarnostne pomoči osvobodilnim gibanjem narodov Zimbabve, Namibije in Južnoafriške republike, Palestine in Čila ter novo osvobojenih dežel Indokine in na Jugu Afrike, ki bo trajala do meseca marca prihodnjega leta.

Ne glede na to, da bodo vse osnovne sindikalne organizacije oziroma delovne organizacije dobile ustrezna podrobnejša navodila, navedemo listo artiklov, ki jih osvobodilna gibanja neprestano potrebujejo. V skladu s dogovorom v SRS bodo delovne oziroma sindikalne organizacije dobile tudi točne napotke glede uskladičenja materiala, ki ga bo centralno zbiral RK Slovenije in ga na ustrezen način transportiral.

Orientacijski seznam proizvodov, ki jih potrebujejo osvobodilna gibanja in pred nedavnim osvobojene dežele.

1. ZDRAVILA: antibiotiki, vitamini, antipiretiki, zdravila proti tropskim boleznim, druga zdravila.

2. SANITETNI MATERIAL: obveze, gaza, sredstva za sterilizacijo.

3. MEDICINSKA OPREMA: instrumenti za kirurgijo, sterilizacijski in podobni aparati, drugi medicinski instrumenti.

4. HRANA: konzervirana z dolgim rokom uporabe in primerna za afriške razmere (meso, mleko v prahu, ribe ipd.)

5. TEKSTIL: metrsko blago, konfekcija, srajce, trikotaža, nogavice, odevje, obutev (tudi gumijasta), dežni plašči iz PVC.

6. INDUSTRIJSKI PROIZVODI: kolesa, pisalni stroji, šivalni stroji, hladilne naprave — hladilniki.

kdo je kdo

SADAM HUSEIN

»Mi v Iraku, naše ljudstvo, stranka in vlada, smo za pravične in miroljubne rešitve, za rešitve, ki stvarno obravnavajo bistvo palestinskega vprašanja, katerega ureditve si ni mogoče misliti, ne da bi arabskemu palestinskemu ljudstvu vrnilo vseh njegovih neodtujljivih pravic do svoje zemlje in domovine.« Tako pravi ugledni irakiški voditelj Sadam Husein, ko razčlenjuje razmere na Bližnjem vzhodu in možnosti za rešitev krize na tem območju. Z zaskrbljenostjo dodaja: »Vsaka druga rešitev, ki bi zapostavljala ta cilj, je po našem mnenju kompromisna pogodba, v kateri tiči nevarnost.«

Tudi to razmišljanje Sadama Huseina, ki je neposredno povezano z usodo njegove domovine, priča o njegovih političnih vrlinah in premišljenem razsojanju o mednarodnih dogodkih s stališča neuvrščenosti, katere zagovornik je tako v Iraku, ki uspešno deluje v krogih neuvrščenih držav, kakor tudi v mednarodnih odnosih. Sicer pa besede Sadama Huseina veliko veljajo, saj je drugi človek Iraka, takoj za predsednikom El Bakrom.

Podpredsednik sveta revolucionarnega poveljstva in namestnik generalnega sekretarja stranke BAAS je Husein od leta 1969, s politično dejavnostjo pa se je začel ukvarjati že veliko prej, leta 1956, vendar je nato nekaj let prebil na tujem in se po državnem udaru leta 1963 vrnil v domovino. Začel se je uveljavljati v domačem družbenopolitičnem življenju, odkar pa ima drugi najpomembnejši položaj v Iraku,

se veliko ukvarja tudi z odnosi in sodelovanjem Iraka z drugimi državami. Pravzaprav je vodilna iraka osebna na tujem, saj predsednik El Bakr ne zapušča domovine.

Sadam Husein posveča veliko pozornost neuvrščenosti politiki in njenim akcijam, pri snovanju irake neuvrščene zunanje politike pa poudarja, da je krepitev borbene zveze osvobodilnih gibanj in naprednih sil v svetu najboljši odgovor na grobe napade imperialističnih sil. V. B.

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Zanesljivost delovanja delovnih priprav in naprav

Zanesljivost je verjetnost, da določena delovna priprava ali naprava ali tudi organiziran sistem v predvideni obratovalni dobi in v predvidenih delovnih razmerah zanesljivo deluje. To je na kratko povedana definicija zanesljivosti. Pojem ali bolje nujnost zanesljivosti delovanja dobiva v zadnjih 20 letih vedno večji pomen na področju delovnih priprav in naprav.

Predstavljamo si le polete v vesoljstvo; naprave so izredno drage, prav tako so pričakovanja o opravljanju nalog s poleti izredna, gotovo pa je, da mora biti tudi zanesljivost delovanja popolna, sicer so tveganja tolikšna, da bosta tehnični in raziskovalni napredek za daljšo dobo ustavljeni.

potrebe o zanesljivosti delovanja tudi na področju načrtovanja, projektiranja, konstruiranja in izdelave delovnih priprav in naprav, ki služijo industriji, prometu, kmetijstvu itd. za ustrezna obdobja.

Če hočemo doseгти prav tisto, kar zahteva od nas srednjeročni načrt gospodarstva, to pa je stabilizacija, stroškov, znižanje proizvodnih in poslovnih stroškov, višja raven produktivnosti — tedaj je za vse to izhodišče v teoriji in praksi zagotovitev zanesljivosti delovanja polno zaposlenih delovnih priprav in naprav.

Občutno znižanje stroškov izdelave, izboljšanje kvalitete dela, minimalne stroške nameščanja, poizkusnega obratovanja, vzdrževanja pa lahko dosežemo

pri načrtovanju osnutkov, v načrtih in projektih konstrukcij le tedaj, če intenzivno poglobljamo študij vseh številnih drobnih okoliščin, iz katerih ustvarjamo odločilne informacije za stabilnost zanesljivosti delovanja delovnih priprav in naprav.

Še posebno pozornost pa moramo posvečati zanesljivosti delovanja tistih delovnih priprav in naprav, ki jih izdelujemo pri nas in jih prodajamo kot dele industrijske opreme v tujino. Kvaliteta in zanesljivost njihovega delovanja (ki naj bo izražena v dokumentacijskih dokazilih) teh naprav sta najboljši sredstvo za osvajanje tujih tržišč.

Toda zavedati se moramo še neke druge okoliščine; čim bolj bomo izgrajevali vse prepotrebne informacije za zanesljivi-

vost delovanja tako delovnih priprav in naprav, ki jih izdelujemo, kakor tudi tistih, ki jih uporabljamo, tem intenzivneje se bodo izboljševali drugi organizacijski in poslovni elementi, kot denimo polna zaposlitev delovnih priprav in ljudi, raven produktivnosti, rentabilnost naložb v tehnična sredstva proizvodnje, vrednostni pomen odkritih in utrjenih informacij ter zlasti možnost uveljavljanja v izvozu na težko dostopna tržišča.

In še nekaj: prav študij organizacije, tehnike preizkuševalnih metod materiala in konstrukcijskih rešitev nam omogočajo, da že srednji in višji tehnični in organizacijski kadri ter kadri strokovnih služb lahko nudijo izredne pozitivne učinke pri uveljavljanju zanesljivosti.

sprašujete — odgovarjamo

Prosim za pojasnilo na naslednje vprašanje:

— Ali se sme z regresom za prehrano med delom v višini do 250 regresirati delavcem tudi organizirane hladne obroke med delovnim časom glede na prvi odstavek 21. točke sindikalne liste, ki pravi: »Organizacije sindikata si morajo prizadevati, da si delavci v temeljni in drugih organizacijah oziroma v delovni skupnosti zagotovijo med delom organizirano toplo prehrano.«

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje:

V sindikalni listi je res zapisano, da se moramo zavzemati za organizirano toplo prehrano. Zavedamo pa se, da tega v enem letu, to je v letu 1976, ko velja to določilo, ni možno zagotoviti glede na razpoložljive kapacitete in možnosti izgradnje »lastne menze«, kar velja zlasti za tiste organizacije, kjer doslej niso ničesar naredile. Zato je možno, če ni organizirana prehrana v lastni organizaciji ali če v bližini obrata ni možno organizirati prehrane pogodbeno tako, da bi delavci dnevno dobili tople obroke, zagotoviti prehrano tudi v obliki hladnega obroka. Hladni obrok pa mora biti seveda organiziran dnevno med delovnim časom, to je po navadi v času rednega polurnega odmora.

Upošteva določilo v sindikalni listi je torej možno organizirati hladne obroke med delom, opozarjamo pa, da mora biti naš cilj, čimprej zagotoviti delavcem toplo prehrano med delom.

Nič več »Počakaj, da mine nevihta, pa spet po starem«!

Na nedavnem sestanku v CK ZKJ, ki je bil posvečen aktualnim problemom v našem telesnokulturnem življenju, je bilo veliko misli izrečenih tudi o kadrovski politiki v našem športu. Ob tej priložnosti so člani CK ZKJ poudarili, da zasluži kadrovska politika tudi v športu vso pozornost, čeprav so se z uvajanjem delegatskega sistema in s konstituiranjem športnih organizacij zmanjšale možnosti najrazličnejših manipulacij na tem področju. Ne glede na to pa čaka tako športne kot tudi družbenopolitične organizacije še veliko dela, če bomo hoteli kadrovske politiko v športu bolj približati interesom naše socialistične in samoupravne družbe.

Vsekakor bo potrebno vrste športnih delavcev pomladiti, ne pa da nekatere izmed njih sprejemamo v članstvo zveze komunistov na »jesen« njihovega življenja. Očitno je tudi, da se zveza socialistične mladine ni dovolj angažirala na tem področju. Mnogi mladi ljudje raje iščejo svojo uveljavitev v drugih družbenih dejavnostih kot pa v športu, kjer naj bi bilo mladih največ.

In ko govorimo o pomlajevanju kadrov v klubih in drugih športnih organizacijah, mislimo tudi na najbolj dinamično udeležbo aktivnih športnikov v njihovem delu. Seveda pa bi morali v tem primeru preiti na hitrejši in enostavnejši način dela. Maratonse seje in boj za to, kdo bo pametnejši, bi morali izločiti iz prakse dela športnih organizacij. Ob tem velja opozoriti tudi na drobnolastniško in malomeščansko psihologijo, ki sta značilni še za prenekatero športno okolje. To so vsekakor posledice nekritičnega gledanja na šport in naše življenje oziroma poskus prenašanja odnosov, ki vladajo v kapitalističnem svetu v naše razmere. Vse to seveda ne more biti združljivo z našo socialistično in samoupravno prakso.

In zato moramo streti odpor, ki se tu in tam pojavlja

pri premagovanju oziroma odstranjevanju omenjenih problemov, kar je naloga članov zveze komunistov v športnih organizacijah, mladinskih organizacij in socialistične zveze, so poudarili na omenjenem sestanku v CK ZKJ. Zavedati se namreč moramo, da je povzročila športna birokracija številne probleme, s katerimi se danes borimo v našem športu, prav zato, da bi opravičila svoj obstoj!

Ob tem je zanimivo, da porabijo nekateri funkcionarji v klubih in drugih športnih organizacijah letno velike vsote denarja za nepotrebna potovanja po državi in tudi v tujini. Pri tem pa ne gre le za velike klube, saj smo pričali športni birokraciji tudi v manjših kolektivih. Zato moramo uresničiti družbeni dogovor o kadrovski politiki v vseh strukturah jugoslovanskega športa in telesnokulturnega življenja. Zato ne more biti funkcije ne amaterske ne profesionalne, pri kateri ne bi upoštevali družbenega dogovora o kadrovski politiki, je bilo rečeno na sestanku v CK ZKS.

Žal je namreč med nami še vedno mnogo športnih delavcev, ki se vedejo po načelu »bodi pameten, da te ne ujamejo« ali »počakaj, da mine nevihta, pa spet po starem!« Preveč jih je, zato tudi toliko besed o problemih, s katerimi se srečujemo v naši kadrovski politiki in s katerimi se moramo čimprej kar najbolj resno spoprijeti.

In ko bomo poskrbeli, da v naših klubih in telesnokulturnih organizacijah ne bo več stare miselnosti in vonja po nečem, kar nam je v celoti tuje, ko bomo poskrbeli za učinkovitejšo sinhronizacijo dela vseh družbenopolitičnih organizacij, za strokovnejše delo in za doslednejše upoštevanje ugotovitev znanosti, lahko pričakujemo, da bo naše delo na športnem področju bolj plodno. Možnosti za vse to so v interesu naše samoupravne socialistične družbe, pa tudi dokaj realne so.

A. UL.

NA ROB LETOŠNJIH DELAVSKIH ŠPORTNIH IGER V RADOVLJIŠKI OBČINI

USPEHI OBVEZUJEJO

Na občinskih sindikalnih prvenstvih v desetih panogah je letos nastopilo rekordnih 1918 tekmovalcev iz 96 osnovnih sindikalnih organizacij — Skrb za množično športno rekreacijo v delovnih kolektivih in strokovno usposabljanje bodočih organizatorjev rekreacije

Minuli teden so člani komisije za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu v Radovljici pregledali zaključno poročilo o letošnjih delavskih športnih igrah in z zadovoljstvom ugotovili, da so presegle vsa pričakovanja. Letos so bila namreč na programu občinskih delavskih iger sindikalna prvenstva v desetih panogah, predvsem pa je razveseljivo dejstvo, da je na njih nastopilo 1918 tekmovalcev iz 96 osnovnih sindikalnih organizacij, torej doslej največ, odkar v radovljiški občini prirejajo delavske športne igre.

»Tako smo že v marcu organizirali na Koblji občinsko sindikalno tekmovalstvo v veleslalomu,« pripoveduje predsednik komisije za šport in rekreacijo pri vodstvu radovljiških sindikatov Cene Praprotnik. »Z udeležbo smo bili več kot zadovoljni, saj se je prvenstva udeležilo 452 smučarjev in smučark iz 71 osnovnih organizacij sindikata. Mesec dni kasneje je na šahovskem prvenstvu nastopilo 48 igralcev iz 27 OOS, v juniju pa je na turnirju v malem nogometu sodelovalo 160 delavcev iz 32 sindikalnih organizacij. Pred dopusti smo organizirali še tekmovalstvo z zračno puško. Tudi tu smo bili z udeležbo zadovoljni. Za naslove občinskih sindikalnih

prvakov se je namreč pomerilo 138 strelcev iz 28 osnovnih organizacij sindikata. Ob koncu avgusta so prišli »na svoj račun« plavalci. In spet smo zabeležili rekordno udeležbo. Ekipnih in posamičnih tekmovalcev v radovljiškem kopališču se je udeležilo 123 tekmovalcev in tekmovalk iz 42 sindikalnih organizacij.«

Slednjič so v prvih septembrskih dneh prizadevni sindikalni organizatorji organizirali »delavski avto-rally«, doslej edino tovrstno sindikalno tekmovalstvo na Gorenjskem. Nastopilo je kar 100 tekmovalcev in tekmovalk iz 25 osnovnih organizacij sindikata. Med ženskimi dvojicami sta prvi naslov občinskih prvakov osvojili Ana in Polona Cvenkelj, med moškimi pa Jurij in Zvone Rampre. Med ekipami je zasedlo prvo mesto zastopstvo OOS Vezanine Bled pred člani OOS Špicerija in OOS Iskra Otoče.

Sodeč po udeležbi (53 nastopajočih iz 25 OOS in 48 sodelujočih iz 15 OOS), so bila letos najmanj množična občinska tekmovalstva v namiznem tenisu in balinanju.

»Spet so se odrezali odbojkarji in kegljači,« nadaljuje Cene Praprotnik. »Na odbojškem turnirju za najboljše uvrstitev med sindikalnimi organizacijami v občini so prepričljivo zmagali Kroparji pred blejskimi gozdarji

in moštvom Iskre iz Otoč. V ženski konkurenci so najvišji naslov osvojile odbojkarice OOS Psihiatrična bolnišnica Begunje, drugo mesto ekipa Vezanine Bled, tretje pa GG Bled. Naposled so se ob koncu letošnjih delavskih športnih iger pomerili ob koncu novembra še kegljači. Na tekmovalstvu je sodelovalo kar 688 tekmovalcev in tekmovalk iz 73 osnovnih organizacij sindikata. Največ prvih mest so osvojili kegljači Iskre Otoče, za njimi pa delavci Elana in Verige iz Lesce.«

Poglejmo še skupno uvrstitev osnovnih sindikalnih organizacij na letošnjih delavskih športnih igrah radovljiških sindikatov:

1. OOS Iskra Otoče 818 točk, 283 udeležencev,
2. KOOS Elan Begunje 518, 135 tekmovalcev,
3. KOOS Veriga Lesce 517, 167 udeležencev,
4. KOOS Vezanine Bled 463, 169 udeležencev in
5. KOOS Sukno Zapuže 369 točk in 123 tekmovalcev.

DELOVNI NAČRT ZA PRIHODNJE LETO

Delovni načrt komisije za šport in rekreacijo pri vodstvu radovljiških sindikatov za prihodnje leto temelji na raznovrstni vsebini, oblikah in metodah dela pri organizaciji vseh sindikalnih tekmovalstev v občini.

Cene Praprotnik pravi: »Predvsem želimo množično športno rekreacijo približati slehernemu našemu delavcu in občanu. Med njimi namreč nikoli ne delamo razlik, saj tekmovalstva organiziramo za vse in ne samo za člane sindikata. Tako bo prihodnje leto na programu 12 občinskih sindikalnih prvenstev.

Začeli bomo ob koncu februarja s tekmovalstvom v veleslalomu, končali pa z ekipnim in posamičnim prvenstvom v kegljanju. Pričakujemo, da se bo tekmovalstvo udeležilo še več delavcev kot letos, saj nas doseženi rezultati pri popularizaciji množične športne rekreacije ne smejo uspraviti. Večjo pozornost namenjavamo posvetiti šolanju kadrova za potrebe množične športne rekreacije v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

Tako naj bi se štirim letošnjim slušateljem tečaja za organizatorje športne rekreacije pridružil drugo leto še šest tečajnikov. Posebna skrb naše komisije pa bo še naprej veljala pospeševanju športno-rekreativnih aktivnosti v vseh organizacijah združenega dela radovljiške občine. Ne gre nam namreč toliko za tekmovalne dosežke, kakor za množičnost, je ob koncu dejal Cene Praprotnik.

I. VIRNIK

Cenjene stranke obveščamo, da prodajalna ČZP Delavska enotnost na Tavčarjevi 5 v Ljubljani, telefon 317-870, posluje od 7.30 do 14.30, ob sobotah pa od 8. do 13. ure. Zaradi preusmeritve prodajalne razprodajamo po ugodnih cenah kristal, keramiko in druge izdelke. Mimo tega lahko v prodajalni naročite okvirjanje slik ter priložnostna darila. Posebej opozarjamo na monografijo »Ljubljana«, ki je pravkar izšla.

Vsa prva mesta za Ferraliti! Na posnetku športniki Ferralita s pokali.

Drugi del tečaja za organizatorje rekreacije

Sektor republiškega sveta za telesno kulturo in rekreacijo bo v sodelovanju s centrom za izobraževanje RS ZSS ter šolskim centrom za telesno vzgojo v Ljubljani organiziral drugi del tečaja (zimске aktivnosti) za organizatorje rekreacije, ki so že končali prvi del tečaja v Poreču.

Tečaj za zimске aktivnosti bo od 24. do 26. decembra na Jezerskem. Zborna mesto za tečajnike bo v petek, 24. decembra, v hotelu Kazina na Jezerskem ob 17. uri. Zaključek tečaja s podelitvijo diplom pa bo v nedeljo v popoldanskih urah.

Na tečaj so vabljeni tečajniki iz Gorenjske, Dolenjske in iz Zasavja, ki so letos uspešno končali desetdnevni tečaj v Poreču. Program drugega dela tečaja obsega najrazličnejše dejavnosti na snegu, od smučanja, drsanja, sankanja do iger in tekmovalj na snegu.

NOVICE, REZULTATI, MNENJA

ŽALEC:

Šport, glasba in pokali

V dvorani Kmetijskega kombinata Žalec je bila pred dnevi zaključna zabavno-sportna prireditev ob koncu letošnjih 13. delavskih športnih iger ter proglašenje najboljšega športnika občine, tekmovalne ekipe, ŠSD in organizacije.

Ob vseh dosedanjih delavskih športnih igrah so največ uspeha dosegli letos športniki organizacije združenega dela Ferraliti iz Žalca, ki so zmagali v vseh starostnih skupinah ter v množičnosti. Na igrah je sodelovalo več kot 2000 športnikov, ki so se pomerili v 13 športnih panogah. Pokale in priznanja sta jim podelila predsednik sindikalnega sveta Žalec Veno Satler ter predsednik komisije za šport in rekreacijo Štefan Božič.

V nadaljevanju prireditve so proglasili za najboljšega športnika občine Žalec kegljača Ludvika Kaciča, ki je letos na državnem prvenstvu za posameznike osvojil odlično tretje mesto, za najboljšo tekmovalno ekipo rokometarje Partizana Minerva, za najboljšo šolsko društvo ŠSD

Žalec, za najboljšo organizacijo pa je bil proglašen odbor planinskih društev.

V zabavno-kulturnem delu so sodelovali moški pevski zbor Svobode iz Prebolde, ansambel Borisa Terglava ter Volodja Per iz mariborskega gledališča.

Tekst in foto: TONE TAVČAR

RADLJE:

V zimsko sezono

Občinski sindikalni svet Radlje je v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami požel v tem letu precej uspehov na področju širjenja telesne kulture.

Zimsko sezono so pričeli v Radljah z občinskim prvenstvom v streljanju z zračno puško. Tekmovalje je bilo na strelišču »Kovinarja« na Muti in se ga je po predhodnih tekmovalnih udeležilo pet ekip. Presenečenje tekmovalja je bila ekipa žensk iz Osnovne šole Muta, ki je pristreljala največ krogov. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa Gradbenega podjetja Radlje, na tretje pa strelci tovarne Gorenje Muta. Med

posamezniki je zbrala največ točk Metka Pavlič, druga je bila Gregl Tanja in tretja Boža Miklavc.

V tem času potekajo tekmovalja v odbojki med TOZD tovarne Gorenja, mladina tega podjetja pa je pripravila odprto prvenstvo v namiznem tenisu, ki se je pričelo minulo nedeljo.

Večino tekmovalj organizirajo v sodelovanju občinskega sindikalnega sveta, SIS za telesno kulturo in sindikalnih organizacij v delovnih organizacijah.

kw

TRST:

Zborovanje slovenskih športnikov

V Gregorčičevi dvorani v Trstu je bil občni zbor združenja slovenskih športnih društev v Italiji. Poleg gostov in delegatov iz 19 osnovnih organizacij so se letnega obračuna zamejske športne dejavnosti udeležili še številni drugi predstavniki. Med gosti velja še posebej omeniti konzula SFRJ v Trstu Vlada Plečša,

Občinski prvaki Radovljice v kegljanju za letošnje leto: Kapus Marija, Jauk Josip in Zore Marjana. (Foto: J. Rozman)

predsednika SKGZ Borisa Raceta, predsednika fizikalne zveze Koroške Danila Prušnika, predsednika beneškega slovenskega planinskega društva Jožka Kukavca in tajnika Slovenske prosvetne zveze Duška Kalca, ZTKO Slovenije pa je zastopal Zoran Naprudnik.

V poročilu je predsednik Vojko Kocman nanašal številne uspehe in probleme, ki tarejo združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Med drugim je poudaril, da je prineslo letošnje leto veliko novih pobud, ki pa jih bo težko uresničiti, saj so pogoji dela razmeroma težavni. V plodni razpravi je prišla do veljave

predvsem želja, da bi postale naše zamejske športne organizacije organizacijsko in strokovno še močnejše, da bi tako okrepljene lahko napravile na telesnokulturnem področju še več, kot so doslej.

LJUBLJANA:

Priznanje mentorjem

Republiški center šolskih športnih društev je letos prvič podelil zlate značke in diplome mentorjem šolskih športnih društev. Republiška priznanja za uspešno delo na tem področju telesnokulturnega dela, ki dobiva vse večjo veljavo, bodo odsej podeljevali vsako leto. Na slovesni podelitvi, ki jo je začel mag. Milan Fabjančič, predsednik RC ŠSD, za razpoloženje pa poskrbel oktet Galus, je prva, najvišja priznanja, prejelo štirinajst mentorjev šolskih športnih društev.

Marjan Klavora, eden od nagrajencev in profesor na gimnaziji v Tolminu, je ob tej priložnosti dejal: »Priznanja, ki smo jih prejeli, predstavljajo veliko spodbudo za naše nadaljnje delo. Mislim, da je odločitev republiškega centra ŠSD, o

vsakoletni podelitvi priznanj mentorjem, izrednega pomena. Dejstvo namreč je, da so bili doslej ob uspešnih šolskih športnih društev potisnjeni mentorji v ozadje, čeprav so s svojim požrtvovalnim delom veliko pripomogli k razvoju dejavnosti in bili zaslužni za omenjene uspehe.

TRBOVLJE:

Četrtnina vaščanov v društvu

Smučarsko društvo Kum (Dobovec) šteje več kot 120 članov, vanj pa je včlanjen že vsak četrti vaščan. Na nedavnem občnem zboru so pregledali opravljeno delo v minulem letu in ugotovili, da je bilo zelo uspešno. V zadnji sezoni so priredili deset društvenih tekmovalj v s. okih, tekih in alpskih disciplinah, mimo tega pa še po eno meddruštveno tekmovalje v skokih, tekih in v slalomu, poleti pa so člani društva tekmovali v gozdnem krogu in v maratonu.

V društvu posvečajo posebno skrb pionirjem. Zanje so organizirali več tekmovalj, v zimskih počitnicah pa tudi poseben pionirski tečaj.

NARODNO IN PROTIFAŠISTIČNO GIBANJE SLOVENCEV V ITALIJI
MED DVEMA VOJNAMA (II.)

PRIPRAVE NA OBRAČUN

Piše: Dr. Milica Kacin — Wohinz

STALIŠČA SLOVENSkih MEŠČANSKIH ZASTOPNIKOV

Notranja nasprotja med narodnoliberalno in krščansosocialno strujo so bila silno ostra, vendar sta navzven, do italijanske države in oblasti, nastopali obe strani enotno in se enako zagrizeno bojevali za ohranitev narodnih pravic manjšine. S tega stališča ju lahko označimo z enotnim pojmom: liberalno-klerikalno narodnjaštvo. Krščanski socialci so sicer želeli povezati slovensko narodno gibanje z italijansko ljudsko stranko, da bi podpirala slovenske narodne interese, vendar sta obe struji ostali nepopustljivi do italijanskih strank zlasti potem, ko je fašizem prišel na vlado in se je pokazala vsa šibkost naprednih in demokratičnih italijanskih sil. Tako se slovenska poslanca v rimskem parlamentu nista pridružila Aventinski opoziciji, ki je leta 1924 poskušala spodkopati fašistično vlado, le skrivaj so se krščanski socialci z njo povezovali, da bi pridobili njeno naklonjenost, če bi po padcu fašizma prišla na vlado.

Nepopustljivost do italijanskih naprednih strank so narodnjaki utemeljevali z dejstvom, da se nobena ne zavzema za vprašanja narodne manjšine, ki so specifična in nimajo nobene zveze s splošnimi italijanskimi političnimi vprašanji, in da mora zato slovensko-hrvaška narodna skupnost nastopati ne kot stranka v odnosih z drugimi strankami, temveč kot narodna skupnost v odnosih do italijanskega naroda. S tega stališča so torej pokazali absolutno lojalnost do države in do vlade, naj bo kakršnekoli barve.

Stališče do italijanske države so nakazali poslanci v rimskem parlamentu leta 1921. v Imenu prebivalstva so sprejeli aneksijo kot dejstvo, vendar s pridržkom, ker je bila uveljavljena brez soglasja prizadetega prebivalstva. Sprejeli so pripadnost slovensko-hrvaške narodne skupnosti k italijanski državi, ne da bi se odrekli povezanosti te skup-

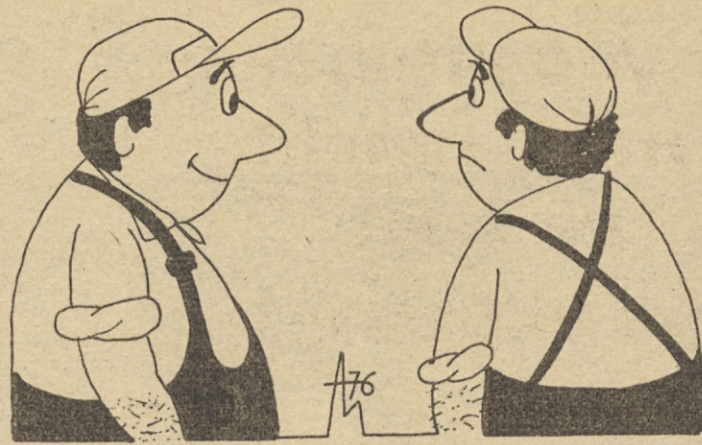
nosti z jugoslovanskimi narodi. Izrazili so prepričanje, da bo ta skupnost nekoč pridružena Jugoslaviji s sporazumom med državama, dotlej pa bo opravljala vse obveznosti, ki jih nalagajo zakoni in državno sožitje, le skrb za spoštovanje njenih narodnih čustev bo zahtevala. Tudi ob nastopu fašistične vlade sta obe struji potrdili lojalnost, poudarjajoč, da se bodo Slovenci in Hrvati, kakor vedno tudi v novih okoliščinah držali zakonitosti. Od vlade so zahtevali, da omogoči obstanek in razvoj narodne skupnosti, tako da se bo dobro počutila v italijanski državi. Dokazovali so, da ohranitev materinščine in narodnih čustev ne pomeni iridentizma ali kakšne nevarnosti za italijansko državo in da je mogoče zadostiti narodnim zahtevam manjšine, ne da bi bila s tem ogrožena enotnost italijanske države. Ohranitev številčno šibke etnične skupine je bila po njihovih besedah stvar humanosti in civilizacije, ki more samo povzdigovati ugled in prestiž države. Globalno rešitev so predvidevali na osnovi recipročnega zaupanja in na osnovi ravnovesja med koncesijami italijanske večine in odpovedmi slovanske manjšine. Še po uveljavitvi izrednih fašističnih zakonov leta 1926 so se strogo držali te politične usmeritve.

Predstavniki meščanskih strank so se povezovali tudi z internacionalnimi ustanovami, saj so pričakovali njihovo pomoč v narodnem boju! Jugoslavija jim je sicer nudila materialno in moralno podporo, toda na diplomatskem področju ni zahtevala nobenih poroštev za sonarodnjake v Italiji. Bila je prešibka, po drugi strani pa tudi vladajoča srbska buržoazija ni imela posebnega interesa podpirati prizadevanja Slovencev in Hrvatov. Leta 1924 je Jugoslavija sklenila prijateljsko pogodbo z Italijo, naslednje leto znane Nettunske konvencije, s katerimi je Italija dobila pomembne gospodarske koncesije na Jadranu, ne da bi ji bilo treba to povrniti s kakršnikoli koncesijami v korist narodne manjšine.

Še največ so si narodnjaki obetali od kongresa evropskih manjšin, ki mu je dvanajst let predsedoval predsednik društva Edinost Josip Vilfan, in od drugih mednarodnih institucij, kot je bila međparlamentarna unija in zveza društev za Ligo narodov. V tem okviru sta glavna predstavnika narodnjaškega tabora — Vilfan in Besednjak — delovala tudi po letu 1928, potem ko sta morala emigrirati. Narodnjaška politika lojalnosti, ki je bila v bistvu politika nevtalnosti med fašizmom in protifašizmom, se je očitno zdel najboljš primerno sredstvo za zaščito narodne manjšine; bila pa je gotovo tudi odraz nepoznavanja pravega značaja fašizma. V končni fazi je namreč ta politika docela obtičala na pesku, kot pravi E. Kardelj v delu o narodnostnem vprašanju, saj je do konca leta 1928 fašizem odpravil vse zunanje znake, ki so pričali o obstoju neke narodne manjšine: stranke, društva, tisk itd.

Legalno narodnoobrambno gibanje pa kljub vsemu ni bilo brez pozitivnih posledic. V osmih letih javnih nastopov v parlamentu, ki so bili po letu 1924 tudi stvar poguma, saj je socialistični poslanec Mateotti tak nastop plačal z življenjem, je bila širša italijanska javnost opozorjena na vprašanje Slovencev in Hrvatov v Italiji, fašistična vlada pa prisiljena vprašanje pretresati in nanj javno odgovarjati. Posledica lojalnosti je res le v tem, da je bil za nekaj časa odložen razpust narodnih društev, tiska in ustanov, toda to podaljšano življenje gotovo ni bilo brez pomena za utrjevanje vrst, narodne zavesti in odporniškega duha. Društvo Edinost in njegov tisk sta se vsaj simbolično obdržala še dve leti po tem, ko so bile v Italiji likvidirane vse opozicijske stranke. Po drugi strani pa so prav izkušnje in razočaranja zavoljo neučinkovitosti legalnega boja spodbujale odpor ljudi, zlasti mladine, od česar je bil odvisen poznejši ilegalni protifašistični odpor.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

— Pravzaprav je naše podjetje zelo stabilno. Izgube in naraščanje cen naših proizvodov so tako stabilni, kot malokatera stvar!

BREZ BESED

Karikaturi: M. Alašević

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 23. 12. 1976 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade 200, 150 in 100 din.

DE	DEL PATEPATIKE	VNETJE POZEMSKIH TRENE	NORVEŠKI LINGVIST AASEN	IBSENOVA DRAMA	STARO GRŠKO MESTO	KUMANOVO	KRANJICA	ROTOVEC	ŠKARNICA GREZILLO	VELIKA ZACETNIKA	OBRAZEC ZA POŠILJANJE DE-NARJA	NATIVNA GORA TURCIJE
VRSTA ORGANSKE KISLINE												
UDELEŽENEC REVOLUCIJE												
VELIKO PINSKO JEZERO					GRŠKO-RINSKI STARI VEK UMETNOST (LATINSKO)							
GLAVNO MESTO ALBANIJE						PRIPRAVE ZA MERJENJE	ROGORJE V INDIJI	NEKDANJI RUSKI VLADAR				
MANGAN			NAPADALEC NA POLIT. OČEBO	TRMO - GLAVNOST ORIENT. VOJNA PIRA				JUNAKINJA "APRILA" ZAROK LEBIC				
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC					NAREDNIK V AMERIŠKI VOJSKI NATRIJ							
TOVARNA V KARNIKU						IT. FILMSKA IGRAJKA JEZIK TATAROV						IVAN GROHAR
PONAVLJAJE NI GLAGOL								PIANIST BERTONCELJ NAROVET USODE				
NAT COLE						MUSLIMAN SKI BOG			SREBRO OKRAŠANO AM. MOŠKO IME			
ITALIJANSKO MESTO ZNANO PO VINU					OST. KART. PO DELITVI BUSTAV PRAVEC						RAZPRTIJA NEENOT-MOST	OROŽARNA
DE	MOČNO RAZŠTRELIVO	VODNA RASTLINA ZABAVLJIVA REBEŠENICA						ZENSKO IME SKLEPNA BESEDA				
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC IN PLESALEC									DEL GLEDALIŠČA ANCONA			
... CE TUNG				ESTONEC	ŠHEGNOT, HEC, KOMIKA						SOVETSKA ZVEZA OHLAČEN SNOB	
ZADNJE PREDIVO					ZNANA LJ. GOSTILNA ZNAČILN PREDSTAVNIK							
NIKELJ			SLOG ERNST STADLER						PESNIK ŽUPAN-ČIČ			
IT. PESNIK IN KOMEDIODRAF									LISA, MAROGA			
IZRASTEK NA GLAVI				JADRANSKI OTOK					SESTAVIL R. N.	SISTEM BARVNE TV		

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE:

Mariborčanka, Andrej Marinc, Stein, atelje, Kočna, nen, AT, Ankara, šarža, TE, etik, tet, AO, Isere, IV, kmet, natečaj, Tanaka, OR, CA, žila, opna, alga, iglavec, Rim, Dali, asi, tnalo, Aca, EG, ihta, Ksenija, Sailer, obir, trkalo, Odesa, Ita, AG, part.

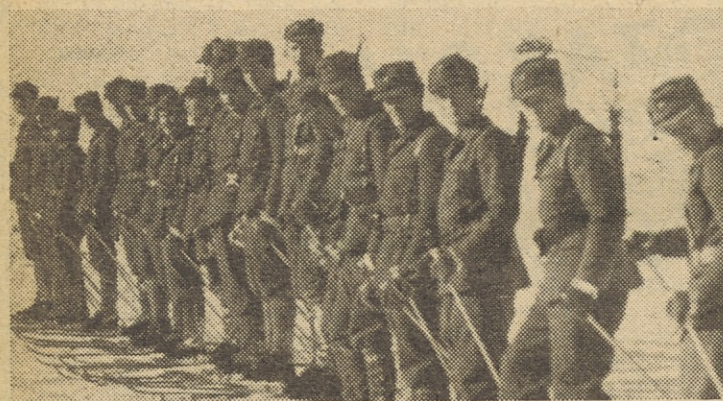
IŽREBANI REŠEVALCI IZ PREJŠNJE KRIŽANKE:

1. nagrada, 200 din: Stojka Uršič, Miren 221, 65291 Miren pri Gorici;
 2. nagrada, 150 din: Marjanca Ilc, Bršljin 49, 68000 Novo mesto;
 3. nagrada, 100 din: Tone Križaj, Golniška 44, 64000 Kranj.
- Nagrade bomo poslali po pošti.

Volilni shod dr. J. Vilfana, 23. III. 1924

Zanje ni ovir

Za enoto Momčila Marjanca so sedaj dnevi intenzivnih vaj, še posebej namenjenih izpopolnjevanju pripravljenosti in bojne sposobnosti v snegu in v gorah.

Obiskali smo jih v taboru na Rudnem polju in preživeli z njimi en dan. Kako torej poteka njihov »delovnik«? Bolj ali manj so si vsi dnevi podobni. Ob petih zjutraj vstajanje, potem umivanje in zajtrk, sledi informiranje, politično izobraževanje in vzgoja. Preostali del delovnega dne izpolnjuje borbeni, taktični in teoretični in praktični pouk.

Ob našem obisku je drugi del pomenil pohod enote na Viševnik. Z bojno opremo in seveda na smučeh. Vzpon na Viševnik se v poletnih mesecih, ko ni snega, ni sprehod. Osemsto metrov višinske razlike in zelo strm vzpon pa v visokem snegu pomeni skorajda nepremostljivo oviro. Plezanje po skalah in prek snežnih zametov, ki so v tem času visoki tudi poldrugi meter, pa vseeno za enoto, ki je na vsak način morala na vrh, ni bila neizvedljiva naloga. Gazili so sneg v koloni, kjer so se na čelu menjavali vsakih pet metrov. Počasi so napredovali, toda na vrh so prišli. Po krajšem oddihu in veličastnem razgledu po od sonca ožarjenih vrhovih Julijcev in Karavank ter seveda predavanju o možnostih taktičnih in borbenih akcij v posebnih razmerah, so si vojaki pripeli smuči in se začeli spuščati v dolino. Pri tem pa so izpolnjevali posamezne naloge, ki so jih teoretično sicer že poznali, tokrat pa so jih poskušali izvesti tudi praktično.

Pohod na Viševnik je enota Momčila Marjanca izkoristila predvsem za preizkus kondicije

posameznika in celotne enote. Preizkusili so se v plezanju in smučanju in izvedli nekaj taktičnih vaj v posebno težavnih razmerah, ki jim jih je ponujal visok sneg in skalne strmine.

Po nekaj urah so se vrnili v dolino in težko bi rekli, da je bil kdo med njimi posebno utrujen, čeprav so bili poleg nekaterih znanih smučarjev in alpinistov med njimi Jože Gazvoda, Ivan Kotnik, Marjan Osterman, Vili Vogelnik, Rapajlo Gartner in Ivan Bedrač — taki, ki so šele pred nedavnim prvič videli sneg

in si prvič pripeli smuči. Oboji so se dobro držali. »No, fantje, ste kaj utrujeni?«

»Ne,« je bil enoglasen odgovor.

»Pa bi šli danes še enkrat na Viševnik?«

»Seveda!«

Zadnji odgovor pa le ni bil tako enoglasen.

Fantje na Rudnem polju nimajo veliko prostega časa. Njihov dnevni red je nabit, saj so prišli sem zato, da tudi praktično preizkusijo svoje sposobnosti in da si naberejo kondicijo kot

posamezniki in še posebej kot enota.

Kljub dolgemu in napornemu delovniku pa še vedno najdejo dovolj časa in volje za številne svobodne aktivnosti. Tako imajo športno sekcijo, likovno in plansko sekcijo, številna predavanja in filmske predstave.

Vojaki enote Momčila Marjanca bodo kmalu odšli z Rudnega polja v svojo vojašnico in že zdaj smo prepričani, da bodo nalogo, s katero so prišli na sneg in v gore, dobro izpolnili.

A. AGNIČ

Sindikalna brigada gradbenih delavcev je uspešno končala enomesečno delo pri obnovitvi Posočja

Reprezentanca jugoslovanskega gradbeništva

Izpolnili so svojo nalogo. Še več so naredili. Čeprav so brigadirji sindikalne brigade gradbenih delavcev Jugoslavije delali v Posočju prostovoljno, so delali še udarniško. Minuli teden so končali enomesečno akcijo, ko je sto gradbincev, in to predvsem tesarjev in zidarjev, vgradilo v kletne prostore novih montažnih hiš 3.200 oken in 800 vrat. Poleg tega je posebna skupina popravljala manj poškodovane hiše, pomagali pa so tudi pri drugih delih.

Pobudo za organizacijo sindikalne brigade je dal republiški odbor

sindikata gradbenih delavcev Slovenije. S pomočjo zveznega odbora gradbenih delavcev in s sodelovanjem vseh republiških odborov ter odborov pokrajin so v zelo kratkem času organizirali brigado sto gradbincev iz skorajda vseh večjih gradbenih podjetij Jugoslavije.

Že prvi dan so poprijeli za delo z zaviranimi rokavi. Gradbene norme so kljub težkim razmeram, zlasti vremenskim in dejstvu, da so bili objekti oddaljeni tudi po 60 kilometrov narazen, ne samo izpolnili ampak tudi visoko presegli. Tudi za

50 odstotkov in več. Po prvih grobih izračunih so brigadirji ustvarili za več kot 1,2 milijona dinarjev dohodka, kar pomeni da je to prispevek prizadetemu Posočju.

Brigada je bila hkrati tudi srečanje mladih gradbincev Jugoslavije. Prav brigadirji so predlagali, naj bi bila to stalna oblika srečanj, saj so se tokrat dejansko sestali gradbinci iz neposredne proizvodnje in ne, kot se je to dogajalo v prejšnjih letih, da so na srečanja prihajali delavci iz pisarn.

V sindikalno brigado so prišli praktično le najboljši delavci, saj je

bil prijav toliko, da so podjetja izbrala le najboljše.

Med brigadirji v Posočju je delal tudi zidar Jovo Borovič iz Novega Sada. Z 42 leti je bil najstarejši v brigadi.

»Z navdušenjem sem se prijavil. Bil sem že v Skopju in Banja Luki. Ko sem videl v Breginju, kako ljudje trpijo zaradi mraza, sem še bolj poprijel. Čeprav sem najstarejši, se med mladimi zelo dobro počutim. Še bi ostal, če bi bilo potrebno.«

Avdo Bičo je prišel iz Sarajeva. Star je 28 let in je že 12 let kvalificiran zidar.

»Nikoli še nisem bil v brigadi. Prav tako pa tudi ne v Sloveniji. Zato sem se odločil, da grem v brigado. Nisem vedel, kaj je brigada in moram reči, da sem sedaj zadovoljen, čeprav je včasih težko brez družine. Tudi take discipline nisem navajen. Če bo še kdaj potrebno, bom šel. V Sloveniji se počutim kot doma. Domačini so nas zelo lepo sprejeli. Pa saj je to naš narod!«

»Bil sem v večih brigadah,« je pripovedoval Sibir Jovanović, tesar

iz Kruševca, »vendar je bila ta brigada malo drugačna. Sem smo prišli delati in smo zato delali, kolikor se je le dalo, tako da je za druge aktivnosti — razen ob deževnih dneh — ostalo malo časa.«

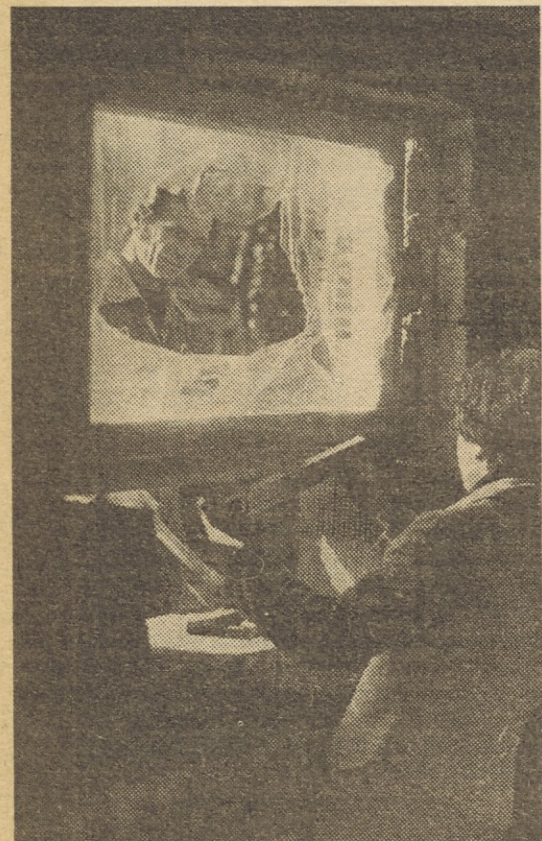
Tudi Mirko Balatović iz Titograda je navdušeno sprejel poziv za brigado. »Vesel sem bil, da bom lahko sodeloval pri gradnji in obnovi hiš v Posočju in sedaj vem, da mi bo žal, ko bomo morali domov. Čeprav smo iz vseh republik, smo že prvi dan postali prijatelji in tudi delamo kot bi bili skupaj že leta. Sicer pa lahko rečem, da smo mi tukaj reprezentanca gradbeništva Jugoslavije.«

Jože Verdonik od Gradlesa iz Maribora je keramičar. Tudi on je prvič v brigadi. »Vsak od nas je zgrabil, kolikor je pač mogel, saj se zavedamo, da je treba ljudem pomagati in to čim hitreje.«

Blagoje Petkovski iz Skopja je še posebej ponosno povedal: »Izbrali so mene, ker sem letos že bil v mladinski brigadi v Posočju in zato, ker sem dobil udarniško značko. Ti boš pravi, so rekli.«

Mile Veselič je prišel v sindikalno brigado iz Bosanskega Broda.

Mile Vešović iz Titograda in Blažo Antonovič iz Nikšića sta ves čas delala skupaj.

Ves material za vzdavo oken in vrat so brigadirji pripeljali s seboj. Malto so pripravljali kar ročno.

Zadnja okna je Rifat Habibović vzdal v še nedograjeno stavbo na Šentviški gori.